

A TARTALOMBÓL:

- ◆ Kortárs hazai igehirdetők:
Tenkely Béla
- ◆ Igehirdetések
  - A feltámadt Úr
  - A könnyek örökre eltűnnek
  - A keresztre szegezett adóslévél
- ◆ Thiatira
- ◆ Archeológiai érdekességek
- ◆ Lelkierő
- ◆ Teljes szívedből...
- ◆ *Oláh Róza* missziói naplójából
- ◆ Mécses a te igéd:
Önuralom és életmód
- ◆ Az utolsó szó
- ◆ A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Tenkely Béla: Gondolatok a bojtárkodásról	1
C. H. Spurgeon: A feltámadt Úr első megjelenése a tizenegy tanítvány körében.....	5
Lee Roberson: A könnyek örökre eltűnnek	7
Nagy Ferenc: A keresztre szegezett adóslevél.....	10

BIBLIAI TÁJAK – EMBEREK

Larry E. McKinney: Thiatira	12
Grüll Tibor: A legősibb héber írás	16
Agyagedény igazolta az ősi király nevét	18
Monumentális héber felirat töredéke Jeruzsálemből	19
Megtalálták Jeruzsálem bizánci főutcáját	20
Megtalálták Jeruzsálem salamoni városfalát?.....	21
Római vízvezeték (újra)felfedezése Jeruzsálemben	23
Szenzációs lelet a babiloni fogságról.....	24

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Szebeni Olivér: Lelkierő	25
--------------------------------	----

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegy András: Teljes szívedből, teljes elmédből, minden erődből	31
--	----

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Részletek Oláh Róza misszionárius naplójából (4.)	36
---	----

MÉCSSES A TE IGÉD

Dr. Matus István: Az önuralom és az életmód.....	38
--	----

TANULMÁNYI SZEMLE

Szebeni Olivér: Az utolsó szó.....	49
Kapitány Zsolt: A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben (2.).....	52

VIDÁM SAROK

A tökéletes lelszész	61
----------------------------	----

Címlapon: *Godwin: Jézus feltámadása (részlet)*

Baptista lelkesi szakfolyóirat

Szolgotárs

2010. harmadik negyedév

XIX. évfolyam

3. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 352-9993

Fax: 352-9707

E-mail: ltg952@pr.hu

<http://szolgotars.fw.hu>

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Felelős szerkesztő: *Lukács Tamás*

Felelős kiadó: *dr. Mészáros Kálmán* egyházelnök

Tördelőszerkesztő: *Lukács Tamás*

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható
és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 600 Ft,

egyéves előfizetési díj: 2400 Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

H I R D E S D   A Z   I G É T !

Tenkely Béla

Gondolatok a bojtárkodásról

„ViseljeteK gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett.” (ApCsel 20,28)

„Legyen gondod önmagadra és a tanításra, maradj meg ezek mellett, mert ha így cselekszel, megmented magadat is, hallgatóidat is.” (1Tim 4,16)

Néhány éve lehetőségem nyílt arra, hogy a pásztori szolgálat egyik fontos területén tovább képezsem magam. Talán az idősebbek már sejtik a címből, hogy a KRE Gyököcssy Intézetében, *Bandi bácsi* tanítványaitól tanultam, mivel neki volt a kedvelt kifejezése a lelkeszi szolgálatra az általam választott meghatározás. A lelkigondozás tanulása közben néhány figyelemre méltó kérdés előkerült: ki- és bemosakodás, közelség és távolság, vagy az érintettség. Hogyan készülök elő egy lelkigondozói beszélgetésre, és hogyan jövök ki belőle. Mennyire engedem magamhoz közel a gondozott problémáját (esetleg már nemcsak az övé, hanem az enyé is), vagy mennyire maradok távol tőle (szinte nem is érdekel, csupán illik meghallgatnom, úgyis neki kell megoldania). Néha tudni kell nemet mondani a gondozottnak, hiszen olyan problémában képtelen vagyok segíteni, amit én sem tudtam még megoldani. Nagyon fontos, hogy aki segíteni akar, az tudja átérzeni a gondozott problémáját, de önmaga ne roskadozzon alatta. Ismernie kell a saját korlátait, illetve elakadásait, mert nem elég a páciens ismerete, hanem ugyanolyan fontos az önismeret is. A gyengeségeinkkel is tisztában kell lennünk, hogy vigyázhassunk magunkra. Isten igéje arra figyelmeztet, hogy „aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék”, vagy Pál apostol önmagáról így ír: „amíg másoknak prédikálok, magam ne legyek alkalmatlanná a küzdelemre”. Az igében is azt látom, amit a népi bölcsesség is megfogalmaz, „a jó pap holtig tanul”, főleg ha talpon akar maradni. Érdemes újra átgondolni a magunk életét, szolgálatát, és megvizsgálni az ige tükrében, hogy valóban jól látom-e magamat. Természetesen a szolgálat mindig az első helyen van az életünkben, legalábbis ezzel nyugtatjuk magunkat. A két ígevers, amit Isten a szívemre helyezett a fentiekről gondolkodva, mintha nulladik helyről is beszélne. Próbáljuk átgondolni együtt ezt, a szolgálatot megelőző figyelmeztetést, majd ennek a fényében a szolgálatunkat! Mit is jelent a „viseljeteK gondot tehát magatokra”, vagy a „legyen gondod önmagadra” felhívás?

A teljesség igénye nélkül szeretnék néhány gondolatot felvetni, amit nekem jelent az önmagamra való gondviselés. Két fő területre koncentrálni teszem ezt. Az első, még mielőtt szolgálók, majd a második a szolgálattal kapcsolatban.

I. Még mielőtt szolgálók

Számolnom kell azzal, hogy ember vagyok, azzal együtt, hogy Isten elhívott a szolgálatra. Ha pedig ember vagyok, akkor nem vagyok tökéletes. Ráadásul különbözők minden más embertől is, mert Isten így teremtett, tehát a szolgálataimtól is különbözöm. Ez nem azt jelenti, hogy jobb vagy rosszabb vagyok, csupán azt, hogy más vagyok. Ez a másság jelentkezik a képességben, a készségben, az ismeretben, a jártasságban és a kísérthezőségben is. Hívóként sem vagyunk egyformák, hívó férfiként is vannak átgondolnivalók. Bár bizonyosan még több részletét fel tudnánk sorolni a másságunknak.

Ismerem-e eléggé önmagam ahhoz, hogy az egyediségem nyilvánvaló legyen számomra, és tudom-e kezelni az ezzel járó sajátosságokat? Milyen következménnyel jár, ha tudatlanul élem meg, vagy mit változtat a tudatos szembenézés?

a) Ki vagyok én mint ember?

Erre a kérdésre látszólag könnyű felelni, de ha mélyebben átgondolom a kérdést, akkor sokkal bonyolultabb

Garay Ákos: Kisbojtár

a válasz. Azt pedig még számításba sem vettem, hogy az évek alatt folyamatosan változok. Van egy velem született adottságom, és ehhez társul még az a sok történés, ami mind hatással van az életemre, és közben az életkorom is folyamatosan változik, amit szintén figyelemmel kell kísérnem. A személyiségem típusát nagyon fontos megismerni, mert a négy személyiség típust figyelembe véve nincs tiszta személyiség típusú ember, hanem teljesen egyedi módon keverednek a jellemzők az életemben. Lehet, hogy nem az emberek idegesítőek, csupán nekem van felettebb lobbanékony természetem. Mások talán irigylik az önuralmamot, pedig csak belül emésztem magam, mert ilyen vagyok. Eszembe jutnak azok a szorgalmas idős testvérek, akik arról panaszkodtak, hogy mennyivel kevesebbet képesek elvégezni egyetlen nap alatt, mint fiatalabb korukban. Már nekem is számolnom kell azzal, hogy ötven felett sem az alvás, sem a munkavégzés, sem a memória, sem az idegrendszer nem olyan, mint harminckét évesen volt, amikor a szolgálatomat kezdtem. Talán azért kell gyógyszereket szednem, mert kopik a testem. Még van jövőm, de már van múltam is, mindkettővel számolnom kell, ha tudni akarom, hogy ki vagyok én most mint ember. Ahogy naponta borotválkoznom kell, és rendszeresen fodrászhoz járni, ahhoz hogy legalább valamelyest megőrizsem a külsőm „állandóságát”, ugyanúgy folyamatosan szemlélnem kell önmagam, hogy ne egy elsárgult képet szorongassak majd reszkető kezemben, ha Isten hosszú életet ad. Állandóan figyelnem kell magam a hétköznapi életben és a gyülekezetben is, hogy ne gondoljak mást magamról, mint aki valójában vagyok. Ha megismerem magam, akkor jobban látom, hogy miből kell változnom és miben kell megerősödnöm. Tisztában leszek azzal, hogy mit érdemes tennem és mitől kell tartózkodnom, mi jelent komoly kísértést a számomra, mitől vagyok szabad. Jobban gondot tudok viselni magamra, ha tisztában vagyok az ember voltommal.

b) Ki vagyok mint hívő ember?

„A régi elmúlt, és íme: új jött létre.” Pál apostol beszél erről a hatalmas változásról, de úgy, mint feltételhez kötött történésről. Ebben az esetben viszont a változás attól függ, hogy valaki mennyire van Krisztusban. Efelől is szeretem magam megnyugtanni, hogy Krisztusban vagyok, de időnként tarthatatlan ez az öniszólás, mert a tetteim olykor egészen mást mutatnak. Aránylag későn tértem meg, és előtte kevés gyülekezetben fordultam meg, de azóta sokféle közösséggel találkoztam. A törvényeskedőktől a hagyományosan át egészen a szélsőséges karizmatikusig, szórványtól a nagy gyülekezetig. Néha megdöbbenő, mennyire eltorzul az az új, ami létrejön. Tisztán kell látnom, hogy mit kaptam Krisztustól, és mit az általam szeretve tisztelt testvéreimtől. Ezen a területen sem szabad eltéveszteni, hogy miben kell változnom, és miben kell megszilárdulnom vagy tovább növekednem. Bizonyos vagyok abban, hogy nemcsak én látom jobban másokban a torzulásokat, hanem mások is bennem. Ha gondot viselek

Haranghy Jenő (1894–1951): Fohászkodó szántóvető

magamra, akkor ezzel is folyamatosan törődnöm kell, mert még a bibliaalvasásomat is befolyásolja, hogy Krisztusban vagyok-e, vagy csak úgy gondolom.

c) Ki vagyok mint hívő férfi?

Modern világunkban a férfi szerep egyre inkább elhomályosodik, néha teljesen kivész, hiszen egyedülálló nők nevelik fel a fiaikat. A gyülekezetben is megfigyelhető folyamat, hogy csak a nők tanítják a bibliakörösöket, sőt otthon a saját gyermekeiket is. Pedig a férfi a család papja a bibliai példák szerint. Nekem, az Úr szolgálójának is az elsődleges küldetésem a feleségem és a gyermekeim felé szól. Azt gondolom, elég határozottan beszél az ige a presbiter alkalmasságának feltételeiről. A viselj gondot önmagadra ezen a területen is nagyon fontos. A családban elmulasztott lehetőségeimet a gyülekezeti szolgálattal fogom ellensúlyozni, pedig előfeltételről van szó! Mennyi időm van a családom számára, és mennyire rájuk figyelve használom ki, vagy csak letudom a kötelességem? Milyen hívő férj vagyok? Mennyire boldog a házasságom, mennyire véd a kísértésekkel szemben? Nagyon sok múlik rajtam! Legyen gondod önmagadra és a házasságra! Legyen gondod a gyermekeidre!

Mennyi elgondolkodtató kérdés, és még a szolgálatról szó sem esett, mert ezek a kérdések meghatározzák a szolgálatomat, ha akarom, ha nem. Éppen ezért ismernem kell magam, mik az erősségeim, mik a gyengeségeim. Az erősségeimet is karban kell tartani, de a gyengeségeimen dolgoznom kell. Látnom kell a veszélyeket, és meg kell előznom a bajokat. Az Úr ebben akar segíteni, de csak akkor fogadom el tőle, ha tudom, hogy segítségre szorulok!

II. A szolgálattal kapcsolatban

Érdekes kérdés egy lelkipásztor életében, hogy mikor van szolgálatban. Egyáltalán tud magánember lenni? A jelenlegi szolgálati helyemen közéleti embernek számítok mint a

gyülekezet pásztorja. Ismernek a testvéregyházak tagjai, a hivatalokban dolgozók, a szociális területen dolgozók, a képviselő-testület tagjai stb. Ha kilépek a szolgálati lakás ajtaján, már szolgálatban vagyok, bár ez a legegyszerűbb területe a szolgálatomnak.

a) Ki vagyok mint az Úr bojtárja?

A Félix-fürdői lelkipásztor-házaskonferencián dr. Kovács József testvér nagyon szépen bemutatta, milyennek kell lennie a lelkipásztornak. Azt hiszem nem voltam egyedül a gondolatommal, hogy én olyan soha nem leszek, mert képtelen vagyok rá. A kegyelmi ajándékaink, a személyiségünk és az elhívásunk annyira más és annyira egyedi, hogy nem lehet minden területen maximálisan teljesíteni. Van, aki a szószéken érzi igazán otthon magát, van, aki a családlátogatásban, van, aki a lelkigondozásban, van, aki a szervezésben, és van, aki a menedzselésben. Még a felsoroltakat is lehetne tovább részletezni, és különböző összekapcsolásokat tenni, de mindenképpen felismerhető, hogy különböző módon kell szolgálnunk. Meg kell találnom önmagam adottságait, mert nem csak Dávidnak jelentett problémát Saul páncéljában harcolni. A legfontosabb, hogy megértsem, mit vár tőlem az én Uram, mert amikor visszajön, abban a munkában szeretne találni, amit rám bízott! Hiába tudom, hogy ki vagyok mint ember, ki vagyok mint hívó ember, és ki vagyok mint hívó férfi, ha nem tudom, hogy ki vagyok mint az Úr bojtárja! Természetesen, ha már tudom, ki vagyok, láthatom a lehetőségeket a tovább fejlődésre, és tudok is törekedni rá. Különböztetnem másokat igyekszem másolni, és az nem fog örömet, megelégedést adni a szolgálat végzése közben. Ez elég hamar kiégéshez vezet.

b) Ki vagyok a szószéken?

Teológiai hallgató koromban sokszor hallottam, hogy prófétafiaknak neveznek bennünket. A próféta Isten üzenetét hirdette a választott nép meghatározott élethelyzetében. Istent képviselte a nép felé. Az igehirdetésre készülve átgondolom-e mindig, hogy kit kell képviselnem? Fel tudok-e készülni az Úr jelenlétében erre a hatalmas feladatra? El tudom-e kérni az üzenetet, amit Gazdám kíván mondani nekik, vagy vérmérsékletemtől függően torzul ez a kijelentés? Mindig ostromozom őket, pedig vigasztalásra szorulnak, vagy agyondicsérem őket, pedig intésre van szükségük? Az ismeret hiánya okoz zavart a gyülekezetben, én pedig tanítás helyett csak elvárásokat szajkózok. Fordítok-e elég gondot arra, hogy mit bízott rám a Gazdám a mai igében, és tud-e ő szólni rajtam keresztül népéhez? Ha én nem tartom magam alkalmasnak erre a feladatra, bizonyára megérzi ezt a gyülekezet is. Ne csodálkozzak azon, ha ők sem tartanak alkalmasnak rá! Ráadásul ez még nem is az ő hibájuk, mert magam romboltam le bennük ezt a képet. Ne az elődömet vádoljam vagy a gyülekezetet, hanem önmagam vizsgáljam meg! Csak ez segít a tisztánlátásban, ami biztosítja a megoldás megtalálását. Gazdám ehhez a megoldáshoz akar elvezetni lépésről lépésre, hogy felismerjem, hogyan akarja választott népét vezetni.

A szószéken a népet is képviselem az Isten előtt, közbenjáró imádságaimban. Hogyan képviselem azt, akit nem szeretek vagy akikre neheztelek? A megértés és együttérzés elengedhetetlenül szükséges a megfelelő képviselőhöz. Átérez-e a gyülekezetem, hogy most értünk imádkozom? Érzik-e, hogy nem egyedül hordják a terheiket, hanem a bojtár

és a jó Pásztor is hordozza azt az Isten előtt? Erre kinek többet, kinek kevesebbet, de tudatosan készülni kell!

Az istentisztelet végén van egy imádság, amely áldás lehet, amely békességgel és reménnyel tölti el az Isten házából távozókat. Gondoljunk csak Annára, mit jelen neki távozás előtt Éli főpap szava: „*Menj el békességgel! Izráel Istene teljesítse kérésedet, amit kértél tőle!*”. Hogyan engedem el az Úr népét? Tudhatják magukon az Úr áldását? Az ároni áldás kijelentésénél Isten megígéri, hogy megáldja népét, ha a pap elmondja azt, ami ehhez szükséges.

c) Ki vagyok a családlátogatásnál?

Eddigi életem során kétszer fordult elő, hogy olyan család hajlékába mentem be, akik komolyan elgondolkodtattak. Az egyik családban, mikor együtt hazaérkeztünk, a családfő hálát adott Istennek azért a megtiszteltetésért, hogy az ő szolgáját fogadhatják szerény hajlékukban. A másik alkalommal vidékről bejárt idősebb házaspárt vittem haza, és behívtak az otthonukba, amit néhány perc erejéig elfogadtam, majd később a gyülekezeti tagoktól hallottam, hogy milyen nagy megtiszteltetésnek tartották, hogy az ő szerény hajlékukat nem vettem meg, hanem bementem hozzájuk. Valóban ritka pillanatai a szolgálatunknak ezek az alkalmak, de vajon ki rontja el? Mindig úgy megyek, mint az Úr szolgája? A másikat felértékelő módon, vagy csak magammal vagyok elfoglalva? Gyermekkoromat szörvényben éltem, és a megtérésemben meghatározó volt a lelkipásztorunk családlátogatási szokása. Ha velünk, gyermekekkel találkozott először, nemcsak észrevett, hanem azt éreztük, hogy hozzánk jött. Szüleim valószínűleg szintén átérték ugyanezt a maguk szemszögéből, és e kettő nem zárta ki egymást. Mindannyian azt tapasztaltuk, hogy személyesen lettünk meglátogatva. Később, felnőttkoromban, húszévesen ennek a lelkipásztornak a beiktatásán fogadtam meg, hogy máától gyülekezetbe fogok járni.

Be tud-e térni Jézus azokhoz az emberekhez, akikhez elmegyek? Átélik-e, hogy az Úr meglátogatta őket? *Viseljetelek gondot magatokra és a nyájra!* – mondja a Szentírás. Készülök-e erre, vagy csak beesek emberekhez, és rohanok tovább, hogy minél hamarabb letudjam a kötelességemet? A gyülekezet tagjai talán nem változnak meg hamar, de én változtathatok a szolgálatomon!

d) Ki vagyok a betegágynál?

A beteglátogatás olyan egyszerű szolgálatnak tűnik. Elmegyek, meghallgatom a beteget az állapotáról, mondom néhány biztató szót, majd olvasok ígét, imádkozom vagy együtt imádkozunk, és kész. Egy gyülekezeti tagtól vagy hozzátartozótól ez elegendő is. Az Úr szolgájától talán más vár a beteg, mert Isten ismeri a szívében zajló változásokat. A csalódását, hogy Isten megengedte a betegséget az életében. A bizonytalanságát, hogy ezek után mit remélhet Istentől, aki valamilyen mértékig elfordult tőle. Ezek a problémák a betegség súlyosságától, a beteg hitbeli állapotától nagyban függhetnek. Az Isten embere hidat jelenthet a megváltozott vagy megromlott kapcsolat pótlására. Érdekl-e még Istent, hogy mi van a beteg szívében, várhat-e még tőle segítséget? A megjelenésem ezek miatt egészen más tartalommal bír a beteg számára. Kire figyelek, mikor a beteg szobájába belépek? Az orvosa megkérdezi tőle, hogy van. A nővér kér valamit vagy ad valamit, esetleg megkérdezi, hogy jobban van-e. Tőlem nem

ezeket várja. A köszönés után ha megkérdezem, hogy leülhetnek-e, és hová ülhetnek le, jelzi, hogy nem én diktálok, hanem hozzá igazodom. Figyelek rá, mert ő fontos nekem, és érdekel, mi történik vele. Az egészségügyi dolgozók irányítják, utasítják, néha a családtagok is. Tőlem mást vár, megnyugtatom-e, hogy nem hiába, mert én is mást szeretnék neki nyújtani, mert akit képviselek, ő mást is nyújt, mint az emberek. Ha megérzi ennek a lehetőségét, élni fog az alkalommal. Tőlem függ, attól, hogy hogyan lépek be és hogyan szólok meg. Az Úr bojtárjának folyamatosan két irányba kell figyelnie, az Úrra, aki Lelke által vezet, és a betegre, akit szeretnék megérteni és támogatni, reménységgel megajándékozni, ami segíti a gyógyulásban. Elsősorban a lelki gyógyulásban, amit követhet a testi gyógyulás is. Mennyire fontos a tudatos készülés ezekre, a látogatásokra, és a súlyosabb betegek látogatása után a saját gondolataimnak és hitemnek a rendbetétele. A terhek lerakása. Közben magamra figyelni, hogy ki vagyok a betegágyánál! Miben kell változnom, mit kell egészen másként tennem, miben kell megmaradnom. Isten szeretne közel kerülni a beteghez, de nem akar belőlem áldozatot, hiszen őt is, engem is szeret.

e) Ki vagyok a családi eseményekben?

A szolgálatomban sokszor lehetőségem van ott lenni az eljegyzéseknél, a menyegzőknél, a gyermekbemutatásnál, de a válás eseményeinél, a halálesetek után a temetés előkészületeinél, majd a temetésen és jelenlegi helyemen a temetés utáni gyászistentiszteleten. Mind olyan alkalom, amely nyitottsággal jár, de kihasználatlanul is maradhat. Kit is képviselek ezeken az eseményeken? Istent, aki tele van elvárásokkal, vagy Istent, aki feltétel nélküli áldásokat osztogat? Istent, aki kész megmutatni azt az utat, amelyen az ember áldó szeretetét megtapasztalhatja, vagy odahajló vigasztalását élheti át? Figyelek-e felfelé, vagy már eleve válaszaim vannak? Figyelek-e a hozzám fordulóra, hogy neki mire van szüksége, miben szükséges tisztábban látnia, érti-e, hogy mi miért fontos az ő számára? Figyelem-e önmagam forgolódásáiban ezekben a meghitt vagy éppen szomorú körülményekben? Tanulok-e hibáimból, vagy másokra hárítom a felelősséget? „*Viseljetek gondot tehát magatokra és az egész nyájra!*”

Joggal merül fel bárki szívében, hogy mennyiben állít más elvárások elé mindez, amivel most találkoztam, mint azok az elvárások, amelyek szerint a lelkipásztornak polihisztornak kell lennie, és minden területen maximálisat nyújtania. A Timóteusnak írt ígevers nagyon fontos ígérettel fejeződik be: „*megmented magadat is, hallgatóidat is*”. Isten kegyelme által kettőt az egyben akar, mert nem áldoz fel engem azért, hogy másokat megmentsen, de nem mond le másokról sem azért, hogy engem megmentsen. Neki minden ember fontos, és ennek megvalósításában akar folyamatosan formálni és egyre képesebbé tenni arra, hogy rajtam keresztül ő munkálkodhasson. Pál apostol azt írja: „*többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem*”. Ahhoz, hogy ennek megvalósulása felé haladjak, fel kell ismernem, hogy mikor nem él Krisztus bennem, akkor ott változtatnom kell. Amikor ő tud bennem élni, abban kell megmaradnom. Csodálatos lehetőség, hogy Krisztus bennem élve tud változtatni rajtam, és rajtam keresztül másokon. Tudja végezni üdvözítő munkáját ma is, bennem is, rajtam keresztül is! Megteszek-e mindent azért, hogy ez a csoda valósággá legyen? Bizony, nem könnyű önmagamot megsanyargatni, folyamatos tanulásra serkenteni,

de az ígélet beteljesülése mindenért kárpótol, már itt a földön is, de még inkább odaát! A Mester is nagyon sokat vállalt azért, hogy ez a lehetőség a miénk legyen, és ha van még valami híja, azt érdemes vállalni! Segítsen ebben mindannyiunkat a mi mennyei Atyánk az Úr Jézus Krisztus által!

***

Tenkely Béla 1959. augusztus 24-én született a nyírbátori kórházban *Tenkely Zoltán* és *Bodogán Margit* harmadik gyermekeként, akit Hodászra vittek haza a kórházból. A család a Kántorjánosi Baptista Gyülekezetbe járt. Hatéves korában Aporligetre költöztek az anyai nagyszülők házába. Itt járta ki az általános iskola első hét osztályát. Mindkét település a nyírbátori körzethez tartozott. 1972-ben Hajdúszoboszlóra költözött a család, itt végezte a nyolcadik osztályt, majd Esztergom-Kertvárosban tanult szakközépiskolában, ahol 1977-ben középfokú vegyipari gépész szakérettségét szerzett. Első munkahelye a Vegyészerv volt, amit tíz nap múlva követett a Taurusz Tranzit Kirendeltség, ahol raktárosként dolgozott. Másfél év múlva, a Sasad Mgtsz Ipari Meléküzemágában öntvénytisztító, majd betanított marós. 1980. december második vasárnapján, bemerítkezett *Asztalos Imre* lelkipásztor által Ócsán, mert Rákosszentmihályon akkor még nem volt bemerítőmedence, és a teológia elvégzéséig a gyülekezet rendezett tagja volt. 1981 februárjában katonai szolgálatra bevonult Aszódra, majd 1982 augusztusában le szerelt. A Sasad Mgtsz-ben dolgozott mint raktáros. Megismerkedett *Biró Gyöngyivel*, és 1984. november 17-én házasságot kötöttek Debrecenben a Szabadkeresztény Gyülekezetben *Asztalos Imre* lelkipásztor által. 1985-ben az ÉLGÉP vállalatnál dolgozott szervizlakatosként. 1985. augusztus 27-én megszületett *Béla* nevű fiuk. 1986-ban a Lampart Vegyipari Gépgyárban dolgozott mint egyengető lakatos, majd forgácsoló. 1987. februárban megtért felesége. Ekkor elhívást érzett a teológiai tanulásra, a Szeminárium nyílt napján részt vett, és még azon az estén elhívást kaptak a lelkipásztori szolgálatra. Pünkösdkor felesége bemerítkezett, szeptemberben pedig Béla elkezdte tanulmányait a Baptista Teológiai Szemináriumban. 1988. június 17-én megszületett *Zoltán* fiuk, majd 1990. augusztus 27-én *István*. 1991 májusában meghívást kapott a pécs-somogyi gyülekezetbe, ahol 1992. augusztus 15-én lelkipásztorrá avatták. 1993. május 7-én megszületett *Gyöngyi* leányuk. 2000. március elsején kezdte szolgálatát az albirtirai és pilisi gyülekezetben, ahol jelenleg is szolgál. 2007-ben a KRE Gyökössy Intézetében lelkigondozói alaptanfolyamot végzett.

C. H. Spurgeon

A feltámadt Úr első megjelenése a tizenegy tanítvány körében

Lk 24,36–44

(Részlet „Az üdv üzenete” prédikációiból)

Szeretett barátaim! Az előttünk levő igében az Úr megjelenései között ez a legteljesebb, a leggazdagabb leírás a feltámadás első napjának eseményeiről! A hosszú és megjelenésekkel teljes napnak záradéka ez. Összefoglalja a hét első napjának történéseit, a látott, tapasztalt dolgait.

Megdöbbenő látvány volt a tátongó üres sír. Előtte a sirt bezáró és lepecsételt kőkapu félrelökve. Belül az otthagyt leplek és a hely, ahol az Úr feküdt. Ezen túl ott voltak a szent asszonyok, akik angyali megjelenést láttak, és azt mondták, hogy ő él! Magdalai Mária egy különös párbeszédről számolhatott be, amelyet az Úrral folytatott. Péter és János is megjelent az üres sírnál. Egy mondatban azt is közlik, hogy Simonnak is megjelent. Ezt összefüggésbe hozhatták az ő tagadásával.

A különös és a most még zavaró hírek arra indították a tizenegyet, hogy összegyűljenek (Mk 16,14), talán közös vacsorára. Már nagyon későre járhatott az idő, és az emmausiak, akik visszatértek Jeruzsálembe, még együtt találták a tanítványokat, és ők is elbeszélték, hogy látták az Urat (noha más alakban), de az azonosítást „kétségtelenné” tették. Ők említik meg, hogy Simonnak is megjelent az Úr. Ezekről beszélgettek az egybegyűltek, vagy inkább vitakoztak, és úgy látszik, hogy kölcsönösen nem hittek egymásnak. Pedig, mennyire szerették volna, ha ezek a dolgok igazak lettek volna! (Feltételezhető, hogy Tamás közben elhagyta a tanítványi közösséget, és a „terméketlen” vitában tovább már nem vett részt).

A felforrósodott pillanatban azonban megállt köztük Jézus, noha az ajtók zárva voltak. A kételkedőket egy újabb „képtelenséggel”, nem várt megjelenésével lepte meg az Úr! Azt a fagyos légkört, amely betöltötte nemcsak a termet, ahol együtt voltak, hanem dermedt szívüket is, fel kellett oldani. Az Úr szeretetének teljes melegével fonta körül tanítványait, és töltötte be a szomorúsággal telített termet. Ez a felfoghatatlanul megrázó megjelenés szükséges volt ahhoz, hogy ebből az állapotukból kiemelhesse az Úr tanítványait, hogy az Írások jövődöléseinek beteljesedését az ő rest szívükkel felfoghassák, és ráeszméljenek arra, hogy mindezeknek meg kellett történni!

A feltámadás bizonyossága

Történeti tekintetben a legbizonyítottabb Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása. Ezt nem tagadhatja senki, aki hajlandó felebarátja bizonyágtételének csak a legcsekélyebb fontosságot is tulajdonítani, hogy Jézus, aki a kereszten meghalt és az Arimáthiai József sírjába eltemetett, a halálból egyértelműen feltámadt.

A feltámadás első jele a házban egybegyűltek számára az volt, hogy a feltámadt *beszéde* hallható volt! A hallás

bizonyító ereje el nem vitatható. A köszöntés-üdvözlés szokása, hangneme ismert és jellemző volt. „*Békesség nektek!*” A kívülvalók is megtapasztalták, hogy ember úgy nem szól, nem beszélt, mint Jézus (Mt 7,28–29). Jézus utolsó szavai felerősödtek a tanítványok fülében a köszöntésre: „*Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek.*” De az intő szavak is emléket idéztek fel a tanítványokban: *Miért rémültetek meg, és miért támad kétség a szívetekben?* Lehetetlen, hogy a Genezáret-tó viharában elhangzó intés: „*Miért féltetek ennyire? Miért nincs hitetek?*” – most ne jutott volna eszükbe. Vagy egy másik esetben, amikor az Úr a habokon járt, és kísértetnek gondolták, de ő szólt: „*Bízatok, én vagyok, ne féljete!*” – Elképzelhetetlen, hogy ez nem ébresztett volna reményt a szívekben?

Urunk tanítványai hibáit soha el nem hallgatta, tévedéseiktől soha el nem tekintett hamis, elnéző hajlammal, a bűnt eltűrve saját kényelméért. A szemrehányás is jeladás volt a megszeppent tanítványoknak. Jézus földi életének utolsó napjaiban az Írásokra emlékeztetett gyakorta. Most is Mózesről, a prófétáktól és a zsoltárokból veszi emlékeztető szavait, amelyek órá mutatnak. Ezek vigasztalták a tanítványokat, de fel is kavarta őket lelkük mélyéig. A hang és a beszéd hatalmas meggyőző erő!

Vegyétek figyelembe, hogy a hang, a szó ereje annál is inkább hathatós volt, mert ők (legalábbis látszólag) ugyanazok az emberek maradtak, mint akik azelőtt voltak. Megrémültek, álmélkodtak, azt vélték, hogy lelket látnak,

vagyis ugyanazt tették, amit sokkal korábban a tengeren is tettek! Az Úr halála és megjelenése közötti időben változás nem történt velük és rajtuk. A Szentlélek még nem áradt ki senkire. Az utolsó vacsorai, a Gecsemáné kerti és a kereszttől látott, tapasztalt események még a kívánatos átváltozást nem alakították ki. – A lelkesedés nem ragadta el, a rajongó képzelgés sem emelte fel a magasba őket. Még rest a szívük és rettegnek,

Szinte Gábor: Töviskorona

mint régen. Nem olyan fából faragott emberek ők, akik hagyják magukat megcsalni! – Napjainkban szoktak beszélni csodákról, mintha azok a hit gyümölcsei lennének. De ezek olyan emberektől hallhatók, akik könnyen „hisznek”, és azt látják, amit látni szeretnének. Ismerek olyan jóhiszemű embereket, akik ugyan nem akarnak másokat szándékosan megcsalni, de sok dologban nagyon is megbízhatatlanok, és lelkesültségüknél fogva másokat és magukat is megcsalják. Minden csodaházaló (csodás eszmét árusító) vevőre talál a csodát áhítók között. A tanítványok ezeknek ellentétei voltak, nem a könnyen hívő, és nem a könnyen fölpiszkálható fajtából valók!

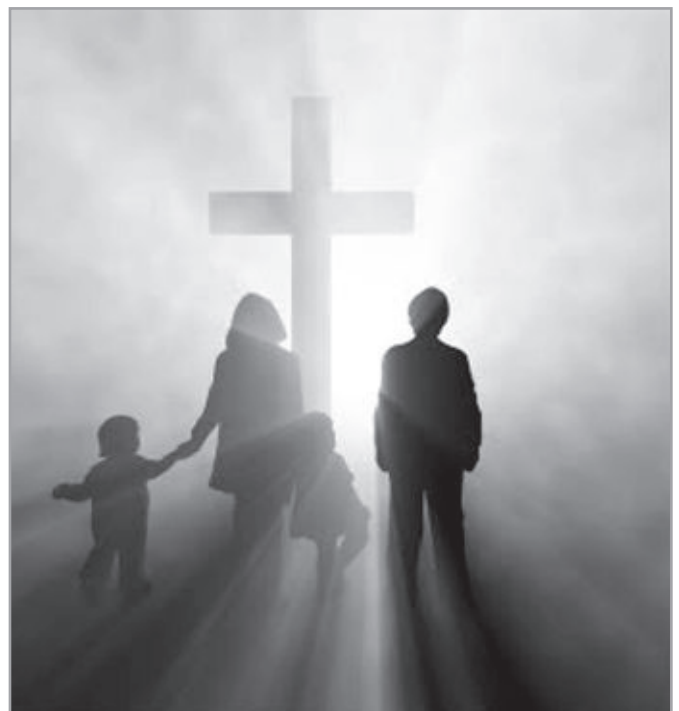
A tanítványok „hitelenségét” nem akarom menteni (bár abban a tűzpróbában, amelyen át kellett menniük), vessük fel a kérdést, hihető lett volna-e az a viselkedési mód, amely csak pünkösdtől vált jellemzővé az apostolokra nézve? Azt azonban állítom, hogy bizonyágtételeikre annyival is inkább nagy súlyt helyezhetünk, mivel azok a legnagyobb próbatételekben edződtek szilárd meggyőződésé! És ez a tapasztalati feltá-

madáshit kétszeresen biztonságossá teszi a mi feltámadásba vetett hitünket! Látva pedig a későbbeni tántoríthatatlan hitüket Jézusban, mi csak szégyellhetjük magunkat, ha a kételkedés legkisebb szikráját is megtűrjük magunkban! A hallás által elnyerhető hit milyen erős, milyen hatalmas!

Jézus és az apostolok is hangsúlyozták, hogy mi hitben járunk (amely az ige meghallása által keletkezik és erősödik), nem látásban. Urunk most a tanítványok hitét a látás által is teljessé akarja tenni! – Lássátok meg (mondja Jézus) az én kezeimet és lábaimat! És amikor ezeket mondta, megmutatta a sebhelyeket. János evangéliuma kiemeli, hogy az oldalát, ahol a dárdával megsebesítették, és abból víz és vér folyt ki, ugyancsak láthatóvá és tapinthatóvá is tette. Bizonyos, hogy az érintéstől mindnyájan visszariadtak, de a roncsolt testét láthatóvá tette, vizsgáló tekintetüknek egészen alávettette. Később pedig Tamást (aki itt nem volt jelen) a megtapintásra is felszólította! De Jézus egész alakja, mozgása a teljes, a kételkedésmentes felismerést lehetővé tette mindnyájuk számára!

El kell háritani azt a kísértést is, amely a csodalátásakor törhet rá az emberre. Amikor valami képzelt szellem, valami látomás, valami titkos tünemény vakíthat el, és csalhat meg bennünket! Jó, hogyha az ember nem akar tévedés áldozatául esni, és még jobb, hogy Jézus sem akarja ezt! Ezért Urunk a teljes bizonyossággal, hiánytalan hittel ajándékozta meg tanítványait, hogy ne legyen köztük egy sem hitetlen, hanem csak hívő. Ezt a hitet pedig az ő lényének teljes feltárással, láttatásával; a kiválasztottak fülének, szemének, érzékeiknek kiélesítésével; valamint a belső látás, és az értelmi felfogás megnyitásával felgerjesztette és ajándékul adta. Mi pedig ezt a hitet megörököltük a Krisztus Jézus elfogadása által, hogy az idők végezetéig hirdethessük: *Él az Úr, feltámadott!*

Fordította: Balogh Lajos

Lee Roberson

A könnyek örökre eltűnnek

„És az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.” (Jel 21,4)

Isten igéje egy olyan napról beszél, amikor a könnyeket örökre letörli az ő gyermekei szeméről, és eltünteti azok nyomait. De amíg eljutunk erre a napra, könnyek között haladunk át ezen a világon.

Ne gúnyoljunk ki senkit azért, mert sírni látjuk! Még a világ legkiválóbb emberei is hullatták időnként a könnyeiket. Itt van például az angol *Gladstone*, aki nagy lélekjelenléttel bírt, emellett erős fizikumú volt és nagyszerű vallásos tapasztalatokra tett szert. Mégis a legemlékezetesebb történet arról maradt fenn, hogy ez a nagy ember hogyan sírt. A kormányon belüli barátai meséltek arról, hogy sokszor megesett, amikor körbeülték a tanácstermet, és Anglia problémáiról elmélkedtek, hogy Gladstone leejtette a fejét kezei közé, melyekben zsebkendőjét tartotta, és a könnyeit törölgette szeméből.

Egyik alkalommal, amikor Gladstone miniszterelnökként a parlament felé haladt, megállt a bejárati ajtó előtt, hogy beszélgetésbe elegyedjen egy idős utcaseprővel, aki már évek óta ugyanazon a helyen szolgált.

Amikor az idős férfi beszámolt szeretett felesége haláláról és az asszony nagyszerű karrierjéről, miközben a férjének rendszeresen segített ebben a kemény fizikai munkában, Gladstone könnyekre fakadt, akár egy kisgyerek.

Az államférfi sírása nem a gyengesége jele volt. Ellenkezőleg. Ez a férfi erejének a jele volt.

Henry Ward Beecher mondta egyszer: „Ismerem két fel-fuvalkodott embert, akik azt állították magukról, hogy mióta az eszüket tudják, még soha nem sírtak. Évekkel később tudomásomra jutott, hogy az egyikük elmeagyógyintézetben, a másikuk egy börtönben lelte halálát.”

Ne büszkélkedjünk azzal a keményszívűséggel, hogy mi semmilyen körülmények között nem fogunk sírni! Ellenkezőleg. Kérjünk Istentől olyan irgalmas szívet, mely együttérzőn tekint mások gondjaira.

A könnyekkel kapcsolatban három fontos dologra szeretném emlékeztetni testvéreimet.

I. Jézus könnyei

Jézus a könnyek férfiúja volt. Ézsaiás úgy ír róla, mint aki „a fájdalomak férfiúja és a betegségek ismerője”.

A Bibliában három helyen olvasunk róla, hogy Jézus sírt: Lázár sírjánál, Jeruzsálemet szemlélve és a Gecsemáné kertjében. Igen, a mi hatalmas Megváltónk sírt egy város miatt! Amikor Jézus szívét átjárta a szomorúság, ő mindig az elveszettekre gondolt. Ki volt ő, aki így tudott sírni? A Biblia szerzője, lelkünk vigasztalója, feltámadásunk reménysége, a menny kivitelezője, az áldások forrása és közvetítője.

A Szentírás több mint 250 névvel illeti a mi Krisztusunkat, úgymint „a kőszikla, melyből atyáink ittak”, „lelkünk erős és bátor horgonya”, „közbenjárónk az Atya trónjánál”, az „eljövendő királyok királya és uraknak Ura”.

Ő az a Krisztus, aki felfüggesztette a csillagokat az égre és az Atya mellett dolgozott a teremtés munkájában.

Amikor Krisztus sírt Jeruzsálem felett, vajon miért tette?

Először is, látta a jeruzsálemiek lelki vakságát. Krisztus képes meglátni az emberek legmélyebb lelki állapotát. Látta az emberek lelki halálát a bűneikben és törvényszegéseikben. Látta az embereket Isten haragja alatt. Látta, hogy mennyire Isten nélkül és reménység nélkül élnek.

Ő, lenne csak olyan lelki látásunk nekünk is, hogy felismerjük az emberek Krisztus-nélküliségét! Úgy lássuk az embereket, mint akik halottak a bűneik és törvényszegéseik miatt, és már ezen a földön a pokol kínjait élék át Jézus vigasztalása nélkül!

Egyáltalán nem helyes, hogy ezt mindennapi dologként nyugtázzuk! Napjaink gonosz irányzata ez, hogy nem törődünk mások lelki hogylétével. Bárcsak megérintené szívünket Isten Lelke, és „felocsúdnánk az ördög töréből” mi is, meglátva testvéreink lelki szükségleteit. Kezdjünk el úgy nézni a körülöttünk élőkre, hogy vajon van-e vigasza embertársamnak Jézusban, vagy nincs? Megmenekült-e, vagy elveszett állapotban van? S mindez mit jelent?

Másodszor azért sírt Jézus Jeruzsálem felett, mert látta, hogyan fogja őt elutasítani a hűtlen város. Ez az elutasítás a bűnösség legvégső állapota, a Lélek bizonyágtételének teljes visszautasítása, ami az örök kárhozatot vonja maga után.

„Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett”, de amikor Jézus ránézett Jeruzsálemre, előre látta, hogyan utasítják vissza kegyelmét. „Az övéi közé jött, de az övéi nem fogadták be őt.” Persze voltak néhányan, akik elfogadták Jézust. De a többség elvetette a „világ világságát.” „És Jézus sírt.”

Harmadszor, azért is sírt Jeruzsálem felett, mert látta hiábavaló végét, értelmetlen pusztulását. A mi számunkra talán elhanyagolható tény a pokol szörnyűsége, de nem az volt Megváltónk számára. Ő egy szempillantás alatt belelátott az elveszettek kínjaiba és a megváltottak boldogságába. Amikor Jeruzsálemre nézett, látta, hogy milyen sokan „mennek az örök gyötöremre” elutasításuk miatt, akik pedig elnyerhették volna a mennyet a Megváltó áldozatának elfogadásával. „És Jézus sírt.”

Krisztus látta, ahogy a bűnösök reménység nélkül halnak meg, és az örök kárhozat lesz az osztályrészük. Megváltónk nem azért volt szomorú, mert az emberek meghalnak, hanem azért, mert reménység nélkül halnak meg.

Az ember az örökkévalóságra teremtett. De nem mindegy, hogyan fogja átélni ezt az örökkévalóságot. Krisztus azért

sírt Jeruzsálem felett, mert látta annak lefelé, halálba ívelő pályáját.

Imádkozunk Krisztushoz való hasonlóságért, amikor ma ezt az elveszett világot szemléljük! Töltsék el szemünket a részvét könnyei úgy, ahogy eltöltötték Jézusét egykor! Lássuk csak magunk előtt Jézus könnyeit!

II. Mai könnyeink

A könnyeknek és a szomorúságnak számos oka lehet

Az elveszített barátok. A barátságok megszakadása könnyekkel jár. Én vagyok az élő példa arra, hogy milyen szíváfájdalmat okoznak a megszakadt barátságok.

Mióta a prédikátori hivatást gyakorlom, számos kollégának segítettem, ahogy tudtam. Ajánlottam őket olyan szószékekre, ahol a gyülekezetek elfogadták a szolgálatukat. Nagyon kevés kivétellel éppen ezek a kollégák fordultak később ellenem, sőt, legnagyobb kritikusaikká is ők váltak.

Ha nem Isten kent volna fel erre a szolgálatra, már rég felhagytam volna azzal, hogy embereken segítek. De a szívem mélyén mindig ott volt a vágy, hogy segítő kezet nyújtsak a körülöttem élők felé. A lehetőségeim és a képességeim ugyan korlátozottak, de amíg nem érek a végükre, addig segíteni fogok másokon.

Sokunknak volt már olyan barátsága, ami megáldotta és bátorította kicsiny életünket; azután hirtelen történt valami, és a barátságunk vége szakadt. Csalódottságunk eredményeképpen a szívünkbe szomorúság, a szemünkbe pedig könnyek szöknek.

És a könnyeink folynak, amikor kudarcot vallanak a terveink. Mindnyájan nagy reményekkel kezdjük. De aztán a reményeink egymás után szertefoszlának, köztük az önzöek és a nem önzöek is, és számos kudarcot élünk meg. Nagy reményekkel és ambíciókkal vágunk neki céljainknak. De a világ kevés lelkesedéssel fogadja terveinket, így aztán egyre inkább összetörünk lelkileg.

Néhányan kudarcot vallanak abban, hogy keresztény otthonuk legyen. Ez a szívük fájó pontja. A szépség és a harmónia helyett csonka családjuk van és büntől terhelt szívük.

Sokaknak megtört a szíve amiatt, hogy gyermekeik kudarcot vallottak az életben. Odaszántuk őket Istennek, mert arra vágytunk, hogy kiteljesedjen az életük. Valószínűleg láttuk a saját kudarcaikat, és azt reméltük, hogy a gyermekeinknek majd jobb lesz.

De ahelyett, hogy örömet szereztek volna nekünk, a gyermekeink megszorították a szívünket sikertelenségükkel és bűneikkel. Könnyeknek kell elhomályosítaniuk a szemünket, ha belegondolunk félresikerült újtaikba.

És a könnyeink folynak a megromlott egészségünk miatt. Jól akarunk teljesíteni és a legtöbbet nyújtani, de az egészségünk nem engedi. Talán még nem is vagyunk öregek, de a testünk már elfáradt, megbetegedett, megsérült. Nem tudunk úgy dolgozni, ahogyan szeretnénk.

Legyünk részvétteljesek embertársainkkal, akiknek hasonló fájdalmaik vannak! Hiszen Krisztus együtt érzett a szenvedőkkel. Legyünk mi is irgalmasok mások felé!

A megromlott egészség valóban könnyekhez vezet, de nemcsak önmagunk miatt, hanem a körülöttünk élők miatt is.

Ismerek egy évek óta a kórházi ágyon fekvő kedves fér-

fit. Amikor imádkozom vele együtt, mindig könnyezek. Biztos vagyok benne, hogy a felesége is így tesz. Hónapokon és éveken keresztül összetört szívvel szemléli, hogyan fekszik az ágyban tehetetlenül szeretett férje.

És a könnyeink folynak a halálesetek miatt. Nincs olyan család, amely ment lenne ettől. A halál nem válogat, legyen szó akár kisdodról, anyáról, apáról, férjről vagy feleségről. A szeretteink elvesztése könnyekkel jár.

Igen, szóval vannak könnyeink. De hála legyen Istennek, van Megváltónk, aki gondoskodik rólunk, számtalan jelét adva szeretetének. Amikor Mennyei Urunk emberként élt a földön, Lázár sírjánál a legmélyebb együttérzését és részvétét nyilvánította a gyászolók felé. Kifejezte fájalmát és sajnálkozását akkor is, amikor sírt Jeruzsálem felett. Jézus szíve könyörületességre indult minden beteg vagy szenvedő láttán, meggyógyította, sőt, a halálból is feltámasztotta őket. Kiegyenesítette a hajlott hátat, meggyógyította a béna lábat, a vaknak visszaadta szeme világát, a süketnek a hallását. Feltámasztotta a gyászoló özvegy fiát, és kegyelmet ígért a kereszten mellette haldokló tolvajnak, látva ezeknek az embereknek a hitét és a szívük állapotát.

Jézus törődik velünk! Van egy ilyen énekünk is:

*Az Úr gondol ránk,
Ő gondol ránk,
Napfényben és árnyékban,
Az Úr gondol ránk.*

Egyszer valaki azt kérdezte tőlem, hogy lehet-e beszélgetni a halottainkkal. Én nem hiszem, hogy lehetne, de értelmét sem látom ennek. Beszéljessünk inkább Istennel! Örüljünk annak a kegyelemnek, hogy őhozzá fordulhatunk Jézus Krisztus nevében, őrá bízva minden gondunkat és bajunkat!

A spiritizmus követői azt állítják, hogy lehet beszélgetni a halottainkkal. Ezzel szemben a Biblia elítéli ezt a tevékenységet. Lásd 5Móz 18,9–14 – „*Mikor bemegy arra a földre, a melyet az Úr, a te Istened ad néked: ne cselekedj azoknak a népeknek útálatosságai szerint. Ne találtassék közötted, aki az ő fiát vagy leányát átvigye a tűzön, se jövendőmondó, se igéző, se jegymagyarázó, se varázsló, se bűbájos, se ördögösöktől tudakozó, se titokfejtő, se halottidéző, mert mind utálja az Úr, aki ezeket műveli, és az ilyen utálatosságokért űzi ki őket az Úr, a te Istened előled. Tökéletes légy az Úrral, a te Isteneddel. Mert ezek a nemzetek, a kiket elűzöl, halottidézőkre és jövendőmondókra hallgatnak, de néked nem enged ilyet az Úr, a te Istened.*”

3Móz 20,27 – „*És akár férfi, akár asszony, hogyha halottidéző vagy jövendőmondó lesz közöttük, halállal lakoljanak, kövel kövezzétek őket agyon, vérük rajtuk.*”

Valakitől azt hallottam, hogy a spiritizmus azért működik olyan jól a sötét szobákban, mivel három „sötét szeme” van:

Az első a hamissága, amikor azt állítja, hogy „nincsenek gonosz lelkek, nincs ördög és nincs Megváltó”. A spiritizmus szerint az isteni vagy sátáni lelkek azonosak.

A második az erkölcsatlansága, amikor megfogalmazza

célkitűzését: „A spiritizmus küldetése, hogy kiszabadítsa az embereket a házasság rabszolgaságából, és megvalósítsa a teljes szexuális emancipációt.”

A harmadik pedig a beteg szellemisége, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy szinte minden elmeintézetben ápolnak a spiritizmus követői közül néhányat.

Nekünk viszont tudnunk kell, hogy az elhunyt szeretteink Istennél vannak, mert „elköltözni a testből azt jelenti, mindenkor az Úrral lenni”. Nincs értelme halottakkal beszélgetni, de van értelme Istennel beszélni és a Megváltónkkal beszélgetni, aki gondoskodik rólunk.

Más kérdés, hogy vajon az elhunyt szeretteinknek van-e tudomása azokról a dolgokról, amik velünk történnek itt a földön!

A Bibliában találhatunk bizonyítékot arra, hogy akik a mennyben vannak, törődnek azzal, hogy mi történik a földön. Például Urunk megdicsőülésekor Mózes és Illés beszélnek a Krisztus elkövetkező szenvedéseiről. Máshol azt olvassuk, hogy „...öröm van a mennyben egy bűnös megtérésén”.

Számomra az a fontos, hogy az elhunyt szeretteink elsősorban arról értesüljenek, ami örömmel tölti el szívüket. Hiszen a menny az örök boldogság hona!

De amit biztosan tudunk, hogy Isten látja mindazt, ami velünk történik itt a földön. Élünk olyan életet, ami biztosan tetszik neki! És biztosak lehetünk abban, hogy Isten minden könnycseppet lát, még mielőtt kigördülnének a szemünkből. Krisztus gondoskodik rólunk. Ő ismeri lelkünk minden rezdülését.

III. Holnapi, könnyek nélküli életünk

„És Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről...”

Most vannak könnyeink. De nem lesznek, miután Isten végleg eltörli őket a mennyben.

A menny felé utazunk, közülünk néhányan gyorsabban, míg mások lassabban. Néhányan előrébb járnak, míg mások még valamivel hátrébb.

A keresztyének meg fognak érkezni arra a helyre, ahol már nem érheti őket több csalódás. Nem hiúsulnak meg a terveink, nem enyészik el a testünk, és a halál nem lesz többé.

Szeretném, hogy annyi embernek segítsek elérni a mennyet, ahányan csak tudok. A pokol ugyanis olyan hely, ahol „sírás és fogcsikorgatás” van, miközben a menny a sírás és könnyek nélküli öröm és boldogság helye.

A lélekmentés több a pusztá predikálásnál, gyógyításnál vagy rendkívüli dolgok megcselekvésénél. Azt kell elérnünk, hogy az emberek készen legyenek a mennyek országára.

Dr. George W. Truett mondta el nekem az alábbi igaz történetet, ami a dallasi gyülekezetében esett meg:

Egy hívó özvegyasszony egy kétszobás lakásban lakott a város egyik eldugott kis utcájában. Volt egy rossz életű fia, aki nap mint nap részegeskedéssel tobzódott, éveken át keserítve az édesanyja szívét. Öt éven át hiába kérlelte az anyja, hogy a fiú elkísérje a gyülekezetbe.

Egyik este a fiú a szobájában aludt, amikor az özvegy lábujjhegyen odament az ágyához, és imádkozni kezdett az ágy mellett térdelve. Arra kérte Istent, hogy hadd menjen vele a fia ma este a gyülekezetbe. Eközben annyira erőt vettek az anyán az érzelmei, hogy nem is

vette észre, hogy hangosan zokogni kezdett. Erre felébredt a fia. Felugrott és megkérdezte: „Anyám, mi történt?”

Az özvegy így válaszolt: „Ó, fiam, kérlek bocsáss meg, nem akartalak felébreszteni. Azért térdeltem le imádkozni, hogy Isten engedje meg, hogy meghallja a fiam ma este a pásztorunk prédikációját.”

A fiú erre ezt mondta: „Anyám, ha megígéred, hogy nem fogsz többet zaklatni ezzel, ma este elmegyek veled.”

„Fiam, ezt nem tudom megígérni. Egészen a sírodig foglak követni.”

Végül a fiú beleegyezett, hogy elkíséri az anyját. De nem kapkodott, hogy odaérjenek, hanem megvárta a tömeget, hogy már csak a kijárat közelében maradjon nekik ülőhely.

Azután odaértek a gyülekezetbe. Már csak két ülőhely maradt, éppen az ajtó mellett. Az anya előreengedte a fiát, és ő ült szélre. Nagy tömeg volt jelen az evangélizáción. A fiú hátul ült ugyan, de az ajtó és öközte ott ült az anyja. Az ajtó az utcára vezetett, az utcáról pedig az ivóhoz vezetett az út, és a pokol rögtön ott volt.

Dr. Truett prédikált és megtérőket hívott előre. Elhangzott a felhívás: „Van itt valaki ma este, aki szeretne Krisztusban megmenekülni?” Isten hatalma és az anya imáira adott válasza megragadta ezt a fiatal embert. Előresietett a szószékhez, és még mielőtt odaért volna, már átadta magát Jézus Krisztusnak.

Amikor eloszlott a tömeg, a kedves idős édesanya leborult a földre a fia előtt, és megcsókolta a fiú lábait, majd a szemét és a homlokát. Majd átkarolta az igehirdető lábát és így szólt: „A mi kedves pásztorunk volt az eszköze ma este a fiam megmenekülésének!”

Truett testvér így szólt: „Én pedig jobban örülök ennek a bizonyágtételnek, mint ha az angol koronát ajánlották volna fel számomra.”

S mi mit teszünk azért, hogy mások készen álljanak a mennyek országára? Imádkozunk? Bizonyágot teszünk? Dolgozunk?

Bűnös barátaim, akikkel a könnyek világában élünk, tudjátok meg, hogy lesz egy könnyek nélküli holnap! Ez lesz az a hely, amit úgy hívnak, hogy menny. És a menny felé vezető utat úgy hívják, hogy Jézus Krisztus, Aki maga mondta ezt: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, hanem csak énáltalam.*”

Nagy Ferenc

A keresztre szegezett adóslevél

Kol 2,5–15

Egyik fiatal tanársegédünk annak idején utcai balesetben elvesztette úgyszintén fiatal feleségét. Amikor eljutott hozzá a szörnyű hír, rohant hozzá, és útközben becenevét kiáltozva hívta, de már az összekötő aranszálak végleg elszakadtak, a hívására válasz többé nem érkezett. Mi, hallgatók csak annyit tudtunk meg a továbbiakban, hogy előadóként a megözvegyült tanár többé nem jelent meg, nem mutatkozott sehol sem.

Az ilyen esetek felkeltik a közfigyelmet, s a vélekedések hosszú sora bontakozik ki és terjed szét az emberek között. Így volt ez a régmúltban is. Egy ilyen, bár nem valós történetet mond el Vergilius, a latin költő. Ezt csak azért hozzuk elő, mert ugyan az ilyen helyzeten változtatni már nem lehet, a költő azonban elmond egy mítoszt, egy olyan esetet, amelyben a szenvedő ember megpróbálja helyrehozni azt, ami addig még senkinek sem sikerült.

Orpheusz a neve annak az embernek, aki feleségét, Eurydikét egy mérges kígyó marása következtében elvesztette. Orpheusz lantja zengő hangjában akart vigasztalódni. Fájdalmas énekét visszhangozta az egész környék. Ódöngése közben eljutott az alvilág tatóngó torkának mélységéhez, és lehatolt a fekete félelemtől sötétlő ligetbe, az alvilágba. Ott az alvilág királya elé járult, hogy kérlelje emberi könnyörgésekre meglágyulni nem tudó szívét. – Énekével elbűvölte az ott tengődő árnyakat, Hadész, az alvilág királyának palotáját is. Perszeponé viszont, az alvilág királynője megilletődve a csodás énektől visszaengedte Eurydikét az életbe azzal a feltétellel, hogy Orpheusz addig nem nézhet vissza feleségére, amíg ki nem érnek a napvilágra. Már majdnem felértek, amikor a vágytól égő férj visszaneézett. Azonnal meghíúsult minden. Visszahív a kegyetlen végzet – mondta a szabadulását már átélő Eurydike. Szememre újra álom borul, a nagy éjszaka vesz körül és sodor magával, csak erőtlén kezeimet nyújthatom feléd még egyszer, de nem lehetek többé a tiéd...

Eddig a mese – mondhatná valaki. Azonban a bánat, a fájdalom annyira igaz és emberi, amelyet ma is százezrek élnek át minden órában! És néhány megfellebbezhetetlen igazság is ránk néz szigorú tekintetével ebből a „meséből”. A halál elszakíthatja a legszentebb köteléket is; akiknek ilyen sors jut, egyiküknek mennie kell; a megnyugodni nem tudó szív pedig erejének teljes latba vetésével sem szerezhet szabadulást eltávozott kedvesének; a sírt feltörni nem lehet. A sírból még nem jött vissza senki. Tegyük hozzá bátran: azok sem, akikről a Biblia említést tesz. Ők ugyanis életmeghosszabbítást nyertek, de később visszatértek a porba, amelyből vétettek. A mítosz sem mese mindenestől fogva!

Elmondhatjuk, hogy a felsorolt igazságok ismertek voltak régen is, és ismertek ma is, de ez az egyetemes ismeret magában megnyugvást az emberiségnek nem ad. Ha valaki odament volna például a pusztulásnak arra a helyére, ahol nemrég napokon át kutakodtak az emberek a romok között,

hogy élve vagy halva kiszabadítsák szeretteiket, és azt mondta volna: Nyugalom, emberek, hasztalan emelgetitek a köveket, amelyek alatt szeretteitek már úgy sem élnek! Egy ilyen érzéketlen prókátor a síró, aggódó emberek között nagy valószínűséggel, közápor alatt fejezte volna be rögtön az életét! – Ma sem lehet napirendre térni az élet és a halál kérdése felett azzal, hogy ezen nem változtathatunk. Papp Lajos szívsebész mondta, hogy szívűtét előtt senki sem ateista. Ez arra mutat, hogy még él a remény a legnehezebb helyzetben is, de ez a remény csak felfelé nézhet! A reménykedésnek csak itt a földi létben van értelme, létjogosultsága. Lent a sírban nem lehet reménykedni, de fent sem, mert ahol a beteljesedés már valóság, a remény, a földön még éltető lelki kincs, ott hamuvá omlik szét!

Sokféle veszély leselkedik az élőkre. Nem kivételek a keresztyének sem. Alapigénken Pál apostol így kiált fel: Vigyázatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket! Az intést megfogalmazó apostol maga is fogságban van. A rabságra jutásnak több formája volt. Az örökös rabszolgaságot örökölni is lehetett. Gyakori volt a börtönbe zárás is valamilyen ok miatt. Ezeket testi, fizikai rabságnak mondhatjuk. Az apostol azonban Krisztusért viselte a bilincset. Ő nem az ilyen bilincsek elkerüléséért emelt óvást a gyülekezetben, hanem a hívőknek a sátán börtönébe való visszatoloncolásának, vagyis újbóli elesésüknek megakadályozása végett! A Krisztustól való elszakadás, az elpártolás, a hűtlenség bűnének elkövetésétől akarja a kolosséiakat megóvni az apostol. Fogságba esni azonban nem csupán a sátán dolga, ehhez az embernek is beleegyezését kell adni. A titkos szellemi erők megszállni akarják a gyülekezetet. De örülnek annak is, ha csak egyeseket ragadhatnak ki a gyülekezetből.

A sátán milyen eszközöket alkalmaz az ember elfogásához, rabul ejtéséhez? – A beszéd a legkézenfekvőbb eszköz a hívők lerohanására. A bölcselkedés, a megtévesztő üres beszéd. Amint tudjuk, a legelső megkísértésnek is ez volt a sikerhez vezető eszköze. A másik pedig az emberi hagyományokhoz való visszatérés ajánlgatása. De vigyázzunk! Van jó, megtartásra méltó hagyomány is. A hívőknek azonban nem a Krisztustól és az apostolok közvetítésével átvett hagyományokat akarja a sátán „divatba” hozni, hanem az egykor elhagyott, a nagy nehezen levetkőzött óságokat akarja visszaállítani. A „busót járók” egykori kellékeiknek a felöltözésével (bármennyire csúf és rettentő) sikereket lehet elérni a mában is! A megtévesztés, a rabul ejtés eszközeként nevezi meg az apostol a világ elemeihez való igazodást. De mik ezek az elemek? Az igehirdetők gyötrő kérdése ez. Hogy mi a bűn, azt olykor magyarázat nélkül is meg lehet érteni. Esetenként a Biblia a bűnök egész listáját tárja szemünk elé. Ebből bárki megértheti, hogy mi a bűn. De az *elemeket* az apostol nem nevezi meg, nem sorolja elő. Ám ez nem olyan titok, amit nem fontos érteni, csak elhinni kell. Feltételezhető, hogy a korabeli keresztyének tudták, hogy mik ezek a Krisztustól elszakító elemek.

A görög szó és „ragozott” változata szerint gondolni lehet valamilyen sorozatnak egy tagjára, így lehet az ábécének egy betűje vagy valaminek egyszerű tagja, lehet az őanyag (tűz, víz, föld, levegő) egyike, filozófiai-mitológiai értelemben pedig égitest, csillag is lehet. A jó szándékú kutatók, a megértést elősegítendő, körbejárják a felvetett kérdést, minden oldalról szemlélgetik, hogy fény derüljön a titokra. Ha azokat az igehelyeket sorra vesszük, amelyekben az *elemekről* esik szó, akkor felvillan előttünk a titok lényege, és a felelet megfogalmazódik az igehirdetők és -olvasók töprengő kérdésére.

Amikor Péter apostol az Úr napja eljövétéről szól, kijelenti, hogy az eget recsegve-ropogva elmúlnak, az *elemek* égye felbomlanak. Itt valóban az anyag elemeiről (részeinek felbomlásáról) esik szó (2Pt 3,10). A Héber levél írja felrója a lelki értelemben kiskorúaknak, hogy őket az Isten beszédeinek *alapelemeire* kell még mindig oktatni, szemben a nagykorúakkal, akik már alkalmasak a jó és a rossz megkülönböztetésére (Zsid 4,12–13). A galatákat arra emlékezteti Pál, hogy kiskorúságuk idején a világ *elemei* alá voltak vetve szolgásgára. Ezért érthetetlen, hogy most, amikor már megismerték Istent, vissza akarnak térni az erőtlén és szegény *elemekhez*, hogy újra szolgálják azokat. Aggódva figyelik a napokat, hónapokat, évszakokat és esztendőket. A kedvező és kedvezőtlen napok megkülönböztetése az asztrológia (a csillagjósolás) eszközével. Találóa *naptárkegyességnek* nevezik ezt a pogány (görög) vallásba beépülő gyakorlatot.

Ha az alapigét tovább olvassuk, az apostol felveti a kérdést, ha már egyszer meghaltatok a világ elemei számára, miért terhelitek magatokat olyan kötöttségekkel, amelyek csak a világ szerint élőkre kötelezők. Ilyenek: *Ne nyúlj hozzá, ne izleld meg, ne is érintsd!* Ezek csak emberi rendelkezések, megtartásuk a bölcsesség látszatát kelti. A test sanyargatása maguk formálta kegyeskedés, amelynek semmi értéke és haszna nincsen – mondja az apostol. Egy ma forgalmazott kis könyvecskébe tekintettem bele, amely a kegyes élet gyakorlására sokféle és valóban hasznos tanácsokat sorol elő. Az egyik ilyen tanács így fogalmazódik meg benne: törekedj arra, hogy negyven napig tudj böjtölni! Sem az apostol, sem maga az Úr Jézus a böjtöt mint csúcsteljesítményt vagy érdemszerző tettet elismeréssel nem jutalmazta. A farizeusoknál ez kizárólag az önreklámozás eszköze volt. De nem negyven napon át, hanem hetenként csak kétszer. A képernyőn láttam, hogy egy szelíd arcú öklöző a ring egyik sarkában leborult, „villámáhitatot” tartott. Majd a ring közepén is. Ekkor lépett a kötelek közzé a vetélytársa, aki egy medvétől csak csekély mértékben különbözött. Nem tudom, hány menetre volt tervezve a mérkőzés, de már a másodikra sem került sor. Sokan meg vannak illetődve, amikor a sportolók serényen vetik magukra a keresztet. Láttam egy kéregetőt, aki nagy forgalmú téren, az emberek lába előtt fekve, szünet nélkül vetette a keresztet. Az emberek nem hatódtak meg ezen a buzgóságon, inkább ellenérzést váltott ki bennük. Milyen eltévelyedés formális mozdulatok gyakorlásával készülni az ellenfél kiütésére vagy az emberek könyörületének felszítására!

Régen is, ma is számtalan megkötöttség tartotta, tartja rabságban az embereket. Elég, ha a szenvedélyek sokaságára gondolunk. Amiről az apostol szól itt az alapigében, olyan sántáni követelés, amely által fékezni, megállítani, visszafordí-

tani akarja a keresztyéneket, ráállítani a régi, az elhagyott útra. Azt akarja elérni, hogy a régi élet szabályait érvényesítsék újra az életvitelükben. Az ilyen változást szokták restaurációnak nevezni. A gyülekezet léte veszélybe sodródna, ha a restaurációnak szabad utat engednének.

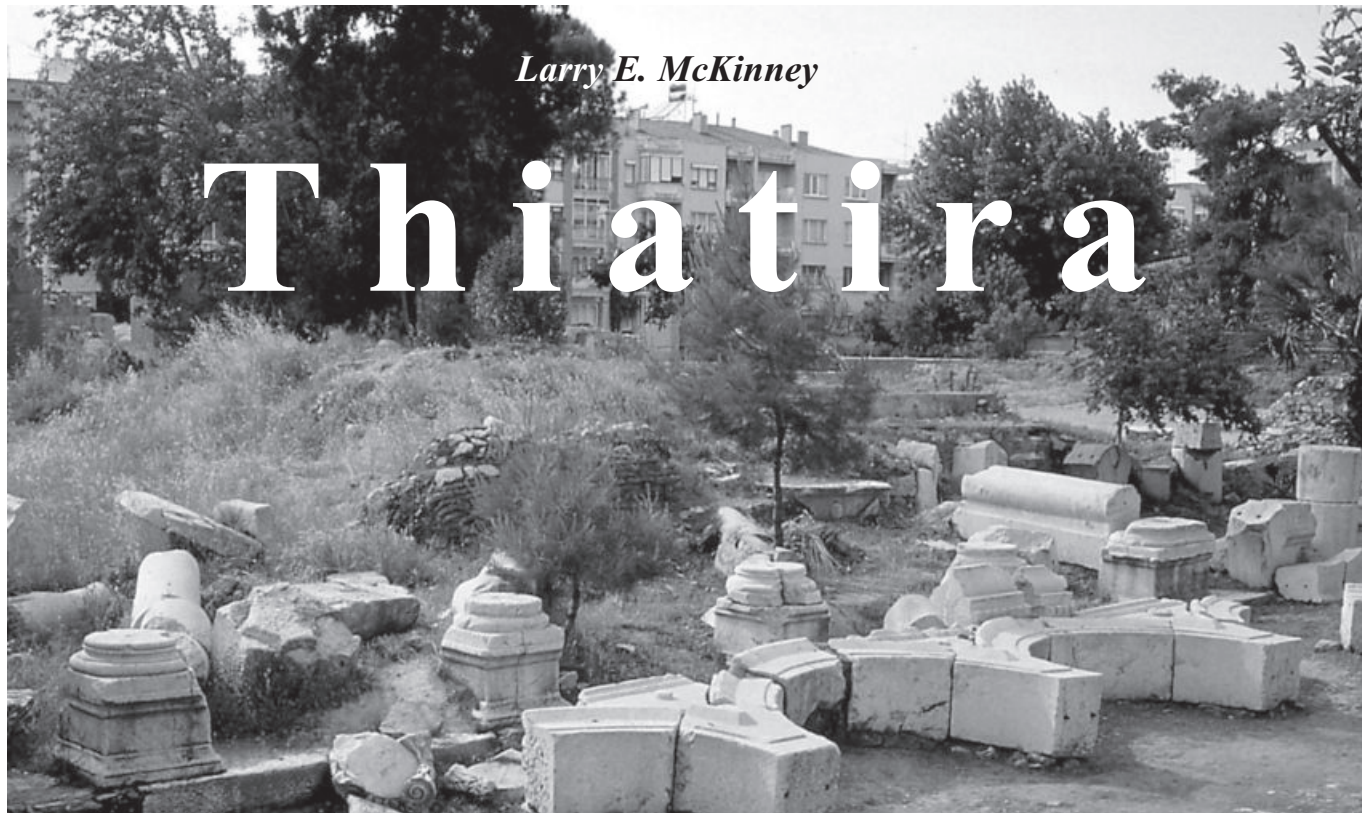
Már az előző fejezetben lenyűgöző, az elme felfogóképességét próbára tevő hatalmas bizonyágtételt olvashatunk Jézus Krisztusról. Ezzel emlékezteti az apostol a gyülekezetet, hogy a legszentebb kapcsolatot akarja a sátán szétszakítani, és hiábavalóvá tenni azt a drága hitet, amely már osztályos részül adatott a számukra. Most tovább folytatja az apostol a megkezdett vallástételt Jézusról, hogy ellensúlyozza azt a nyomást, amely rájuk nehezedik ez idő szerint, s hogy tovább erősödjön a Jézusba vetett hitük.

Krisztusban lakik az istenség egész teljessége testileg. Mindaz, amit Istenről tudhatunk a Kinyilatkoztatásból, a teremtő és fenntartó, a világot jó véghez vezérlő hatalom, Isten Lelkének minden ereje Jézus lényét testileg hiánytalanul betölti! Jézusban testbe öltözötten áll előttünk Isten!

Egy kis kitéréssel közelebb hozhatjuk a korabeli és a mai keresztyének szívéhez is az emberi testben láttatott Jézust. A görögök vallásának nem volt szent könyve. Az isteneikről és az isteni származású hőseikről szóló elbeszéléseket, a mítoszokat, költők, elsősorban Hésziodosz, Homérosz és Hérodotosz irodalmi műveiből ismerhetjük meg. A görögök, akik nem hittek ezekben az elbeszélésekben, meséknek, mítoszoknak nevezték őket. A filozófusok közül Xenophánész helyezkedett szembe a legélesebben a mítoszokkal. Azt állította, hogy Homérosz és Hésziodosz találta ki azokat, s az istenekre ráfogtak minden gonoszsgát, loptak, egymást csalták. Erkölcileg mélyre süllyedve éltek, és gyarló emberi jellemvonásokba öltöztették őket. Bár születtek, mégis halhatatlanok voltak, mert az Olimposz hegy tetején háborítatlanul éltek, ahol nektárt ittak és ambrosiát ettek, melyeket galambok hordtak fel a számukra, s a halhatatlanságukat ennek köszönhették. (Hermész egy személyben az ékesszólás, tolvajok, kereskedők istene!) – A nép azonban hitt ezeknek a meséknek. Ebbe a mesés világba, amelyben nem ambrosia, hanem bűn terem, kaptak meghívást a keresztyének!

Jézus azonban nem képzelt Istenként állt a hívők előtt, hanem amint a másik nagy tanú, Péter apostol vallja: *nem kitalált meséket* (eredeti jelentésben ‘mítoszt’) *követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és megjelenését, hanem úgy, hogy szemtanúi voltunk isteni fenségének, és ilyen szózatot intézett hozzá a felséges dicsőség: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm”, ezt mi hallottuk, amikor együtt voltunk vele a szent hegyen.* Tehát a testben és teljes hatalommal felruházott Krisztust ismerhették meg a szemtanúk által a gyülekezet tagjai, és már részesülhettek szabadító hatalmában is! Akik ugyanis halottak voltak bűneik miatt, feltámadtak, életre keltek az Isten erejébe vetett hit által. A feltámadásban, az életre kelés kiváltképpen áldásában, már most, a földi tartózkodás idejében részesülnek Isten gyermekei. Megváltónk a bennünket terhelő adóslevelet, a bűnök teljes lajstromával, a keresztfára szegezte, s bűneink ítéletét magára vette, és itt e földön szenvedte el helyettünk, ártatlanul a dicstelen halált! – A keresztre hittel feltekintve már itt és most részesülünk a feltámadás örömeiben és áldásában!

BIBLIAI TÁJAK — EMBEREK

Larry E. McKinney

Thiatira

Nagyon keveset tudunk Thiatiráról. Egy modern török város épült a város romjai fölé

A homályos Thiatira

Ez a jelző kitűnően illik az újszövetségi városra. Ha a környező nyugat-kis-ázsiai városok – úgy mint Pergamon, Szárdisz vagy Efézus – romjai és a várossal kapcsolatos ókori írások fennmaradtak volna, bizonyára sok minden megvilágosodna számunkra. De sajnós keveset tudunk Thiatiráról. Az ókori írók meglehetősen kevés utalást tettek a várossal kapcsolatosan, ráadásul egy modern török város épült Thiatira romjai fölé.

A bizonyítékok szűkös volta azonban senkit ne tévesszen meg, ez nem a város jelentéktelenségét mutatja. Thiatira neve két helyen szerepel az újszövetségben – az Apostolok cselekedeteiről írt könyvben és a Jelenésekben – mint a korai keresztyénség egyik jelentős központja egyben. A görög érában Thiatirát katonai központként tartották számon. A római korban pedig stratégiai állomásként szolgált a Szárdiszot Pergamonnal összekötő úton.

Igaz, stratégiaileg jó helyen, de minden feltűnés nélkül illeszkedik környezetébe a város. A város alapját szinte alig

emelték a föld fölé, ráadásul nyitott, sík vidéken terül el. Nem emeltek a közepére akropoliszt – „hegyen épített várost”, azaz templomot középületekkel –, ahogy az más városoknál szokásos volt. Szerencsére bőséges vízforrással rendelkezett, hiszen „*a széleit mosta a Lykosz [folyó]*”, ahogy a római történetíró, Plinius írja (*Natural History*, 5.31.115).

Strabo, a Kr. e. 1. századi görög geográfus miközben Pergamonról és Szárdiszról alapos leírást készít, Thiatirával kapcsolatban vázlatos képet ad, és csak annyit jegyez meg a városról, hogy „*Makedón telepesek alapították, ezért a*

Thiatira földrajzi fekvését semmi sem jelöli meg olyan félreérthetetlenül, mint a Lykosz folyó. A város egy sík területre épült a folyómeder két oldalán

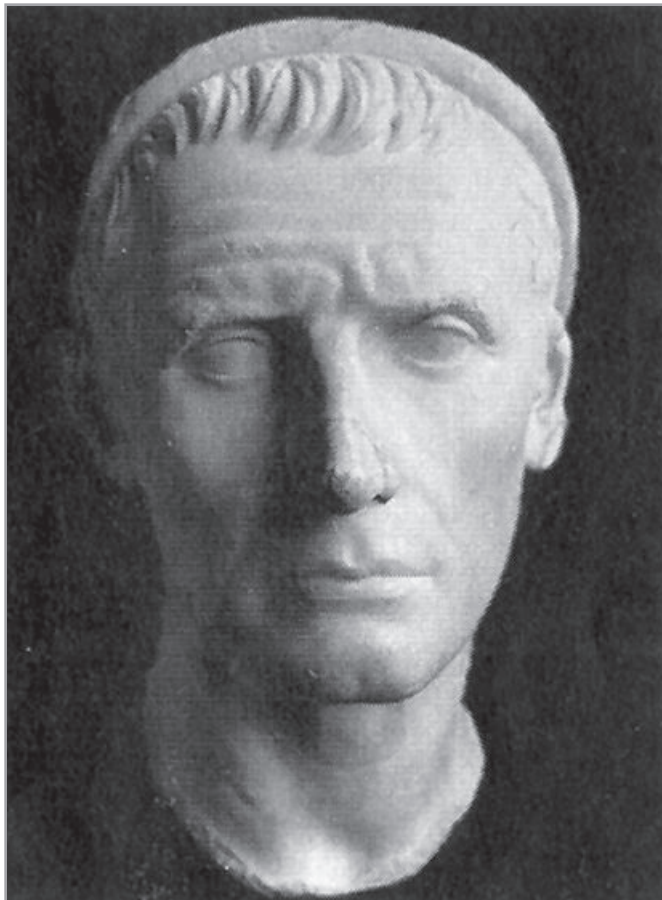
Mizianiták legtávolabbi városának nevezték” (Geography, 13.4.4).

Mízia az északnyugat-kis-ázsiai térség egyik régiója, és Thiatira éppen a Mízia és Lídia közötti határvidéken terült el, Dél-Mízia területe mellett.

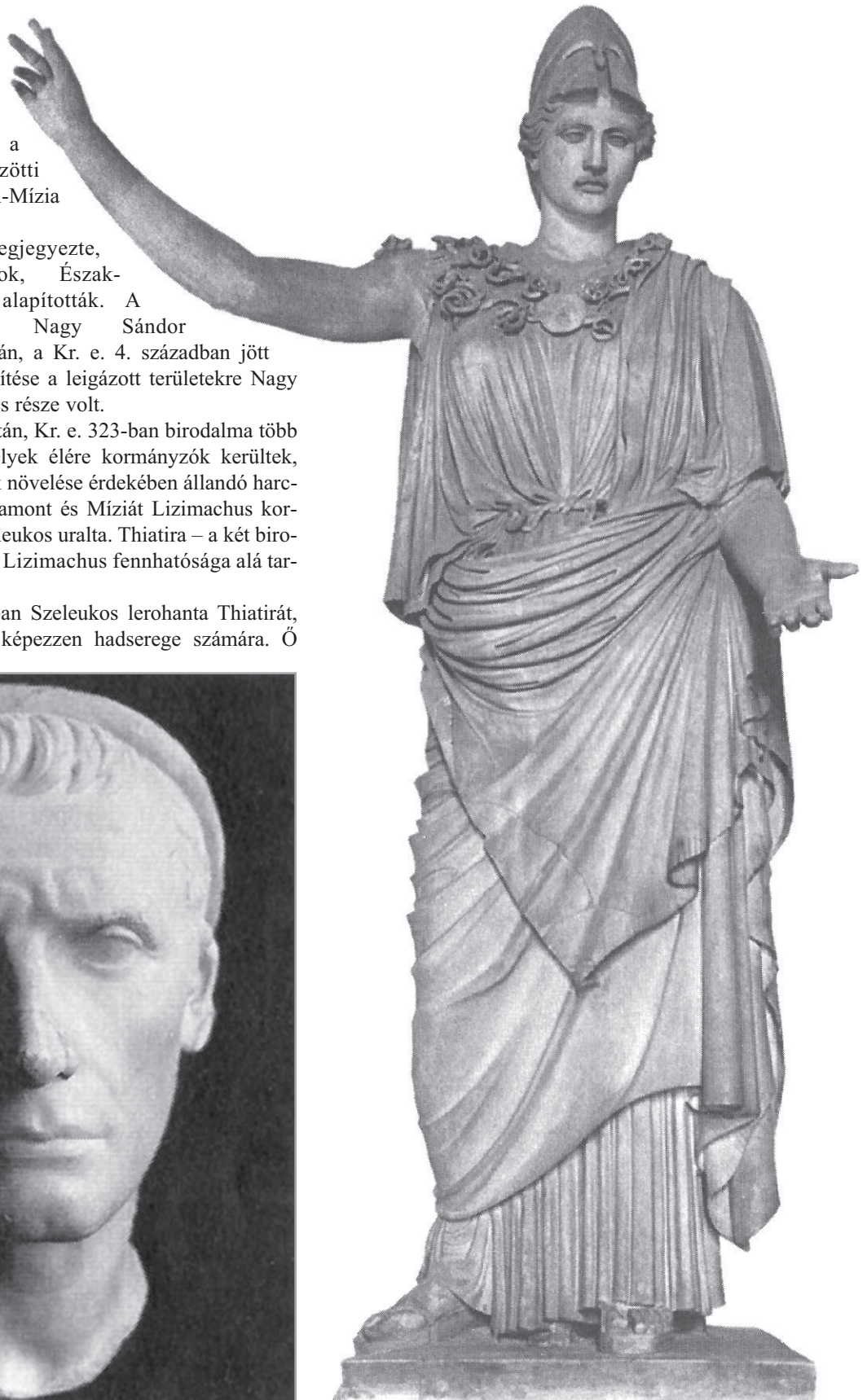
Ahogy Strabo megjegyezte, Thiatirát a makedónok, Észak-Görögország őslakosai alapították. A település valószínűleg Nagy Sándor hadseregének győzelme után, a Kr. e. 4. században jött létre. A makedónok letelepítése a leigázott területekre Nagy Sándor politikájának szerves része volt.

Nagy Sándor halála után, Kr. e. 323-ban birodalma több tartományra esett szét, melyek élére kormányzók kerültek, akik a megszerzett területek növelése érdekében állandó harcban álltak egymással. Pergamont és Míziát Lizimachus kormányozta, Lídiát pedig Szeleukos uralta. Thiatira – a két birodalom határán – kezdetben Lizimachus fennhatósága alá tartozott.

Mintegy Kr. e. 300-ban Szeleukos lerohanta Thiatirát, hogy katonai helyőrséget képezzen hadserege számára. Ő

III. (Nagy) Antiochus nevéhez fűződik Thiatira történelmének egyik kedvezőtlen időszak, aki a Szeleukida birodalmat kormányozta Kr. e. 223–187 között. Az uralkodó Kr. e. 190-ben Róma ellen indított egy elhibázott támadást Thiatirából, amit a rómaiak visszavertek és száműzték Antiochust

A thiatirai fémműves mesterek egyesületének jelképe egy Athéné részére sisakot készítő munkás. Az istennőszobrot Cresilasnak, egy Kr. e. 5. századi szobrásznak tulajdonítják. Az istennő tiszteletének egyik központi kegyhelye Thiatirában volt

nevezte el a várost Thiatirának¹, ami szó szerint azt jelentette, hogy „helyország Thia számára”. A település korábbi neve Pelopia volt. Ezután III. Antiochus – I. Szeleukos birodalmának későbbi örököséként – tovább fejlesztette Thiatirát mint katonai központot. Kr. e. 190-ben Antiochus egy elhibázott stratégiai lépést tett, amikor támadást indított a Római Birodalom ellen. Ennek eredményeképpen hadseregét megtizedelték a rómaiak. Thiatira ismét a pergamoni királyság fennhatósága alá került Kr. e. 133-ig, amikor a rómaiak jogot formáltak ezekre a tartományokra és az összes hozzájuk tartozó településre.

Eztúán Thiatira Róma számára szolgált katonai központként. A pénzverdében készült római érmék jól tükrözik a történelem alakulását. Például az egyik pénzérmén egy csatabárd látható. Egy másik érmén az egyik helyi istenség, Apollón Türimnaosz tart a kezében egy hasonló bárdot, miközben éppen csatába lovagol.

Thiatira számára a római fennhatóság számos előnnyel járt együtt. Egész Nyugat-Kis-Ázsiában nem volt még egy város, melyben ennyiféle mesterség virágzott volna, többek között a bronz- és rézművesség, kelmeszövés, tímárság, pékség és fazekasság stb. A thiatirai Lídia, aki bíborszövetet árult, bizonyára tagja volt valamelyik helybeli iparos egyesületnek. Egy másik makedón város, Filippi mellett találkozott Lídia Pál apostollal, s ennek eredményeképpen csatlakozott a keresztyénséghez egész családjával együtt

(ApCsel 16,14). Az igencsak színtartó, sötét karmazsín színű thiatirai „bíbor fonalból” – amit a különböző rákfélék és vegyi anyagok főzetéből nyertek – finom gyapjú és lenszövet készült.² 1872-ben Filippiben találták meg azt a márványoszlopot, melyen a következő görög felirat volt olvasható Thiatiráról: „a város, melynek a legkiválóbb bíborszövői vannak”³.

Nem sokkal Pál filippibeli missziós szolgálata után Néró császár kiadott egy rendeletet, melyben megtiltotta a bíborszövettel való kereskedést az egész Római Birodalom területén. A császár kétségkívül azt szerette volna elérni ezzel, hogy az igen értékes bíborszövetből csak királyi ruhát lehessen készíteni (Suetonius, *Nero*, 32).

Magában az Újszövetségben is találunk utalásokat a thiatirai iparmesterségre. A Jel 1,15 és 2,18 versek a görögben igen ritka *chalkolibanó* szóval Isten Fiának külsejét írják le. Ez a kifejezés sehol máshol nem található meg az Újszövetségben. Egyes fordítások „finomított sárgaréz-ként” (KJV) vagy „égetett bronz-ként” (NIV, NASB, RSV) és „fényes sárgaréz-ként” (TEV) adják vissza. [*A Magyar Bibliatanács ökumenikus fordításában „aranyérc” – a szerk.*]

A Jel 2. fejezetében éppen a thiatirai gyülekezetnek szóló üzenetben fordul elő ez a kifejezés. Tehát ezt a kifejezést jól ismerték a helybeliek, akiknek a kézművesmestersége jó hírnévvel bírt. A rómaiak azzal fejezték ki tiszteletüket a város iránt, hogy olyan jubileumi pénzérmét verettek, amelyen egy állón kalapáló mester látható. A kézműves éppen Athéné

Thiatira a féművesmesterek hazájaként volt ismert, ezt illusztrálja a képen látható két férfi, amint egy darab ezüstöt kalapálnak éppen. A mesterséghez használt egyéb szerszámok jól láthatók a fejük felett a falra függesztve

részére készít sisakot, az istennő pedig készenlétben áll, hogy a kész mesterművet átvegye.

Athéné csak egyike volt a számos görög-római istenségnek, akiket Thiatirában tiszteltek. A legnagyobb kultusza azonban Apollón Türimnaosznak volt. A helybeli mitikus hőst ugyanaz a tisztelet illette meg, mint Apollón istent. A római korban a thiatiraiak magát a császárt tisztelték a helyi isten földi képmásaként. Egy másik vallási csoport pedig az efézusi Artemiszt imádta istenként. Az Artemisz-templom Efézus közelében a világ hét csodájának egyike.

Thiatira pogány kultuszai dilemmát jelentettek a fiatal keresztyén gyülekezetek számára. Jel 2,20 szerint az egyházban is voltak olyan személyek, akik egy Jézabel nevű hamis prófétára hallgattak. A hamis tanító szerint a keresztyének számára meg kell engedni a pogány kultuszokon való részvételt, ahol gyakori volt a kultikus paráznaság és a bálványáldozati hús fogyasztása. A thiatirai gyülekezetnek írt levél óva inti a keresztyéneket az efféle dolgokban való részvételtől.

Sajnos elég kevés információ áll rendelkezésünkre a thiatirai keresztyénség eredetéről, melynek legkésőbbi időpontja – Jel 2,18–29 versek alapján – a Kr. u. 1. század második fele lehetett. A thiatiraiaknak írt levél szerint nézeteltérések voltak a gyülekezet tagjai között. Tehát a Kr. u. 1. század végén, amikor a Jelenések könyve keletkezett, az őskeresztyén egyház már szervezett formában létezett.

A Jézabel-féle dilemma után a Kr. u. 3. század elején kellett a thiatirai gyülekezetnek egy újabb fenyegető problémával szembenéznie. A római könyvek szerint mártírhálált szenvedett egy Papyulus nevű thiatirai diakónus, amikor – két másik keresztyénnel együtt – élve elégették, mert megtagadták a római istenek tiszteletét. A vértanúság igen gyakori volt Decius uralkodásának idején, aki Kr. u. 250-ben kiadta azt a dekrétumot, mely szerint a római istenek tisztelete mindenkire nézve kötelező érvényű. Akik lerótták kegyeletüket, írásos elismervényt kaptak tettükről, akik nem így tettek, azokat pedig kivégezték.

Sokan túléltek a Decius-féle keresztyénüldözést, mégis prédául estek a Kr. u. 3. század másik eretnekségének. Ez a tanítás az ún. *montanisták* eretnek mozgalomból eredt a Kr. u. 2. században, amit egy Montanus nevű püspök indított útjára Frígiában, Thiatirától keletre. Ez a tévtanító azt állította, hogy Isten Lelke egyedülálló módon lakozik benne, és ezért arra buzdított minden keresztyént, hogy „tisztítsák meg magukat”,

és kövessék tanait. Követőit szélsőségesen aszketikus életmódra és életidegen viselkedésre vette rá emberfeletti, érthetetlen beszéddel az állítólag közelgő világvégéről. Montanus tanai elterjedtek Kis-Ázsia-szerte, és néhányan a thiatiraiak közül is hittek benne. Az ókori egyházi történetíró, Eusebius így ír erről: „*a hithűek gyakran találkoztak [Kis-]Ázsiában... ebből a célból... visszautasítva az eretnek tanokat, elűzték azok követőit az egyházból*” (Eusebius, Egyháztörténet, V. 16.7).

A thiatirai gyülekezetnek a montanistákkal szembeni korai elhatárolódását mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy Sozon nevű püspökük Kr. u. 325-ben küldötként vett részt az ökumenikus niceai zsinaton. Majd Kr. u. 431-ben az Efézusi Tanácsban is képviseltették magukat. Mindazonáltal igen kevés információ áll rendelkezésünkre a thiatirai gyülekezet életéről az ezt követő századokban is.

Kr. u. 1425-ben Thiatira az ottomán birodalom része lett. Ekkor a város neve Akhisar, vagyis törökül „fehér palota” lett. A város korábbi neve teljesen feledésbe merült, egészen 1675-ig, amikor újból felfedezték az azonosságot Akhisar és az ókori Thiatira között. 1675-ben a brit konzul, *Sir Paul Rycant* megtalálta a görög Thiatira nevet egy ókori római oszlopra vésve Akhisar főterén. Ekkor Rycant megállapította, hogy az egész városban nem több mint tíz ember lehetett keresztyén.⁴

Akhisar napjainkban egy növekvő létszámú, modern török város kb. 50 000 fős lakossággal. Az ókori Thiatirának igen kevés romja maradt fenn. Komolyabb ásatások elvégzésére jóformán semmilyen lehetőség nincs, mivel a mostani város ráépült a korábbinak a romjaira. Ennek ellenére a város központjában történtek feltáró munkák. A régészek feltárták egy Kr. u. 2. századi római út fennmaradt részeit. Emellett egy oszlopcarnoknak (az ún. sztoának) és egy nyilvános épület közfalának romjaira bukkantak a Kr. u. 6. századból. Az I. világháború előtt néhány évvel felszínre került a feltehetőleg Kr. u. 5. és 9. század közötti korai bizánci korból származó márványoszlop is, amelyen kereszt formájú jeleket találtak, és amit egy Manisa melletti régészeti múzeumban helyeztek el.

A „homályos Thiatira” igen csekély betekintést enged ókori történelmébe. Egyet azonban biztosan tudunk. Nincs olyan parányi bizonyíték, legyen szó akár egy római érméről vagy egy ókori forrásban található hivatkozásról, amit ne lenne érdemes megvizsgálni. A mai kornak szükséges megismernie az ókori Thiatirát ahhoz, hogy megértse a Jel 2,19-ben ezeknek a keresztyéneknek a „szeretetét, szolgálatát, hitét és türelését”, amit Urunk parancsolt.

Biblical Illustrator – Spring 1992. 68–71. o.

Ford.: Jeviczky Andrea

Jegyzetek

1 *Blake and Anna G. Edwards*, *Biblical Sites in Turkey*, 2nd ed. (Istanbul: Redhouse Press, 1982), 141.

2 I. Irving Ziderman, “Seashells and Ancient Purple Dyeing” *Biblical Archaeologist*, 53 (June 1990), 98–100.

3 *Otto F. A. Meinardus*, *St. John of Patmos and the Seven Churches of the Apocalypse* (New Rochelle, NY: Cratzas Bros., 1979), 93.

4 Uo., 96. o.

Elah-erőd (mai arab nevén Khirbet Qeiyafa), ahol megtalálták az érdekes osztrakont

Kánaánban és Szíriában valamikor a Kr. e. 2. évezred közepén létrejött hangjelölő (alfabetikus) írásrendszer valóságos információs forradalmat indított el az emberiség történetében. Ez az írásrendszer – valamennyi később született betűírás alapja –, amely a jelek számát 30-nál is kevesebbre redukálta, lehetővé tette az írásbeliség tömeges elterjedését, ezáltal a civilizáció rohamos fejlődését. Két fő típusa alakult ki Kánaánban: az ékjelekkel és a vonalas (lineáris) betűkkel írt írás. Ezeknek a következő altípusait találták meg a térségben (F. M. Cross felosztása szerint):

- I. Protokánaáni (lineáris betűírással írt) szövegek
  - a) ópalesztinai, 17–12. század,
  - b) protosínai, 15. század.
- II. Kánaáni ékírásos szövegek
  - a) ugariti, 14–13. század,
  - b) palesztinai, 13–12. század.

Az alfabetikus írások kutatásának fordulópontját *Flinders Petrie* 1905-ben Serabit el-Khademben, a Sínai-félszigeten folytatott ásatai jelentették. Ezek során egy itt feltárt Hathor-templomban, továbbá a közeli türkizbányákban fedeztek fel egy addig ismeretlen írást, amelynek megjelentésében 1916-ban az egyiptológus *Gardiner* érte el az első eredményeket. Az ő munkáját *Albright* folytatta tovább, aki

1948-ban a 27 jel közül 22-t sikerrel azonosított, s azt feltételezte, hogy a feliratokat a bányákban dolgozó kánaáni-ta, vagy nyugati-sémi származású munkások készítették. Ekkor még azt hitték, hogy a protosínainak nevezett ábécét helyben találták fel, sőt azt többen a zsidók egyiptomi kivonulásával is kapcsolatba hozták. Az 1960-as évek óta Izraelben több azonos betűtípussal írt szöveg is előkerült (Sikem, Gezer, Lakis), amelyek közül a legkorábbiakat a 17. századra – vagyis a protosínai feliratoknál két évszázaddal korábbra – datálják. A protokánaáni írásrendszer egy ún. akrofonikus írás, ami azt jelenti, hogy maga az írásjel egy leegyszerűsített hieroglifa, a betű neve pedig az ábrázolt kép kánaáni nevének első betűje. Más szóval: minden betű neve egyben annak a dolognak a neve, amit a betű képe ábrázol.

A Kánaánban és Egyiptomban is használt protokánaáni betűírásból a zsidók – mai ismereteink szerint – Kánaán meghódítása után, valamikor a 12–11. században kezdték kialakítani egyéni írásmódjukat, a héber betűírást. Ennek ma ismert legkorábbi emléke az ún. Gezer-kalendárium, amely írásmódjában a 10. századi föníciai feliratokkal mutat közeli rokonságot. Furcsa, de a sajátos megkülönböztető jegyekkel rendelkező héber írás először egy 9. századi moábita feliraton, az ún. Mesa-sztélén tűnik fel, valamint egy töredékes kővön, amely Mesa apját, Kemoszját említi. Bár ezek nyelve moábita – egy héberrel rokon, de vele

nem azonos kánaáni nyelvjárás –, az írás félreérthetetlenül héber. A zsidók által használt írás további 9. századi emlékei kerültek elő újabban az izraeli Kuntillet Adzsrudban folytatott ásatásokon: részben kőedényekre vésvé, részben tintával tárolóedények falára írva. A különböző íráshordozók (pergamen/papirusz, kő és agyag) jelenléte bizonyítja, hogy a héber írásban (csakúgy mint föníciai és arámi rokonainál) párhuzamosan fejlődött ki a lapidáris és kurzív változat. Később a feliratokhoz használt lapidáris stílus lehangyolott, mivel Izraelben nem volt szokás királyi feliratokat, vagy Istennek szóló dedikációs feliratokat állítani. Ez is magyarázata lehet annak, hogy nem ismerünk a 9. század – vagyis a szellemi szempontból hanyatló periódusnak számító megosztott királyság – előttről kőbe vésett feliratokat; a 8. századtól viszont jelentősen megnő az írott dokumentumok száma, ami viszont már az írásbeliség általános növekedésével is összefügghet.

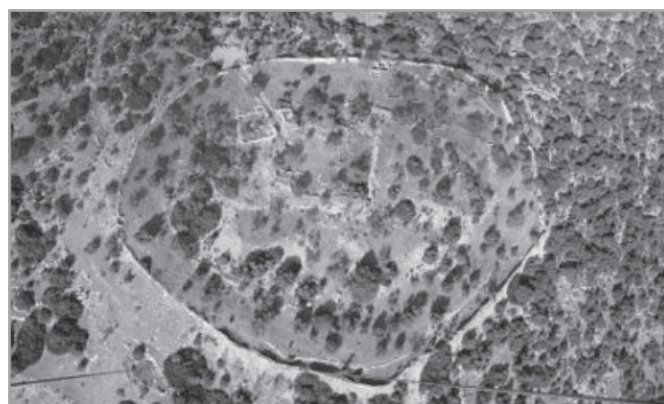
A jeruzsálemi Héber Egyetem régészei most a Kr. e. 10. században virágzó Elah-erődben (mai arab nevén Khirbet Qeiyafa) találtak egy érdekes osztrakont, amely lehet, hogy átírja a héber írás keletkezéséről eddig vallott elméleteket. A kapu padlózatán felfedezett 15x15 cm-es osztrakonon egy fekete vonalakkal egymástól elválasztott ötsoros proto-kánaáni írást találtak, amelyet a Gezer-kalendáriumnál is korábbiak vélnek. Bár az írást teljes egészében még nem olvasták el, annyi bizonyos, hogy a héber „király”, „rabszolga” és „bíró” szavak szerepelnek benne. A szakértők szerint a cseréplevel egy jól képzett, professzionális írnok munkájára vall. A 2,3 hektáros területen fekvő Elah-erőd Júdea és Filisztea határában, Bét Semestől kb. 5 km-re délre feküdt. A várat egy átlagosan 4 méter széles, 700 méter hosszú fallal vették körül. 10,5 méter hosszú kapuja négykamrás kialakítású, szemben a Salamon korára datált hatkamrás kapuzatokkal. Az ásatásvezető régész, Yosef Garfinkel

(Hebrew University) szerint ez az egyetlen hely Izraelben, ahol a történelmi Dávid király nyomai kutathatók: „Khirbet Qeiyafa kronológiája és földrajzi elhelyezkedése egyedülálló találkozáspont a mitológia, történelem, történetírás és régészet között.” Az erőd területének 96%-a egyelőre még feltárássra vár, és a máris ígéretes leletek (például több mint 100 pecsételt amforafül) miatt a tudósok élénk figyelemmel követik az ásatásokat.

2008. szeptember 20.

http://bibliairegészet.blog.hu/2008/09/20/a_legosibb_heber_ir_as_egy_elahi_osztrakonon

2008. szeptember 20-án adtunk hírt *Grüll Tibor: A legősibb héber írás* című bejegyzésünkben egy különleges, de

Khirbet Qeiyafa

akkor még meg nem fejtett osztrakonról:

Gershon Galil, a Haifai Egyetem bibliai tudományok tanszékének professzora most előállt a felirat teljes megfejtésével. A szöveg keletkezését a 10. századra, pontosabban Dávid király uralkodásának korára teszi. A felirat nyelve óhéber, s ez egyben a héber írás legelső emléke, amely megelőzi a „Gezer-kalendárium” néven ismert feliratok emléket. A 15x16,5 cm-es, trapéz alakú cserépdarabra tintával írták az óhéber szöveget, amelynek valódi jelentőségét bibliai vonatkozásai adják. Galil professzor szerint: „A szöveg a rabszolgákkal, özvegyekkel és árvákkal kapcsolatos társadalmi kérdésekkel foglalkozik. Olyan ígéretet használ, amelyet a héberben találhatók meg, például *’aszá* (tette) és *’abad* (csinálta), ezeket a szavakat csak elvéve találjuk meg a környező népek nyelveiben. A szövegben előforduló egyes szavak, mint például az *’almáná* (özvegy) szintén nem jellemzőek más helyi sémi nyelvekre. A szöveg tartalma is – a héber társadalmat kivéve – idegen a környező kultúráktól: a felirat olyan rétegekkel foglalkozik, amelyekkel a bibliai próféták; míg más kultúrák prófétái isteneik dicsőítésével és természetesen szüségleteikkel voltak elfoglalva.” Galil hozzátette, hogy amennyiben a tudományos körökben elfogadják megfejtését, az elahi osztrakon nemcsak a legkorábbi héber nyelvemlék lesz, hanem olyan bizonyíték is, amely egyértelműen alátámasztja, hogy a Bibliát (illetve annak bizonyos részeit) már a Kr. e. 10. században ismerték.

A megfejtő azt is hozzátette, hogy a feliratot egy eldugott júdeai kisvárosban találták meg, s ha itt éltek írnokok, mennyivel inkább lehettek ilyenek a központi régióban és

A „Gezer-kalendárium” néven ismert feliratos emlékre, mely egy 15x16,5 cm-es trapéz alakú cserépdarab, tintával írták az óhéber szöveget

Jeruzsálemben: „Most már joggal feltételezhetjük, hogy a Kr. e. 10. században, Dávid király uralkodása alatt, éltek olyan írnokok Izraelben, akik képesek lehetek irodalmi szövegek és más összetett történeti művek írására, olyanokéra, mint a Bírák vagy Sámuel könyve”. Galil azt is hozzáfűzte, hogy a szöveg komplexitása, valamint Elah masszív erődítményrendszere cáfolja azokat az elméleteket, amelyek szerint Izrael Királysága nem létezett ebben a korban.

A szöveg az alsóbb társadalmi rétegek iránti szociális érzékenységről tesz tanúságot, továbbá azt is bizonyítja, hogy idegenek is éltek Izraelben, hiszen a született zsidókat ezek támogatására szólítják fel. Az özvegyek és árvák ügye mellett is hitet tesz, továbbá arra biztatja a királyt – akit ebben az időben fő felelősség terhelt a szociális egyenlőtlenségekért –, hogy erősítse meg Izrael társadalmát. Ez a leírás igen hasonlít

olyan bibliai próféciákra, amelyek például a 2Móz 23,3-ban, a Zsolt 72,3-ban vagy Ézs 1,17-ben olvashatók. A szöveg azonban nem a Bibliából vett szó szerinti idézeteket tartalmaz. A megfejtés hozzávetőleges magyar fordításban így szól:

[- - - - -]

1 ezt ne tedd, hanem tiszteld az [Urat].

2 Ítéld a szolgát és az özvegyet, / ítéld az árvát,

3 [és] az idegent. Védeld a gyermeket, / védeld a szegényt és]

4 az özvegyet. Állítsd helyre [a szegényt] a király keze által.

5 Véd a szeg[ényt és] a szolgát / [támo]gasd az idegent.

2010. január 9.

http://bibliairegeszet.blog.hu/2010/01/09/a_legosibb_heber_n_yelvemlek

Agyagedény igazolta az ősi király nevét

A jeruzsálemi Olajfák-hegyén ásatásokat végző régészek egy hároméves edény agyagból készült fogantyújára bukkantak, amelyen ősi héber írás olvasható. A lelet régebbi az összes írással ellátott tárgynál, amelyet a város területén korábban találtak.

Korábban

A vaskori fogantyúra a Menáhem nevet vésték, amely egy zsidó király neve volt, és mind a mai napig népszerű név a zsidóság körében. A véseten egy majdnem teljesen ép betű, a héber nyelvben a „számára” szócskát jelző karakter is fenn-

maradt. Ez vélhetően arra utal, hogy az edény ajándék volt egy Menáhem nevű férfinak – mondta *Ron Beeri*, az Izraeli Régészeti Hatóság megbízásából végzett ásatások vezetője. Nincsenek arra vonatkozó jelek, hogy a szöveg magára a királyra utalna.

A névre és annak különböző változataira már egy 3500 éves egyiptomi edényen is rábukkantak, és maga a Biblia is említést tesz *Menáhem Ben Gádiról*, Izrael ősi királyáról. Ugyanakkor ez az első alkalom, hogy egy Jeruzsálemben kiásott tárgy hordozza a nevet – jegyezte meg Beeri. Ez rendkívül fontos, mivel azt mutatja, hogy abban a korszakban valóban

Agyagból készült fogantyú, amelyen ősi héber írás olvasható. A lelet régebbi az összes írással ellátott tárgynál, amit azon a területen eddig találtak

használták a Menáhem nevet. Most már nemcsak a Biblia, hanem archeológiai lelet is bizonyítja – tette hozzá a szakember.

A felirat stílusát megvizsgálva a régész i. e. 900 környékére helyezte a lelet keletkezésének időpontját, arra a korszakra, amikor az első zsidó templomról tesz említést a Szentírás. A fülhöz tartozó edény nem élte túl az azóta eltelt évezredek, így lehetetlen megmondani, hogy mire használták. A rendelkezésre álló ismeretek szerint hasonló edényekben olajat és gabonát tartottak.

A régészeti kutatások színhelyéül szolgáló terepen eredetileg építési munkálatok zajlottak, egy lányiskola alapozásához kezdtek volna hozzá, amikor előkerültek az ősi kincsek.

<http://www.mult-kor.hu>

Monumentális héber felirat töredéke Jeruzsálemből

Egy monumentális héber betűkkel írt mészkőtábla-töredék került elő a Gihon-forrásnál végzett feltárások során, a Jeruzsálemi Nemzeti Park területén. A feltárást az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) végezte Ronny Reich (Haifai Egyetem) és Eli Shukron (IAA) vezetésével, a Dávid Városa Alapítvány (‘Ir David Foundation) pénzügyi finanszírozásában. A kőtábla keletkezését a Kr. e. 8. századra teszik a kutatók az ott talált tárgyi leletek (főként cseréptöredékek), valamint a héber betűk formája alapján. A tábla sajnos minden részén töredékes, és mindössze két-sornyi írás maradt fenn rajta. A felső sorban egy név végződése: QYH (ejtsd: *kijah*) olvasható, amely legvalószínűbben a [Heze]qijah névre egészíthető ki, de nem zárható ki más megoldás (például [Ama]qijah) sem.

A második sorban két szó töredéke olvasható: az első szónak csak a végződése (-KH, ejtsd: *-ka*) maradt fenn, amit az ásatók előzetesen [BR]KH (*birkha*), vagyis „áldás, jókívánság” egészítettek ki, de nem zárták ki a *brekha* olvasatot sem, amely „vízgyűjtő medencét” jelent. Az utóbbi azért sem zárható ki, mert a közelben található a Siloám-medence (héberül *Brekhat ha-Siloah*), ahová a Gihon-forrás vizét vezette el Ezékiás király a 8. században. (A csatornaépítés történetét megörökítő feliratát ma Isztambulban őrzik.) Amit egyelőre biztosan kijelenthetünk: a kőtábla valamiféle építési felirat lehetett, amely nyilvánvalóan a Gihon-forrashoz vagy annak környékéhez kötődött. A régészek

remélik, hogy a nem túl távoli jövőben további részek is előkerülnek majd a feliratból.

<http://bibliairegeszet.blog.hu>

Monumentális héber betűkkel írt mészkőtábla-töredék került elő a Gihon-forrásnál végzett feltárások során, a Jeruzsálemi Nemzeti Park területén

Megtalálták Jeruzsálem bizánci főutcáját

Az Izraeli Régészeti Hatóság által vezetett ásátások a jeruzsálemi óváros szívében alátámasztották egy 1500 éves térkép adatait.

A 6–7. századból származó úgynevezett Madaba-térkép a jordániai Madaba templomában található 8x16 méteres mozaik, amely a bizánci kori Szentföldet ábrázolja. A térkép sematikusan mutatja a területet, kiemelve a keresztyén szenthelyeket. A templomokat piros tetők jelzik a mozaikon. A Madaba-térkép egyértelműen mutatja, hogy Jeruzsálem nyugati bejárata egy hatalmas kapun keresztül nyílt a kelet–nyugati irányban húzódó főútra, azaz *decumanusra*. Az észak–déli főutat, vagyis a *cardót* már a 70-es években föltárták, a térképen szereplő számos jelentős épület maradványait szintén sikerült kiásni, vagy mindig is ismert volt (például a Szent Sír Templom), azonban a főútvonal a mai napig feltáratlan maradt. Az ok rendkívül egyszerű: az itt végzett ásátások rendkívüli fennakadást

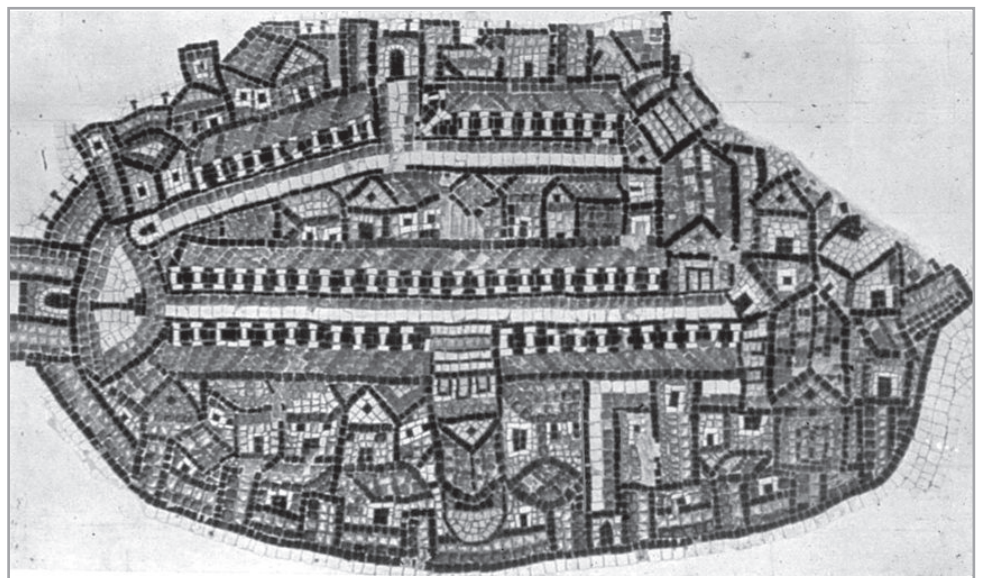
okoztak volna ezen a forgalmas helyen. Most azonban a Jeruzsálemi Fejlesztési Ügynökség a környék átfogó infrastrukturális fejlesztése mellett döntött. A munkálatok ritka lehetőséget jelentenek a régészek és a nagyközönség számára, hogy megismerjék az oly ismerős utcakövek alatt rejtőző régmúltat.

Ofer Sion, a Régészeti Hatóság ásátásvezetője már korábban is feltételezte a Madaba-térkép alapján, hogy a *decumanus* a óváros keresztyén, örmény és arab negyedének találkozásánál fekvő Jaffa-kapu közelében található, éppen ott, ahol most a munkálatok folynak. „És valóban, miután számos ásátási réteget eltávolítottunk, a mai utcaszint alatt kb. 4,5 méterrel legnagyobb örömmünkre a szemünk elé tárultak az utcát borító hatalmas járdakövek.” A több mint egy méter hosszú kövek megrepesztettek az évszázados terhektől. Egy kőalapzat is napvilágra került az utca mellett, melyen egy járda és egy még feltáratlan oszlopsor ismerhető fel. „Fantasztikus látni, hogy a Dávid utca, amelyen ma zajlik az élet, gyakorlatilag megőrizte az 1500 évvel ezelőtti nyüzsgő utca útvonalát” – nyilatkozta a régész. A előkerült leletek között található rengeteg cserépedény és pénzérme, valamint öt szögletes bronzsúly, amelyeket a kereskedők nemesfémek mérésekor használtak.

A középkor folyamán egy utcára néző hatalmas épület emelkedett a bizánci kori kőalapzaton. A Mameluk korban (13–14. század) meghosszabbított helyiségek épültek ezen a struktúrán belül, némelyikük boltozatos; nyilvánvalóan üzletekként és raktárhelyiségekként szolgáltak. Az is kiderült, hogy az épület alatt, közvetlenül a Dávid-torony és a Dávid utca között haladó és az Örmény negyedbe vezető utca alatt egy óriási, 8x12 méteres, 5 méter mély ciszterna található, amely az itt lakókat látta el vízzel.

(Fotók: Assaf Peretz, Israel Antiquities Authority.)

http://bibliairegeszet.blog.hu/2010/02/12/megtalaltak_jeruzsalem_bizanci_foutcajat

*A fal az Ofel (a Templomhegyet és Dávid városát összekötő völgynyereg) keleti felén,
a Kidron-patak völgyének nyugati lejtőjén található*

Megtalálták Jeruzsálem salamoni városfalát?

Február 22-i sajtótájékoztatóján Eilat Mazar, a Héber Egyetem régészprofesszornője újabb szenzációs bejelentéssel lepte meg a bibliai régiségek iránt érdeklődő közönséget. A bejelentés súlyára jellemző, hogy a világsajtót is azonnal fellármázta a hír, amely röviden és tömören így szól: megtalálták Jeruzsálem Salamon korában épült városfalának maradványait az egyik városkapuval. A feltárt falszakasz 70 méter hosszú és 6 méter magas, vastagságáról egyelőre nincsenek adataink. A fal az Ofel (a Templomhegyet és Dávid városát összekötő völgynyereg) keleti felén, a Kidron-patak völgyének nyugati lejtőjén található. *(Lásd a felső képen a körrel jelzett területet.)* Mazar „nagy valószínűséggel” a Kr. e. 10. századra teszi keletkezését, részben más városok falaival összehasonlítva, részben az itt talált kerámialeletek alapján. Egy hatalmas „négykamrás”

Eilat Mazar, a Héber Egyetem régészprofesszornője, aki megtalálta Jeruzsálem Salamon korában épült városfalának maradványait az egyik városkapuval

Eilat Mazar, akinek háta mögött az Ofel újonnan kiásott részlete látható a salamoni időkre datált falmaradvánnyal

kaput is találtak ugyanitt, amely erősen emlékeztetett a korábban Megiddóban, Gezerben, Beersebában, Asdódban és Hacórbán talált „hatkamrás” kapukra. A kapu magassága 6 méter. A kapu mellett egy kb. 24x18 méter alapterületű kaputorony alapfalai is előkerültek. Mazar nyilatkozata szerint bizonyos új feliratokat is találtak, amelyek megerősítik a 10. századi keltezést, ám a régésznek egyelőre nem részletezte ezeknek mibenlétét.

Eilat Mazar 1986–87 között már ásott ezen a területen, melynek feltárását még nagyapja, Benjamin Mazar (1906–1995) régész kezdte el a 70-es években. A régésznek egyébként már ekkor is azt állította, hogy megtalált egy a Vaskor IIA periódusba (vagyis az Egységes Királyság idejére) datálható kapuzatot, amely mellett nagy tárolóedényeket (pithoszokat) is találtak. Ezt a kutató a Nehemiás könyvében szereplő Vízi-kapuvál azonosította (Neh 3,26), amely közvetlenül a királyi palotához csatlakozott. Eilat Mazar egy 2006-ban megjelent cikkében is összefoglalta az ekkoriban talált leleteket:

E. Mazar: “The Solomonic Wall in Jerusalem”, in “I Will Speak the Riddles of Ancient Times”: Archaeological and

Historical Studies in Honor of Amihai Mazar on the Occasion of His Sixtieth Birthday. Ed. A. Maeir and P. de Miroschedji. Winona Lake: Eisenbrauns, 2006, pp. 775–786.

Így feltehető, hogy a mostani ásások a nyolcvanas években elvégzett munkálatokat újították fel, és a leletek egy része is akkor került elő, de csak most hozzák őket (remélhetőleg hamarosan) nyilvánosságra. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy az azonosítás nem aratott osztatlan sikert az izraeli régésztársadalomban. Nemhogy a lelet Salamon kori datálását nem fogadták el, de még azt is megkérdőjelezték, hogy az úgynevezett „C épület” esetében egyáltalán beszélhetünk-e kapuról. (Mazar állítása szerint ez lényegében azonos a Megiddó VA–IVB rétegben előkerült palota kapujával.) Az Ofelen feltárt C és D épület padlójában olyan építési áldozatokra bukkantak, amelyek Mazar értelmezése szerint a 10. századi keletkezést támasztják alá: „ez egyezik azzal a bibliai megjegyzéssel, miszerint Salamon király egy védőfalat épített Jeruzsálem köré. Nincs okunk azt feltételezni, hogy valaki más, mint Salamon építhette vagy restaurálhatta az Ofel védelmi rendszerét valamikor a 10–9. században.” Úgy tűnik, a régésznek a jelenleg folyó ásásokon új bizonyítékokat is talált, amelyek a Salamon kori datálást erősítik.

http://bibliairegeszet.blog.hu/2010/02/24/salamoni_varosfal_jeruzsalembe

Benjamin Mazar (1906–1995)

Római vízvezeték (újra) felfedezése Jeruzsálemben

Jeruzsálemi vízvezeték

Az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) régészei a Jaffa-kapunál jelenleg folyó ásatáson egy föld alatti vízvezetékot fedeztek fel. A körülbelül ezernyolcszáz évvel ezelőtt épült *aquaeductus* Jeruzsálem egyik legforgalmasabb útján, a Dávid Tornya Múzeum közelében, a Dávid utcai arab bazár nyomvonalán vezetett. Dr. Ofer Sion ásatásvezető (IAA) így nyilatkozott a sajtónak: „Az ásatások során felfedeztük a vízvezeték oldalfalát. Mikor elmozdítottuk a köveket és bepillantottunk a csatornába, egy gyönyörűen épült *aquaeductus*-t láttunk, amit kőlapokkal fedtek. A csatornában guggolva akár negyven métert is megtehet az ember. Izgalmas dolog egy olyan helyen járni, ahová több száz év óta ember nem tette a lábát.” Dr. Sion szerint „a jeles 19. századi tudós,

Conrad Schick (lásd következő oldalon) már leírta az *aquaeductus* egy részét, amelyet 1898-ban, egy itteni épület alapozásánál fedezett fel; ezt az épületet ma Imperial Hotel néven ismerjük. Schick pontos mérnöki dokumentációja adott kulcsot a kezünkbe, amely végül a vízvezeték feltárásához vezetett.”

Az *aquaeductus* kb. 60 cm széles és 1,5 m magas. Tizenöt méterenként szellőzőaknáknak vezettek belőle a felszínre, amelyek azt is lehetővé tették, hogy a vezeték állapotát az akkori felszínről megvizsgálják. A Kr. e. 2–1. században Jeruzsálem hagyományos víznyerőhelye, a Gihon-forrás már nem biztosított elegendő vizet a megnövekedett lakosság számára. Az állandó vízhiány vezetett arra, hogy a Hasmoneusok alatt, majd Heródes korában több vezetékot is kezdtek építeni. Amihai Mazar (Héber Egyetem) a 60-as évek végén térképezte fel a Jeruzsálem vízellátását szolgáló vezetékrendszer maradványait, aminek során kiderült, hogy a római korban legalább öt *aquaeductus* létezett Jeruzsálemben: az ún. Arrub-, Bijar- és Heródes-vezeték, valamint az „ala-csony” és „magas” *aquaeductus*. Érdekes, hogy ezek némelyikét – természetesen modernizálva – mind a mai napig használják. Valamennyi eddig azonosított vízvezeték a Jeruzsálemtől délre fekvő dombvidéktől, Hebron és Betlehem környékéről szállította a vizet. A természetes források vizét először három hatalmas tárolómedencébe, az úgynevezett „Salamon-medencékbe” vezették Betlehemtől kb. 10 km-re délre. Általános vélemény szerint Jeruzsálem legkorábban (a Hasmoneus-időkben) épült vízvezetéke az ún. „ala-csony” *aquaeductus* volt, amelyet egészen az oszmán–török időkig használtak. Jeruzsálem leghosszabb vízvezetéke az Arrub, amelynek teljes hossza 60–65 km volt. A becslések szerint a

Jeruzsálemi vízvezeték

Conrad Schick (1822–1901)

vízvezeték 90–115 méterrel magasabban fekszik, mint a Templomhegy, amely 735 méterre van a tengerszint felett. A vezeték látszólag főleg ka-nyargására azért volt szükség, hogy a víz esési szögét szabályozhassák: az Arrub-vezeték kilométerenként 3,6–4,5 métert esett, ami 0,15–0,19%-os esési szögnek felel meg. Az ún. „magas” vezeték, amely a Salamon-medencétől rövidebb úton szállította a vizet a mai Jaffa-kapuhoz, a leginkább elfogadott álláspont szerint az Kr. u. 2. század első felében épült, bár *Charles Wilson* a 19. század közepén azt feltételezte, hogy azt Heródes építtette a Felsővárosban lévő palotája számára. A „magas” vezetéken mindenesetre a Jeruzsálemben 70 után állomásozó X. Fretensis legio építési feliratait is megtalálták, ami a churbán utáni építést támasztja alá. Dr. Ofer Sion véleménye szerint „mostanra a vízvezeték feltárt részét a 2. századra tudjuk keltezni, Aelia Capitolina építésének idejére, amikor a Bar Kochba-felkelés leverése után, 135-ben Hadrianus egy pogány várost épített Jeruzsálem romjain. Ugyanakkor azt is feltételezhetjük, hogy a vízvezeték építését Betlehem környékén még Heródes alatt kezdték. A régészeti kutatások bebizonyították, hogy az *aquaeductus* teljes hossza kb. 13 km volt.”

http://bibliairegeszet.blog.hu/2010/02/19/egy_romai_kori_vizvezetek_ujra_felfedezese_jeruzsalembe

Szenzációs lelet a babiloni fogságról

Egyelőre csak amerikai internetes forrásokon értesülhetünk arról, hogy a jezsuiták által alapított Szent József Egyetemen (Philadelphia) március 21–22-én elhangzó előadáson bejelentik: újabb dokumentumokat találtak, amelyek a zsidók babiloni száműzetéséről tanúskodnak. Az ékirásos táblák a Kr. e. 6–5. századból származnak, és egyelőre „Al-Yahuda-szövegek” gyűjtőnéven hivatkoznak rájuk. Dr. *Bruce Wells*, a Szent József Egyetem docense és az ókortörténeti program vezetője nyilatkozatából megtudhatjuk, hogy „az Al-Yahuda jelentése 'Júda városa', ami minden bizonnyal Jeruzsálemre utal”. Az eddig ismeretlen leletekre természetesen nem Jeruzsálemben, hanem Irakban bukkantak rá, az egykori Babilónia tartomány területén. Az ékirásos dokumentumok abban az időszakban keletkeztek, amit a „babiloni fogság” néven ismer a zsidó történelem. Ennek szűken értelmezett időhatárai: Kr. e. 608/7 (Nabu-kudurri-uszur első hadjárata Júdea ellen) és Kr. e. 538/7 (II. Kúrosz rendelete a zsidók hazatéréséről), bár valamennyi száműzött zsidó természetesen nem tért vissza hazájába, hanem leszármazottaik is Babilonban maradtak. „Az Al-Yahuda kifejezés használata elárulja, hogy elegendő számú ember volt a száműzetésben, akik létrehozták saját városukat” – mondja Wells. A táblák tartalmáról csak annyit árultak el, hogy azok normál üzleti ügyekkel foglalkoznak, és találhatók közöttük rabszolga-adásvételi szerződések és házasságkötési okmányok is. A táblákat babilóniai ímokok vetették agyagtáblákra, közülük nem egy héber nevet viselt. „Már régóta vita folyik arról, hogy hány zsidót kényszerítettek száműzetésbe ebben az időben” – folytatta Wells. „A táblák a legelső bizonyítékot szolgáltatják arra vonatkozóan, hogy a Júdeából származó egyszerű emberek is éltek Babilonban”. A márciusi konferencia felszólalói között lesz *Laurie Pearce* (University of California, Berkeley) és *Cornelia Wunsch* (University of London), akik jelenleg is a szövegek kiadásán és fordításán dolgoznak.

http://bibliairegeszet.blog.hu/2010/03/11/szenzacios_lelet_a_babiloni_fogsagrol

Yahudu Tablet

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Szebeni Olivér

Lelkierő

Éltsportolók, erőművészek, „izompacsirták” emberfeletti produkcióinak legfrissebb eredményét kiáltják ki a küzdőtér szélén. A pódium középső, legmagasabb pontján áll a győztes. Mosolygó arcú barátok gratulálnak, versenytársak kezét ráznak. Világsiker, hírnév, tisztelők és bálványozók fanatikus ünneplése. Aranymedália, nemzeti színű szalag, könnyes szemekkel énekelt himnusz, taps és lángoló sikerélmény. Az ünneplésnek nincs múlása, csak folytatása a hazatérés után. Most ő a bajnok, úgymond, a „király”. A repülőtéren VIP váróteremben várják. Fogadások, vacsorák és pohárköszöntők. Az edző, a sporttársak ölelése. További sikerekre lelkesítenek, új tervekkel állnak elő. Egy kis kamasz odasza-lad, és autogrammot kér. A nagy embertől valami irkafirkát kap, miközben csillogó szemével kartávolságról tekinthet rá. Elmondja otthon: „Ő a példaképem, a hősöm, akire feltekintek.” Micsoda szerencse ez a nagyszerű győzelem!

Mint a filmekben, kimerevedik a kép, és a tájékoztató-sunkra megjelenik egy felirat: „Öt évvel később.”

A bajnok valamilyen nem várt körülmény folytán az igriglyelt helyzetből messzire sodródik. A háromszínű szalagon csüngő érem csillogó fényét szürke porréteg vonja be, és antik darabbá válik. Sárgul a falon az aranyos emléklap. Az ünnepelelt hős alakja körül köd sűrűsödik. Lassan elfelejtik a nevét. Újabb siker, tizedmásodperc, néhány milliméter, egy-két deka, és más a „jobb”. Több babér nem terem, leírták, elfelejtik. Ő csak emlék az idők pergését rögzítő sporttörténészek előtt. A családja sem érdeklődik izgalommal többé az eredményeiről. Amit örökzöldnek hitt, az ólom-szürkévé vált. A falról a képét bámuló nézők ritkulnak, a végén elkéri a nagymama. Örülhet, ha edzőként felkészíthet másokat. A kiskamasz nem esdekel az aláírásáért. „Józi bácsitól” inkább egy kis kíméletet kér. Hiszen látható, alig győzi szedni a levegőt. A leánya „Joli nénitől” elnézést kér, mert elmulasztotta a legutóbbi megjelenést az edzésen. Most is sietne, „mert várják”. Az egykori bajnok szeszélye szerint adja meg a kérést, vagy megtagadja, ha éppen úgy akarja, esetleg elfordul és megtörli az akaratlanul kibuggyanó könnyeit. (Eddig tartott a világ dicsősége!)

Sötét gondokkal küzd. Önmagát megadva fokozatosan egy láthatatlan ellenség előtt kapitulál, és a hangulata gyorsan süllyed. Régen üdvözölték a győztest, most átéli: „Jaj a legyőzötteknek!” A mindennapi feladatok teljesítéséhez sem maradt elég ereje. Elszállt a kiapadhatatlannak hitt erő és a hírneves képesség. Újabb évek múltán már a mozgása sem sportos. Az egykor daliás testtartás megroggyan. Már teljesen kiábrándultan, valósággal kiégve nézi reggelente a tükörben arcán a ráncokat. Hiába járja végig az egykori diadalhoz vezető utat, emlékhelyeket, nem talál ismerős barátokat az út mentén, senki nem kapja fel a fejét, ha érkezik. A régi emlék nem hiányzik, inkább csak fáj. Mennyire jó lenne egy segítő. Fölveti magában a megválaszolatlan kérdést: „Megérte?”

A lelkesz mindezeket mély átérzéssel kíséri, és kibontakozódik egy bibliai mondat roppant igazsága: „*A test sanyargatásának kevés a haszna...*” (1Tim 4,8a). Nem bírálja a szövegfordítást, de a görög kifejezés, a „*gymnasia*” (ἀθλητισμός = tornacsarnok) ismerős, amiből értelemszerűen nem következik elsődlegesen a „sanyargatás”. Inkább a régi fordítás, a „testgyakorlás” az, amire gondolhat. Annyi biztos, hogy mai tapasztalattal kétségtelenül „keves a haszna” a sok edzésnek, fáradságnak. A diadal csúc sát nehéz elérni, a siker örömét könnyű elviselni, de az utána következő csendes időszakot annál nehezebb, pedig erre nagy szükség lenne. Bár ahhoz nem elég az izomzat ereje.

„Az ember testből és lélekből áll”

Ezt olvastuk egy régi hittankönyvben. A könyvet talán már az egyházi könyvtárakban is a legporosabb kötetek között az alagsori raktárakban tartják, pedig nagyon maradandó, valóságos értéket képvisel a benne foglalt igazság.

A gyülekezetekben a „lélekről” az esztendő minden vasárnapján és legalább két köznapján tartott istentiszteleteken, az imaórákon és bibliai elmélkedéseken minden egyes alkalommal évente száznál is többször esett szó. Nemcsak valamilyen elszólás formájában, hanem fő témaként. A „lelki erő” fogalmára gyakran hivatkoztak a második világháború idején. „Lelkületről”, „lelki emberekről” gyakran beszéltek. Határozottan megkülönböztették őket a „testi emberektől”. Ha egy mai értelmező segédkönyvet nyitunk fel, nem találunk benne megfelelő magyarázatot. Nemcsak a magyar, hanem a külföldi kiadásokból is hiányzik. 2000 óta minden, ami „lelki”, az ezoterikához tartozik. A kínai naiv fogalom pár, a körben elhelyezett, sajátos vonalvezetésű jang-jin mutatja az európai embereknek, hogy a test és a lélek egyensúlyát komolyan vehetnénk, mert ez az optimális helyzet. A kínai parasztok tudták ezt mindig, a hazai tudósok viszont tagadták. Ez nem bizonyítja az európai civilizáció magasabbrendűségét. Tulajdonképpen a két értékrend nem mondott egymásnak ellent. Viszont az európai keresztyénség lemondott értékeiről. A gyülekezetekben addig beszéltek „lelki erőről”, amíg ki nem találták, hogy három dolgot – és semmiként sem kettőt – kell figyelembe vennünk: test, lélek, szellem. A lélek, az csak a lélegzetvétel az orrunkban. Miközben folyt a vita, elfogyott a Szentírás ihletett tanításának tekintélye, bár a bibliai idézetek tömege röpködött. A „lelkiséget” minden velejáróval kerülni kezdték az ígéhirdetők. Más felekezet dogmatikája erősítette a folyamatot, és a második világháború utáni egyházak tekintélyén esett csorbák folytán a csalódások széles kaput nyitottak minden „hivatalos véleményel” szemben. Így derült ki, hogy lélek nincs is.

A „tényleges angol” haladó tanítóknak kiadott modern értelmező szótár szerint annak van „lelki ereje” (*psychic powers*), aki hiszi, hogy „vannak erős mentális képességek;

emberek, akik képesek olvasni mások gondolataiban, és látják a jövőt”. Roppant félreértés, és a meglepő nézetrel több okból sem érthetünk egyet.

A német nyelven megírt, hasonlóan modern és nagyon népszerű „Duden szótár” helyesírási és értelmező kiadásában több címszó is foglalkozik a lélekkel, sőt a szorosabban vett témánkkal, a lelki erővel is. Haladóknak tartott szerkesztői igyekeznek az egészet a mindennapi életből visszatolni az ókorba. Psziché a görög mitológiában Érosz felesége volt. Az orvostudomány keretébe tartozik a pszichiátria, „szellemi betegek” (*geistliche Kranken*) kezelésére. A lelki dolgokat másként föl sem fogják, mint betegséget, zavart és pszichoanalitikai módszerrel feltárási problémát. A szótárból teljesen hiányzik az „ép testben ép lélek” tisztos múltú régi mondata.

A lélek nem csak meghatározás és értelmezés ügye. Az említett két lexikon keletkezése idejében készített más teológiai irodalom is zavarban van a lélek fogalmi körével. A való igazsághoz egy kevésbé tudományos panelbeszélgetés televíziós közvetítése legalább közelebb vitt. A test sem rossz, mivel Isten rosszat nem teremtett; ám a test lélek nélkül halott. A lélek súlyos félreértése az, hogy nincsen, vagy ha lenne, akkor feltétlenül beteg, esetleg valamilyen zavart, meszeszerű fantáziavilág. A megismerés messzire megy a korai időkbe, a kopt keresztyének és az ortodoxok tanításához. Náluk egyáltalán nem hiányzik a lélek fogalma. Meglepő, hogy a görög szertartású ortodoxia hívei és papjai, a lelket tagadó materializmus ellenére, hűségesen kitanak sok évszázados felekezeti tanításai mellett. Nem törődtek a „modern” nézetek félelmetes hatalmi helyzetével, vagy azzal, hogy a hagyományos dogmatika követése nem elég érdekes. A szótárak természetesen náluk sem tudnak, csakis beteg lélekről. A lélek ragozatlan formában egyáltalán nem szerepel az orosz értelmező kiadványokban. A tagadás domináns szószólói hittek tehát „egy lélek nélküli lélektanban”, és ez elég komoly szerepet játszott az ottani tudományos világban. A lélektan tudományos besorolása azonban csapong: hol szociológiai kérdés, máskor a pedagógia ügye. Mások orvosi témává zsugorítják. Nehezen ismerik el önálló tudományágnak.

A gyülekezetekben egységes nézet uralkodott a lélekről Európa-, Ázsia- és Amerika-szerte. Az általános nézeteket meghaladó, de a gyülekezeti közösségekben elhangzó vélemények a lelki élet problémakörét határterületnek fogták fel a teológia (mint standard bibliai látás) és a filozófia megszületésén, továbbá a pszichológia és az antropológia egymást fedő vagy éppen kiegészítő szegmensében. Mások a lélek meghatározására használták a költőket, és azokat idézgették. Az áhítatok (*Losung*) német szerkesztői a keresztyén énekirodalomból is vettek példákat. Mintegy „kontúrosan” ábrázolva fejtették ki a gondolatot; és nem a szokott német pontossággal, úgy, mint egy műszaki rajzot, amit a tervező mérnök papírra vet. A német irodalomban azonban nem alárendelt helyzetű a lélek, az alkalmazott tudományok között inkább felsőbbrendű (*Dachgedächtnis*).

A bibliai hitben járók a fogalom lerombolásának felelősségét nem kizárólag a filozófusokra hárítják. Már a Jehova tanúinak korai magyarázói megtettek mindent a rombolás érdekében, amikor elkezdtek propagálni: „A lélek nem más, mint az ember maga.” Az adventisták is megtettek mindent annak érdekében, hogy senki el se képzelje a „lélek hal-

hatatlanságát”. Egyenesen az ördög tanításának mondták: „A kígyó mondta Évának először, hogy nem hal meg.” A lélek fogalom lett az egyik monumentális határkő a laicitás és a teológiai látás között: Ki mit hisz a lélekről? A magyarázás, méricskélés, hasogatás, pontosítás eredménye egyszer csak a semmi lett. Úgy jártak, mintha valaki éles burgonyatisztító késsel meghámozná a luftballont.

Találhatunk a *Szolgatárs* 2005-ös 2-ik számában *Hegyí András*tól egy alapos publikációt (*Lélek vagy szellem?*). A bibliai ismeretek keretében nélkülözhetetlen három klasszikus nyelv ismerője (a latint is ide számítva) fontos párhuzamokat von le, és arra a következtetésre jut, hogy a kézben lévő magyar bibliafordítást nem indokolt ebben a tekintetben korrigálni.

A megbontott egyensúly következménye

A kétkarú mérlegről, az egyenlően terhelt karok egyikéről, ha levesszük a súlyt, a másik kar hirtelen lezuhan. Ehhez hasonló zuhanást szenved most az emberiség. Ez már nem a nyelvtudomány vagy a pszichológia, értelmezés elvont világának része, hanem a gyakorlati lét ügye miatt fontos. A lélek tagadásával zuhant a tudatból a lelkiismeret, a megbízhatóság, a bizalom, a becsületesség; egyszerűen mindaz, ami egy hívő-keresztyén élet szabályozása alatt álló lelkiismeretes ember számára természetes és mindig objektív valóság volt. Nem egy idea, nem is valamilyen miazmás agyszülemény a lélek világa. Nem kell a lelkiismeretességtől óvni mindenkit, mert majd nem tud érvényesülni, nem lesz képes önmagát megvalósítani, és így tovább; hanem a legszigorúbb értelemben vett valóság, de sajnos elveszett.

A főhatalom elnyomása alatt átváltozott a „lélek” értelmezése. Szinte gúny és szitokszó lett a lélekből. A „lelki probléma” üres zagyvaság, aki ilyenrel vívódik, azt senki sem veszi komolyan. Aki „lelki problémákat” hallgat meg, azt „lelki személtádnak” nevezték el. A durva, kíméletlen történet, mások semmibevétele erénynek minősül. Az hozott fordulatot, amikor kiderült, hogy a hazai fiatalság a megoldatlan lelki problémák miatt öngyilkos lesz. A társadalom semmit nem adott a lelkiekre, legfeljebb szűkös ígéretet, amivel a drámai eseményeket nem tudták kezelni. Kiderült, hogy sem orvosilag, sem erkölcsi engedményekkel, a fegyelem felfüggesztésével, apró jutalmakkal, mit sem érő kitüntetésekkel nem előzik meg évente több száz ifjú menekülését a halálba. Az egykori „keleti blokk” valamennyi országában tapasztalható volt a jelenség, de a gyakoriságban mi „vezettünk”.

A gonoszság természetesen nem egy filozófiai rendszerhez kapcsolódik, de a művelődés sem oldja meg. Semmilyen társadalmi formáció nem segít, mivel ez nem szocializációs kérdés. Ott leskelődik egyformán a juhakolban és a tudományos akadémián; a parlamentben, az egyetemi katedrán és akár a templomokban. Alattomos emberi gonoszág számtalan sok van a marxizmuson kívül. A tanult vagy tanulatlan ember, a lelkész vagy a laikus agyában is megfordul. Nem segít, hogy szidjuk és gyűlöljük egymást akár a tudásunkért, akár az ostobaságunkért.

Szathmáry Sándor református kutató professzor *A reménység etikája* című könyvét svájci intézmény segítségével készítette az úgynevezett „kétpólusú világ” idejében. A testes kötetben áttekinti a halhatatlan lélek dogmatörténelmét,

beleértve annak ó- és újszövetségi alapjait. Sőt a nagy világvallások eszmekörén belül is, ami a munkát az összehasonlításban értéknövelő tényezővé teszi. A meglepő, hogy a távol-keleti hiedelmekben több a spiritualitás, mint az európai társadalmakban. Pedig a termelőeszközök és Európa kényelmesebb környezetében többre juthatott volna népünk, mint amire az ázsiai társadalmak jutottak. Sajnos azonban még a protestáns keresztyénség sem becsülte annyira előnyeit, hogy azokat lelki nemességének fokozására fordította volna. Teljesen elmerült a mammon tiszteletében, a testiességben és társadalmi pozícióinak féltékeny őrzésében. A megbontott egyensúly állapotában napjainkra elveszett a józan gazdálkodás a javakkal. Elveszett az ember és az élet értéke, ezért fokozódó sebességgel sodródunk a teljes káosz felé. Minden a feje tetejére fordult. Az egyensúlyi helyzet megbomlása a nyugati civilizációkra nézve roppant drámai következményekkel jár. Minden okunk meg lett volna, hogy féljünk attól, aki „a lelket megölheti”. Megölték, egyáltalán nem félték megtenni, de vele pusztult a test. Lélek és lelkiismeretesség nélkül bármilyen erős az ember, csak rombolni képes, építeni nem. Miközben mást rombol, saját magát szintén rombolja.

A keresztyén írásmagyarázók népes táborában a *psziché* (ὄψις) méltatlanul került a negatív tartalmú fogalmak közé, átadva trónját kizárólag a *pneumának* (διδάχια). Mt 10,28-ban Jézus Krisztus a test és a lélek gyilkosára, a sátánra mutat. A 11-ik részben az Üdvözítő oly sok fáradt embert megerősítő hívása és ígérete azoknak szól, akik felveszik igáját, és ennek áldott következménye a lélek megnyugvása (Mk 11,29). Az Úr Jézus Krisztus Mt 12,18 szerint Ézsaiás prófétától, az Úr Szolgájára vonatkozó legszebb próféciák egyikéből idéz. A Szentháromság egy igaz Isten kapcsolatában ez egyik legcsodálatosabb kinyilatkoztatás Ézs 42,1–4. Az evangélista tudatosan és hajszálpontosan idézi a héber Biblia „*nefes*” (נפש) kifejezést a „*psziché*” (ὄψις) következő üdvörtörténeti kapcsolatában.

A Szentírás tanításának teljességét tehát nem lenne szabad semmiként sem az egyházi dogmatika, sem a személyes okoskodás mesterkedéseinek kénye-kedvére alakítani, csonkítani, csürni-csavarni, hanem egyszerűen hittel el kellene fogadni. Nem kellene csorbítani az értékes keresztyén szellemi örökséget. Nem az a legfőbb küldetésünk, hogy helyesen disztinváljunk a test-lélek-szellem kifejezésekben, hanem megtaláljuk a kiutat a halálból az életre.

Csakhoggy ott a baj gyökere, hogy devalválódott a keresztyén hit. Ennek oka részben hirdetőinek alkalmatlansága, tévelygése és gőgös önteltsége, másrészt a társadalom kényszerítése a tévutakra. A védvonal utolsó frontját nagyon egyszerű, keresztyén hívők, kiszolgáltatott emberek hősies helytállása tartja még. Pedig kívülről és belülről egyaránt támadják őket. Sorsuk a történelem során váratlanul változik meg, a hatalmas Isten által jónak tetsző pillanatban. Lehet, hogy hirtelen, lehet az is, hogy soká, de mindig a kellő időben érkezik az egek Urának segítsége. Most azonban még az egyensúly megbomlása utáni bizonytalanság tapasztalható, ez jellemző a mi korunkra. A következőkben – mondjuk egy kölcsönvett, de nem teológiai szóval – „a terepmunka” során feltárt néhány eseményt hozunk fel tanulságos példaként.

Nehéz, bonyodalmas esetek

Társadalmunk éjjel-nappal dicsekszik a sikereivel. Minden grafikon fölfelé tör, jobbra a két oldalfal és a megnyezett harmadik síklapjának metszéspontja felé. Az eredmények fásasztóan együgyű ábrázolását egy amerikai statisztikus meglehetősen színvonalúval egy óriási grafikonon évről évre fölfelé nyomuló jelleggörbével úgy szemléltette, hogy előbb székre állt, végül egy 16 fokos létrára. Humora ellenére iszonyú dolgokra, roppant súlyos félreértések veszélyeire hívta fel a világ figyelmét. Csak leleményességtől függ, hogy egy ügyes magyarázó nyereségnek tüntesse fel az égbekiáltó veszteségeket. Fejlődik minden – szajkózzák öndicsőítő mondatokkal. „Az árak a földön járnak”, az áruházi reklám szerint. Az apróbb pénz valóban a földön marad. Minden olcsóbb, szebb, biztonságosabb – mondják. Csökken a közteher, növekszik a biztonság. A *Békehírnök* viszont a magányos öregek óvására kényszerül, hogy ne járjanak „rosszkor rossz helyen”. Aki este bottal botorkál az utcán, baj érheti. Köznap esti istentiszteletről hazafelé tartó, idős, gyenge asszonyok közül tucatnyit megtámadtak. Örülhetett egyikük, hogy a tolvaj elpucolt, és otthagya őt jajgatva, kiabálva. A lakáskulcsot is ellopta az erszénnyel együtt. Amíg a lakatos odaért, a bejárat előtt didergett a szegény idős asszony, várva, hogy kinyissa a zárat. Nincs még egy évszázada, hogy közhelynek számított „a gyenge nők védelme”, manapság célponttá váltak a könnyű préda reményében.

Mindenkinek kijut a súlyos terhekből. Idős és fiatal egyaránt retteg, nem tudja, mit hoz a holnap. A sikeres vállalkozás váratlanul „becsődöl”, és minden odavész. Az integrálódott kisebbségi irigyelt pozícióból veti el az életét nagypénteken. Ha beáll a jó idő, kezdődnek az árverezések. A népszerűtlenné vált egészségügyi miniszter könyvbe írja panaszait. A kórházak és orvosok megtizedeléséről azért rendelkezett, mert rászédtek, hazudtak neki. A másik jómódú, sikeres pozíció birtokosa panaszokodik, mert Horvátországban lebontották a tenger partjához közel épített villáját. Arca megtört, a hatalom osztozkodására elmenni sem készül. (Mulanó a világ dicsősége.) Az utcán kövér koldus fenyegetve könyörög. A mindenből kiforgatott öreg koponyájában mélyen ülő szemekkel rettegve néz a kamerába. A kisgyerek arca elé védekezve görbíti karját, ha simogatásra emelkedik egy felnőtt keze. Egy korábbi mélyponton hárommillió koldus országa voltunk, most a gyanakvók, bizalmatlanok, valós és álságos panaszokódók tízmillió országa lettünk.

A társadalmi bajok: mint gyümölcsöt a pusztító férgek, berágják magukat a „szentek táborába”, a gyülekezetbe is. Mindnyáján súlyos lelki terhek alatt roskadozunk, pedig vigasztalhatna az ókori bölcs közmondás: „Teher alatt nő a pálma” (*Sub pondere crescit palma*). Csakhogy a növekedési idő után már nem nő a terhelt pálmafa. Oly sajnálatos, hogy idősebb korú prédikátoraink közül alig van, akiből ne dölne panasz a sérelmeiről. A felekezet felsőbb körei nem találnak időt a jelenség tanulmányozására, még kevésbé képesek a megoldására.

A külföldi ígéhirdetők közül egynek már nem jutott kiemelt jelentőségű nagy hely, kisebb vidéki gyülekezet vendégszeretetéért várta, és a vendéglátója óriási igyekezetével törekedett pótolni a leplezhetetlen hátrányait, 26 fő várja a nagy múltú gyülekezetben, ahol néhány évtizede köznap esténként 150-en is voltak. A vendéglátó tüskénkedett

körülötte, hívogatott, a telefon sűrűn csengett, a kocsijával hozott még néhány idősebb, gyenge hallgatót, de a végső létszám most sem ment feljebb 26-nál. A vendég elővette a szárdiszi levelet: „*az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy*” (Jel 3,1). Hosszan beszélt a gyülekezet agóniájáról, és később azzal vigasztalta a vendéglátóját, hogy az Úr majd könyörül rajta, és hamarosan máshová viszi. Konkrét segítség kérésére a válasz az volt: azzal is csak a haldoklás idejét hosszabbítanánk meg. Úgy tűnt, a „kegyes halál” a gyülekezetre nézve elkerülhetetlen. Csakhogy a helyi prédikátor ebbe nehezen nyugodott bele. A vendég távozása után újra elővette a szárdiszi levelet, és a 2-ik versben megtalálta programját: „...erősítsd meg a többieket, akik halódóban vannak!”

A lelkes terhe és lelki erejének próbája a magányosság, a saját kilátástalan, krónikus betegsége, a csalódottság, az egyre fogyó gyülekezeti taglétszám. A lelkipásztor megértést keveset, kritikát bőven kap. Ha elmondja, önmagát hozza rossz hírbe. Ítéletjük és okoljuk egymást, és amikor valakiért imádkozunk, az is inkább pusztán liturgiai tétel, nem őszinte, esdeklő közbenjárás.

Küresedett lélekkel lehetetlen a szolgálat

Sok éve már, hogy elmondta valaki személyes panaszát. A hivatalosan nyilvántartott szolgálati viszonyon kívültre került. Akkor így mondták: „önhibájából esett ki”. Kilátástalan helyzetében beismerte saját hibáit. Elmondta, hogy soha nem tudta, mi történt Saul királlyal, amikor elhagyta az Isten Lelke. Mióta őt is elhagyta, nagyon érzi a hiányát, és emiatt gyötrődik. Elragadta a test indulata. Megbánta már százszor a tettét, de meg nem történté már nem teheti. Sokszor kérlelt embereket, hogy segítsenek rajta. Akiben a leginkább bízott, visszautasította a kérését: „Nem én vagyok az az ember, aki rajtad segíthet” – mondta neki, és rántott egyet a vállán.

Szánalmas Isten összetört és kiégett szolgálát látni. Nem árad belőlük többé a nárduskenet illata. Nem teszik meg, amit még megtehetnének. Nincs lelkierejük, nem lobog többé a mécesük. Ízetlen sóként valóban kidobják, exkommunikálják őket, vagy önmaguktól vonulnak félre. Hallani egy különös intézményről: alkoholista papok detoxikációs és rehabilitációs otthonáról, saját egyházi kezelésben. Bemutatják a kápolnájukat, benne a térdeplőt. Éppen összeomlott rajta egy férfi. Ő már egy gyógyulóban lévő „beteg”, mert „ébrednek benne a lélek”. Egy fél év elteltével megerősödik, és újra misézni mehet – a pártfogója véleménye szerint. Azoknak a papoknak nincs annyi lehetőségük saját magukat kiadni, mint mondjuk nekünk. Egy adott szöveg ismételt felmondása zajlik a misében, előírt mozdulatokkal, és az „oltári szentség” kiszolgáltatásával.

Lapunk olvasói lelkimunkások, minden szerzőtől elvárják, hogy a szerzők a gyülekezeti praxishoz adjanak segítséget, onnan gyűjtsék a példatárukat. Saját ajtónk előtti sepregetés után arról győződünk meg, hogy található kudarc, baj a „mi papjaink” körében is. Lelkierejüket vesztett emberek köztünk is bőven akadnak. Megerőtlenült munkatársainknak erőt adni belmissziói feladat gondja lehetne. Ha megrendül a „legkülönb is”, az nem csupán fegyelmi ügy, hanem alkalom és

lehetőség lélekmentésre. Mi hamar „leírjuk” a papjainkat. A lelkierejük felújításához a legfőbb feltétel, hogy egyáltalán törődjünk egymással. Miközben a problémák gyarapszanak, egyelőre lényeges változás nem prognosztizálható. Sok hasábot töltöttek meg egyházunk történései az úttörők különleges képességeivel. Milyen leleményes volt *Meyer Henrik*, *Kornya Mihály*, *Tóth Mihály*, *Seres Sámuel* az ellenállók leszerelésében, az érdeklődők felvilágosításában és megnyerésében. Évenkénti kétszámjegyű csoportokat baptizáltak, éppen csak alatta maradván a háromszámjegyű létszámoknak. Sokkal kevesebbet írunk és mondunk arról, hogy az úttörőknek milyen szilárd volt a jellemük, és önfeláldozó a hűségük. Még méltatlan, de bőséges sérelmeik ellenére is hűségesek maradtak a gyülekezetekhez. Ők nem ragyogó győzelmeik után álltak dobogóra, hanem amikor a méltatlan helyzetek terhe padlóra sújtotta őket, akkor lábra álltak. Nem támolyogtak bizonytalanul. Az elfogadott keskeny úton maradtak, és a tanításuk sem változott semmiben. E sorok szerzője saját életének súlyos próbatételei között éppen az ő életük tanulmányozása közben talált követendő példát a helytállásra. Lelkierejük kapott tőlük. Abba hagyta a kesergést azon, hogy a kortársaitól kevés segítséget kapott. Viszont tele van hálával a szíve azokért a kevesekért, akik segítettek.

A test és a lélek egymásra utaltságában a teremtő Isten bölcs korrelációt hozott létre. A test eszköz, és a lélek vezető. A lélek a döntéshozatal, a végrehajtás és a test feladata. A lélek vezet és „vezettetik”. (Jobban nem lehet kifejezni.) Az énekünk szintén igazolja: „Vezetni úgy tudok, ha Szentlelked vezet...” Aki csupán testi vágyai szerint dönt, akit érzelmei vezérlelnek, csak a földi haszonnal mérí élete értelmét, eljön a napja, amikor csalódottan és elkeseredetten látja összeomlott „életművét”: nincs nyeresége semmi, csupán vesztesége marad. Ezért kell tiszteletben tartanunk mindenkit azt a helyes összefüggést, amit Istenünk bölcsessége rendelt testünk és lelkünk célszerű együttműködése megeremtésével. Akkor a jól végzett munka örömevel érünk révbe.

Hol számíthatunk erőtlenségünkben lelki segítségre?

A nagy földrajzi felfedezések idején bátor hajósok indultak nyugat-európai kikötőkből vitorlásokkal, csupán kedvező

szekre várva, ismeretlen célok felé. Azzal bátorították magukat: „Tudom, hogy Isten vezet, bár nem tudom, hová”. A nem cölibátusban élő lelkész segítséget találhat a saját családi körében. A család ugyanis nem csupán állandó gondok kimerítő forrása. Egy szerető kisgyermek hamisíthatatlan jóindulatával, a jóhiszemű és jó szándékú házastárs kéznél lévő terapeuta. Mindig potenciális segítők. Különösen a lelkész család bízson bennük, és vegye igénybe segítségüket! Csak találjon a család időt közös áhítatra!

A gyülekezet szintén telve van potenciális segítőkkel. Vannak személyi problémák a gyülekezetben, de vannak benne olyan hívő emberek, akik készek és alkalmasak is a segítségnyújtásra. A kákán is csomót kereső, kötekedő emberek is hasznos tanulságokhoz segíthetnek. Igaz, csak közvetve erősítenek. A segítőknek mégis azok közül kell kiválasztanunk, akik a közelünkben vannak. A gyülekezet nem azonos a közös érdekek mentén összeverődött „baráti” körrel. Vannak barátságosabb kinézetűek, mégis rossz szándék lapul meg a hízélgésük mögött.

„A másik gyülekezet sokkal jobb!” – ez csak fikció. Más egyházban, más gyülekezetben is van hiba, legfeljebb másfajta, és az újonnan érkezett ember nem veszi mindjárt észre. A felekezeti közötti kalandozások láttán a gyülekezet reagálása teljesen jogos tiltakozás. Jellemtelen dolog, ha valaki éppen azt a gyülekezetet nem nézi semmibe, ahonnan megélhetést, ellátást, lakást és szolgálati lehetőséget kap. Ennyiért akár hállás is lehetne.

Vannak próbálkozók. Az utolsó időkre jellemzően hajszolva keresik az Üdvözítőt, vagy egy alig meghatározható igazságot, remélve attól a „teljességet”. Kiolthatatlan vágy tör fel belőlük, mint egy vulkán. Nekik menniük kell. Mit sem törődnek Jézus Krisztus óvásával: *Itt a Krisztus, vagy amott, ne higgyétek!* (Mt 24,23)

„Ne csak logoszt, rhémát is prédikáljon!” – indokolta hűtlenségét meglepő és szakszerű fordulattal egy mindig újat keresgélő. A vajt fül számára a kegyes szavak használata olyan, mint egy külföldi turista beszéde, aminek hallatán az ember orientáldódik. Rögtön tudja, honnan jött, ha fölismeri, milyen nyelvet beszél. Ez sok mindent jellemez, még a közeledésének okát is. Mindez azonnal kiderült az idézett személyről is. Kegyes szavai ellenére céltudatos szándéka nyilvánvaló lett. Akivel csak tehetne, kapcsolatot vett föl. A házi imakör azonnal rá is mozdult. Mondták, hogy a gyülekezetben ígéretes kilátások nyíltak: változás, nyitás, új kor hajnala kezdődik, mondogatták. Kezdték minden forni, feszülni, erjedni. A gyülekezet hűségesei tagjai pedig aggódni kezdtek. Egyesek sürgetőbben léptek föl. Azután váratlanul, „kéz érintése nélkül” minden lecsendesült, és elsimultak a „frontok”. Ha egy újonnan érkező kegyes szavakkal megszólal, akkor a gyülekezeteinkben rögtön mindenki feljűk fordul. Ilyenkor érvényesül egy elmélet: Dobb el a régit, kapd fel az újat!

Kutassuk csak, van-e lelki békességük azoknak, akiket keresgélés jellemez? A lelki békesség meglátszik az embereken, szinte sugárzik belőlük. Nekik talán nem volt bajuk, gondjuk, nehézségük? Őket Fortuna kíméletesebben szekerezette? – Ez pogány reménység. Aki hol ezért, hol másért borul ki, az egy gyenge, esendő lélek.

Egy lányt végzős teológus diák kért meg. Az ajánlat váratlanul érte, mert szerény, egyszerű ember volt. Úgy érezte,

leendő lelkész segítőtársaként annyi mindent kellene tudnia. Hosszan sorolta, hogy milyen szegény, mennyi mindent nem ismer még. Ahogy önmagát a fiatalemberhez méregette, egyre erősödött benne a bizonytalanság. Sehogy sem akart volna erőltlenül állni a mellé, akit tisztelet és szeretet, és aki mellé – úgy érezte – Isten akarja állítani. Örlődött a döntése előtt, és önmaga csekélységét mérlegelte. Egész szolgáló élete bizonyított a későbbi alkalmasságát, méltóságát. Lelki békességgel és teljes megnyugvással indult élete új, akkor még teljesen ismeretlen céljai felé.

Az összefonódások test, lélek, szellem között egy emberben egyesülnek és elválaszthatatlanok. A lelkierő éppen a transzcendens, szellemi világ természetfelettségének földi megvalósulását segítheti elő. Életünk egyik naponta ismétlődő folyamata, a helyes döntés megtalálása, olyan esetekben, amikor a testi szem nem lát előre, a spekuláció számíthatósaiban sem bízhatunk, bízunk Istenben, és nem jutunk sötét zsákutcába.

Egy prédikátor nyugdíjaztatása után felnőttoktatóként egy teljes tanév ideje alatt órákat tarthatott egy zárt intézetben. Óra közben egyszer a fehér köpenyesek egyike a kifejezéseit hallgatva belekapaszkodott két szavába, kérdést tett fel: „Tessék mondani, megtalálhatnám én is Jézus Krisztusnál a lelki békességemet?” Orvos volt, pszichiáter és talán 30 éves. A hangja keserves volt, fájdalmas és segélykérő. Nem emelte ki a tudománya a hínárból. Beismerte, hogy életében eddig semmit sem törődött Jézus Krisztussal. Kifakadása után jöttek a kollégái felvilágosítást, magyarázatot adni különös viselkedése okairól: „Ő talán betegebb, mint azok, akiket őrzünk” – mondták. A prédikátor a következő órán felhívta a kétségbeesett panaszos figyelmét az Újszövetségre. A tanfolyam ideje lezárult. Szinte csoda volt, hogy egy tömegkommunikációs közvetítés alatt kiderült: Jézus Krisztusnál megtalálta az orvos is a saját lelki békességét.

A lelkierő próbái

Istennek ránk fordított kegyelmét fel kell használnunk jól és jóra. Ezzel tartozunk Istennek, amint ezt Jézus Krisztus a sáfárokról szóló példázatában gyakran megvilágította. A ránk bízott isteni energiáknak nem a mennyisége számít (hány talentum van, vagy milyenek az ajándékaink), hanem a felhasználási készség. Akartuk-e a jót jól szolgálni, vagy bele sem kezdünk? Ezek mentén nyilvánul meg a lélek ereje. A test legfeljebb eszköz lehet. Tudnánk jót cselekedni, tehát elindulunk. Vesszük a fáradságot, esetleg anyagiakat is ráfordítunk, de a vezettetésre hallgatva nem taszítjuk és erőltetjük a testünket rossz célok felé. Engedünk Isten bölcs tanácsainak. Nem azt kérjük: „Add meg, Urunk!” Hanem megkérdezzük: „Urunk, megengeded nekünk, szabad megtennünk?”

A készítéseket bölcsen és józanul kontrollálva legkevésbé a ráfordított anyagi áldozat hasznát kell keresnünk. Nem azt kell minduntalan vizsgálgatnunk, hogy miből tehetnénk jót, vagy megéri-e az áldozat. Akkor soha nem teszünk semmit. A saját kényelmünkre gondolunk, nem a más bajára. Segítsen rajtuk más, miért vonnánk meg bármit magunktól? Pedig a szükségét azért hozta elénk Isten, hogy kijelölje benne a feladatunkat.

Egy gyülekezeti vezető fiatalon jól kereső állásba jutott. Kortársaihoz és a hasonlóan szerencsésnek mondható

ismerőseihez nem igazodott, nem vett hétvégi hobbikertet, balatoni nyaralót. Viszont jelen volt Isten országa építésének minden adódó feladatánál. Katasztrófa sújtotta gyülekezet építkezésére vett ki fizetetlen szabadságot. Serényen dolgozott, és keveset beszélt. Hálás volt azért, ha másokon segíthetett, nem csak elvárta a mások segítségét. Szilárd volt abban, hogy a felismert evangéliumi szemlélet érvényre jut, és meg is áll a szellemi versenypályán. Akkor is hűséges maradt, amikor a „háza népe” nem azt az utat választotta, ahol ő szolgált. Helytállásával kiváltotta mások pozitív magatartását. Krisztus lelkében nyert erőt, de nem arra csak, hogy erről beszéljen, vitatkozzon, esetleg másokat erre kényszerítsen. A Szentlélek ereje nem szavakban nyilvánul meg csupán (1Thessz 1,5–6). A „szavak ereje” majdnem illúzió, főleg akkor, ha azok a szavak nem fedik az igazságot. A tettekre

indító szónak beszélhetünk az erejéről, de az ilyen tett is csak másodlagosan tulajdonítható a szó erejének.

A lelkierő abban nyilvánul meg, hogy szilárdan helytáll, lepattan róla az ellenség minden tüzes nyila, mint a kőszikláról. Csalódások, rossz példák nem kedvetlenítik el, mert Jézus Krisztusra néz, és hozzá marad hű. Nem embereket, új izmusokat vagy más képtelenségeket követ. Döntései a józan ésszel összhangban vannak, bár annál is talál magasabb rendű, mennyei sugalmazót, és őt veszi figyelembe.

Akik gyakran hibáznak, azt szokták mondogatni mentségül: „Az ember nem tévedhetetlen”. Csakhogy a hitéleti tévedésnek nagyon komoly következménye lehet. A lelki vezettetés kikerüli ezeket a megszegyenítő, jó vezetőhöz méltatlan kísértéseket. Mások azt mondják, hogy helyes döntésüket „női megérzésükre” bízzák. A helyes döntés azonban nem a női vagy férfi lét függvénye.

Mielőtt a záró fejezethez érünk, felvetődik egy igen fontos tétel: az igazi lelki segítőt a földi életben nem mi találjuk meg, Isten állítja mellénk. Nem őrzőangyalként, hanem megértő testvérek személyében. Ott kell megtalálnunk és elfogadnunk, ahol éppen vagyunk. Életünket, viselkedésünket nem a jóváhagyással vagy a mindenkivel szembe forduló makacs hajthatatlansággal tesszük szerencsésé. Jobb elfogadni a hízelgő szó helyett a prófétai dorgálást, mint amiként Dávid királyt Nátán próféta leleplezése segítette (2Sám

12,7–14). Hiszen ha a gyengeség háttérben a bűn áll, akkor nem segít azon, csak az őszinte bűnbánat.

Váljunk erős oszloppokká!

Ha már semmink nincs, az anyagiak elsíratása helyett legyünk gazdagok lelkileg! Pál apostol, aki Jézus Krisztus időben utolsó, mégis oly nagy apostola volt, oszloppoknak tekintik a jeruzsálemi Jakabot, Kéfést és Jánost (Gal 2,9). Pedig ők is emberek voltak. Kéfésről elég keveset tudunk. Azt viszont jól tudjuk, hogy a Jelenések könyvében található levelek szerint Jézus Krisztus üzenete arról szól: aki győz, azt Isten templomában oszloppá teszi (Jel 3,12).

A lelkierőnek kipróbált forrásai vannak, és ezek a források soha nem apadnak el. Álljon elénk – rövid mondatokba szedve – tíz nagyon sokszor bevált igazság! Ezzel a módszerrel kövessük a „prédikátorok fejedelmé” C. H. Spurgeon jó példáját, aki nemcsak időben és hatásban tartott óriási igehirdetéseket, hanem az angol keresztyénség körében máig használt szállóigék a rövid epigrammái.

1. Lelkierőre Isten társaságában tehetünk szert elsősorban. Aki gyakran jár a legfelsőbb hatalom forrásánál, mindig lesz lelki energiája.

2. A hit kibontja a lélek szárnyait, az okoskodás megbénítja azokat. Hit nélkül nem emelkedünk föl, hanem bennán zuhanunk lefelé, mint egy kő.

3. A gyülekezet egy rendezett, szép, nagy család. Mindig kapunk új erőt, ha hazatérünk, ha elhagyjuk, rosszul jár a gyülekezet, de mi is sokat veszítünk.

4. Másra soha ne irigykedj semmiért! „Szent irigység” nincsen, ne kívánj semmit másoktól! Magadon azzal segítesz, ha másnak segítesz.

5. Amikor mást meg szeretnél nyerni az utcáról, gondold meg: becsülöd-e azokat, akik már bent vannak a gyülekezetben.

6. Aki állandóan zúgolódik, és nem érez hálát a mindennapi falat kenyérért, annak az életkilátása hamarosan elsötétül.

7. Nem érdemel száz juhot a pásztor, aki nem megy a szakadékba esett vagy elcsatangolt egyetlenegy után. A lelki erőtlenség a mai kor legmélyebb szakadéka.

8. Nem az a boldog, aki sikeres, hanem az, aki lélekben gazdag. Lehet, hogy lelki kincseidért más nem adna semmit, de Isten mégis azokkal gazdagítja meg.

9. Az hasonlítsa önmagát az irgalmas samáriaihoz, aki sérültet, erőtlent látva nemcsak sajnálkozik, hanem módot talál a segítségnyújtására is.

10. A lelkierő legáldottabb megnyilvánulása a hűség. Fontos karaktere a mások megbecsülése és Jézus Krisztus alázatos követése, mégpedig szívünk utolsó dobbanásáig.

A hűség nagy érték. A hűséges embert nemcsak megszokni és megenni, de megbecsülni is lehet. Jézus Krisztus nem mondja, hogy szép sorban, egymás után ugrasd a hegyeket bele a tengerbe, akkor majdcsak szenzációs leszel. Azt viszont mondta: „A kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután” (Mt 25,21).

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegy András

Teljes szívedből, teljes elmédből, minden erődből

Legtöbb kortársunk, köztük honfitársunk számára a keresztyénség sem mint tan, sem mint szervezet semmiféle súllyal nem bír, még csak komoly érdeklődésre sem tart számot. Valószínűleg nem sokat tudnak a keresztyén hitről, a Bibliáról, a hívők gyülekezetéről. Amit a sajtóból vagy más információs forrásból innen-onnan felcsipegetnek, az majdhogynem a nullával egyenlő. Mégis a keresztyének irányába a nem keresztyének, Péter apostol szavai szerint a „pogányok” magatartása valami megmagyarázhatatlan idegenkedés, esetleges ellenséges érzés, sőt magatartás.

Legtöbb esetben nem a munkahelyen vagy bárhol az élet különféle területén együtt töltött idő és kollegiális vagy szomszédai alapon történő együttműködés ennek az oka. Hanem az, hogy az úgynevezett szabad idő programokban az utak elválnak egymástól. A keresztyén hívő a templomba vagy valamilyen egyházi rendezvényre, a kolléga viszont a meccsre, moziba, esetleg a kocsmába igyekszik. *„Bizony, elég volt abból, hogy a múltban a pogányok szokása szerint kicsapongásokban, kívánságokban, részegeskedésekben, dorbézolásokban, tivornyázásokban és szentségtelen bálványimádásokban éltetek. Azért haragusznak rátok, sőt káromolják Istent, mert nem rohantok velük együtt a kicsapongásnak ugyanabba a posványába”* (1Pt 4,3–4).

Az Isten áldásait nem ismerő ember az önmegtartóztató életben csupán értelmetlen lemondást lát az élet örömeiről. Jó esetben ez így van, sőt így van rendjén. Azért kell így fogalmaznunk, hogy *jó esetben*, mert ez azt jelzi, hogy a keresztyén nem úgy él, mint a nem keresztyén. Vagyis nem pénzimádó, hiszen Istent imádja. A pénzét is Isten kezéből fogadja, és használja fel a mindennapok szükségleteire, sőt mások támogatására is. Nem gyönyörhajhász, hanem Isten kezéből veszi el az élet megszentelt és tiszta örömeit, de nem szereti azokat, amelyek beszennyezhetnék. Nem iszik, nem nőzik, nem fiúzik, nem narkózik, sőt el is kerül a helyzeteket, amikor ezekbe belesodródna. Nem hazudik. Áldozatokba kerülő ígéreteit is igyekszik megtartani, emiatt olykor csodabogárnak nézik. De kollégáinak sem segít, amikor pedig elvárnák tőle, hogy bosszúvágyukban, gyűlölködésükben legyen velük szolidáris, és ne traktálja őket önmérsékletre és megbocsátásra intő „szövegekkel”.

Ennek következtében (és még sok más „érthetetlen” tulajdonság következtében, például káromkodásmentes beszéd, munkájában pontos és megbízható, ritkábban borul ki stb.) a keresztyéneket valamilyen csodabogárnak, szenteskedőnek, nem egészen e világra valónak, társaságtól visszahúzódónak, örömtelennek, ivászatoktól, szórakozásoktól tartózkodónak, egy kicsit naivnak, és nem pedig rátermettnek, ügyesnek, vagánynak, rámenősnek tartják. Ennek következtében pedig nem tartják vonzóknak.

Némely mai kegyességi mozgalom képviselői, hogy ezt – az egyébként a keresztyénekről kialakított torzképet – old-

ják, megpróbálkoznak azzal, hogy átvegyék a „pogányok” stílusát, keressék azt, ami a hitetlenek szája íze szerint való. Ebből született a happy-kegyesség, amely ugyanúgy a feldobottságra törekszik, mint a diszkófiatalság. Ugyanazokkal a dallamokkal szórakoztatják a nagyközönséget, mint a rockegyüttesek. Csak itt a nagyközönséget „gyűlnek” híjják. Azt képzelik, hogy ilyen módon elhódíthatják onnan az embereket. Nem veszik észre – vagy nem akarják –, hogy ugyanolyan üresen lelkendezővé válik, aki ebbe belesodródik, mint amott. Hiszen egy popénekes fellépése közben senki sem érdekel, hogy boldog-e valójában vagy nem, rendben van-e az élete vagy nincs, békesség van-e a szívében vagy nincs, csak peregjenek a számok.

Hogy aztán a búslakodónak kikiáltott evangéliumi keresztyének valóban búslakodnak-e vagy sem, az egy más kérdés. Néha igen, máskor nem. Sokszor joggal. Mint minden embernek, nekik is vannak gondjaik. Egyébként pedig a világi állapota (valószínűleg a bűneset óta ez így van) nem sok igaz derűre ad okot. Ha van derű, az számukra nem csupán az élet apró örömeiből, hanem azon túl a természet harmóniájában Isten keze nyomának felfedezéséből is adódik. De az örök jövőből is több örömet és több reménységet, biztatást kapnak, mint a kicsapongásnak a posványában szaladgálók, akik legtöbb esetben azt se tudják, hova futkosnak és kinek a karmesteri pálcájára táncolnak.

1. A keresztyének aszkéták?

Ez nagy vád a keresztyének ellen a felvilágosodás kora óta. Sőt a nem keresztyének részéről az önmegtartóztatás (aszketikusnak hitt életmód) vélelme összemosza a keresztyéneket, mintha minden keresztyén egyben aszkéta is volna.

Mi egyáltalán az aszkézis? Nyilvánvaló, hogy a történelem során az aszkézisnek sokféle formája keletkezett. Az aszkézis nem csupán a keresztyén vallásban található meg. A hinduk tanítása szerint az istenek reszketnek, amikor egy szent szerzetes következetes aszkézist gyakorol. Hiszen a hindu vallás elképzelése szerint az istenek nemcsak hatalmukkal, hanem intellektuális képességeikkel is meghaladják az embereket. De ebből semmi más, csak az istenek imperia-lizmusa következik, amit csak a beavatott aszkéták képesek korlátok között tartani.¹

Az mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a keresztyén aszkézis nem erről szól. Közismert tény az első századok római felső- és középosztályának romlott, erkölcstelen életvitele. A házastársi hűség, az utódokért érzett felelősség például nevetség tárgya volt. A tivornyák pedig mindennaposak, Rómában ezekben az időkben a közbiztonság a nullával volt egyenlő. Alig volt férfi vagy nő, aki többszörösen elvált ne lett volna, miközben folyamatosan szeretőket tartott. Az említett péteri ige ebben a helyzetben nyújt eligazítást és bátorítást a hívőknek. Ne ijedjenek meg, ha környezetük

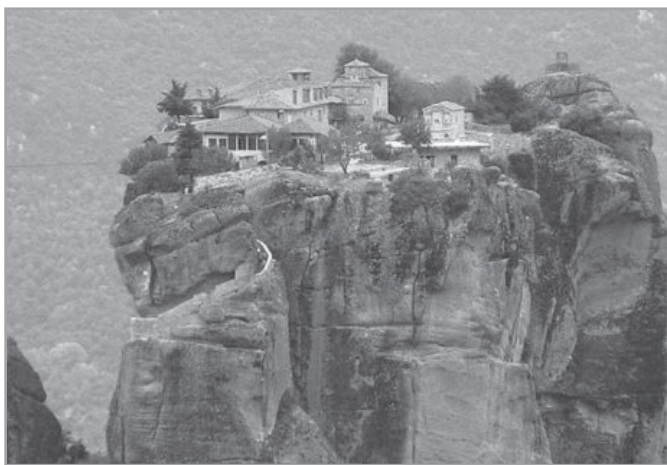
szembefordul velük, mert – *hitük alapján* – kiszakadtak ebből a romlott közegből.

Tudott dolog, hogy a gnosztikus szekták és a késő-középkor aszketikus mozgalmi az askézisnek milyen torz formáit alakították ki. A gnosztikusok szerint az anyagi világ teremtése csupán a tudatlanság műve. A teremtő és a megváltó istenek elkülönülnek egymástól. A teremtők egy rossz világot alkottak. Ezért a gnosztikusok nem is vállaltak semmilyen szolidaritást a világgal. Lázadtak minden tekintély és minden „régii” ellen, és ujjongva fogadtak minden újat.²

Az egészséges askézis azonban ebben a korban sem erről szólt. *Tertullianus* szerint az askézis egyenlő a keresztyén fegyelemmel. Ez a megszentelődés egyszerű útja. Ő a kegyelem hirdetése mellett nagy gondot fordított a keresztyén tanításra, sőt a keresztyén igazságok gyakorlatba való átültetésére is. Szerinte minden keresztyénnek „askétának” kellene lenni. Ő ebben benne értette az Isten szerint való életmódot, az Isten igéjének való engedelmességet, de ha szükség van rá, az askézis legmagasabb fokát, akár a mártíromság vállalását is.³

Az önfegyelmzés, az önmegtartóztatás, ha tetszik „askézis” dolgában a keresztyéneknek akadt dolguk a maguk háza táján is. *Montanust* például (Kr. u. 135–175) kortársai elmarasztalták, mert noha „nagy ébredést” hozott az egyházba, de nagy pénzüsségeket kezelt, feltűnő, hivalkodó utazásokat tett, és komoly javadalmazást biztosított legközelebbi híveinek.⁴ Pedig sikere abból fakadt, hogy felemelte szavát a romlott egyházi vezetők, a szerinte megmerevedő egyházi hivatalok ellen.

Ha már belefogtunk, említsünk meg az askézissel kapcsolatban keleti teológust is! Görög területen – ahol pedig virágzott a világtól való visszavonulás eszméje, lásd a mai napig fennmaradt meteórákat – „nagy” *Baszileiosz* történetesen nem volt híve a látványos askézisnek. A túlzásokkal szemben a racionalitásra törekedett, a bűnbánat gyakorlását és az önmegtágadást tartotta a szerzetesi élet céljának, semmi mást. Szerinte az askézis egyszerűen azt a célt szolgálja, hogy a testi szenvedély terrorja alól felszabadítva a lélek szabadságának uralma alá helyezze a hívőt.⁵

Meteorák

Mai katolikus teológus, *Paul Tillich* szerint az askézis csak akkor fogadható el, ha fegyelmi eszközként hat, és nem akar több lenni. Mint ilyen, minden erkölcsi alapmagatartásnak szükségszerű része. Korlátot emel a végtelennek kikiáltott libidó és hatalomakarás elé, és visszafordítja az embert végessége és a végességében is megnyilvánuló örök rend

irányába. Az askézis semmiképpen nem az öndvönzés eszköze.⁶

A fentiekben azért tartottam fontosnak elmondani ezeket, hogy elejét vegyem egyfelől annak, hogy valakiben megfogalmazódjon az ellenvetés és a keresztyén önsanyargatás, másfelől láttatni akartam azt, hogy annak túlzó és értelmetlen formáit a keresztyénség hosszú, kétezer esztendő történelme idején a kortársak is látták és elutasították. Ugyanakkor nem akarták a fürdővízzel együtt a gyereket is kiönteni. Csúpn egészséges mederbe akarták terelni az önmegtartóztatás, az önfegyelem ügyét.

Ma egy olyan korban vagyunk, amikor a *posztmodernitás* a meghatározó. (Most kellene valami korrekt meghatározást írnom, amennyiben *ez a valami* egyáltalán igényelné vagy megtűrné a meghatározást, és nem lenne lényege a cseppfolyósság, mindenféle rend és normalitás elutasítása.) Mi ez? Gondolkodásmód? Értékrend? Stílus? Világszerte divatos, sodró erejű korszellem? Az, aminek hatására az önmegvalósítás, önérvényesítés, a „küzdj és győzz!” szellemisége érvényesül. Ez veszi körül a keresztyéneket is. Van-e még értelme az önmegtartóztatásról, az önmegtágadásról, a „lemondásról”, a mások személyének és szempontjainak tiszteletben tartásáról, sőt előtérbe helyezéséről szólni? Vagy pedig éppen ezért kell beszélni róla!

Egészem mai probléma. A kamasz szorong, hogy elveszíti önmagát, életének egy tartalmas részét, ha kimarad a szexualitás gyönyöréből. És szorong a belé oltott tiltások, ahogy ma mondani szokás: *tabuk* következtében is. Ma tagadott vagy semmibe vett, de mégiscsak létező félelme: hogy elveszti ártatlanságát. Az üzletember is dilemma elé kerül: vagy tisztességtelenül megragadja a kínálkozó lehetőségeket, és akkor övé a nagyobb nyereség, esetleg extranyereség, vagy tisztességes marad, de akkor a hasznot más viszi el.

Nem mindig ilyen tudatosodott vagy megfogalmazott ez a dilemma, de a modern kor papjai, a pszichológusok ismerik és leírják ezeket a szituációkat. Mert minden egyes döntés az erkölcsi szabadság, de az egyén, sőt a közösség sorskérdése is. Az egyik oldalon a szabadság (esetleg mindenáron való szabadság, erkölcsi korlátokat is átlépő „szabadság”), a másik oldalon a rend biztosította biztonság és jó lelkiismeret van. Akkor most melyiket válasszam? Általában a szabadosság felé sodródnak az emberek, legalábbis a könny-nyebbnek vélt út a kívánatosabb és gyakoribb.

2. Önmérséklet és önsajnálát összetartoznak?

Hívó emberként nem is az a baj, hogy általában némi vívódás után meghozzuk a helyes döntést: lemondunk arról, ami veszélyeztetné Istennel való egészséges kapcsolatunkat, lelki egyensúlyunkat, tiszta lelkiismeretünket, és az ebből fakadó lelki békénket. A baj ott kezdődik, amikor ténylegesen lemondunk ugyan, de utána azért eljátszunk a gondolattal: pedig milyen jó lett volna... Mármint az a csekély öröm a zord és sokszor unalmasnak vélt Krisztus-követő úton: egy kevés pluszpénz, főleg, ha kevés van, sőt ha éppen a becsületesség miatt van kevés... Egy lopott pillantás a tilos, mert mocskos gyönyörök felé... Egyéb engedmény az ömberünknek. Ilyenkor persze úgy járunk, mint Szókratész tanítványa, aki mikor megkérdezte mesterét, hogy elvegye-e azt a bizonyos leányt vagy ne, Szókratész így válaszolt neki: akár elveszed, akár nem, megbánod. Mert a választás másik lehetősége döntéshed után megszűnik, és nem vagy képes ezt tudomásul venni.

A másik baj az, mikor döntésünk meghozatala után ezt lemondásként, veszteségként éljük meg. Tulajdonképpen sajnáljuk magunkat, mert elestünk valamitől, amit pedig egy kicsit szerettünk volna mégis. Sőt, sok esetben sajnálatjuk vagy ünnepeletjük magunkat. Gyakran azokkal, akik segítenének nekünk döntésünk megváltoztatásában. Feloldanának erkölcsi gátjaink alól. A lelki értékekhez való következetes ragaszkodás, a tisztesség, az egyenesség, a segítőkészség, a kötelességtudat követelményei alól. Mint ahogyan önmagukat is könnyű szívvel feloldják. Különösen akkor, ha ennek ára van. „Nem kell azt olyan komolyan venni...!” – Ugye ismerős?

Mi pedig azért leszünk sajnálatraméltók, mert Isten akarata szerint döntöttünk? Igaz, hogy Isten terve más logika szerint valósul meg, mint azt a világban a világiak képzelik. Jézus azt mondta a tanítványainak: „*Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem. Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét érterem, megtalálja. Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall? Vagy mit adhat az ember váltságdíj a lelkéért? Mert eljön az Emberfia Atyja dicsőségében angyalaival együtt, és akkor megfizet mindenkinek cselekedetei szerint*” (Mt 16,24–27).

Ezt nem egykönnyen értik az emberek. Még mondatként sem. Mi az, hogy meg akarja tartani és elveszti, elveszti és megtalálja? Teljesen logikátlannak tűnik. Legyünk őszinték, mi is sok esetben csak később jövünk rá, hogy ami előnyösnek mutatkozott, kárunkra lett volna, és ami nehezebbnek látszott, az nagyon is sok jót tartogatott. Egy csábító flört boldog házasságokat döntött már romba, ártatlan gyerekeket fosztott meg a biztonságos családi élet oltalmától. Egy jónak ígérkező üzlet balul végződött. Vagy csöbe húztak, és a több kevesebb lett végül, míg a tisztességgel nyert kevés is elégnék bizonyult. Isten útja végül előnyösebbé vált, bár első pillantásra nehezebbnek tetszett.

Pedig itt Jézus még mást is mondott. Azért fordulnak a dolgok más irányba, mert Isten fordítja őket úgy. Ő áll ugyanis az élet eseményei mögött, és ő áll ki igaz követői mellett már itt, jelenvaló világunkban is, de az eljövendőben még inkább. És ez a „*mit adhat váltság a lelkéért?*” – vajon nem a fölborult vagy megtartott lelki egyensúlyról beszél? A tiszta és a nem tiszta lelkiismeretről? Az engedelmessége következtében szabad, vagy az azt elutasító, de ennek következtében csapdába esett emberről? A csapdába esett embert ki kellene onnan szabadítani valahogy. De bekerülni könnyebb, mint kijönni onnan. Van-e ereje és képessége erre? Nem vált-e máris a rossz döntése rabjává?

3. Az isteni vonzás titka

A régi szentek és költők tudtak arról valamit, hogy sem a hit gyakorlójának, sem pedig a hit terjesztésének nem válik javára a nyigő-nyögő-nyekergő keresztyén. Akinek kényszer a hitből való élet és nehéz a keresztyén.

Paul Claudel francia költő 1868-ban született, tizennyolc éves korában tért meg, aztán mint hitbuzgó római katolikus lett nagy hatású költő. A volteriánus kor izmos ateizmusa és francia szabadosságézménye idején látta meg a „hájas és lapos materialista pozitívizmus” ürességét. A fiatalokat szánta, akik olyan könnyedén hagyták ott hitüket, valójában nem tudva, mibe kerül azt visszanyerni. Milyen kínokkal kell majd

fizetni érte, hogy visszanyerjék. De ugyanilyen üresnek látta a vallás dekadens könyöklő és lökdösődő nagymiséit is.⁷

Gyönyörű vallomása az Istenben megtalált új élet örömeről: „a végtelen terek örök csendje nem riaszt meg. Aki családias bizalommal jár benne, tudja, hogy Isten csak tökéleteset alkotott. Nemcsak verebeinek számát ismeri, hanem csillagainak számáról sem feledkezett meg. Ha a tiszta eget látom magam felett, megerősödik bennem az állandóság érzése.”

Claudel elfogadta a világot olyannak, amilyen, „megmásvitva rajta bármit, csak rontanék” – vallja. A hit olyan óriási, monumentális dolog, amely bizonyos módon egybeesik a teremtett természettel. Az isteni igazságban ugyanúgy megtaláljuk a harmóniát, mint a természet létében. Mint hívő nem vetette el, hanem készséggel és alázatos szívvel szemlélte a természetnek mint Isten teremtésének szép rendjét. „Megtanultam úgy nézni a természetet, mint Isten igazságainak reprezentációját. Ez nem holmi utánzat, otromba és nyers színkeverék, hanem szent prezentáció, amelynek mi is csodálattal és tisztelettel áthatott szereplői vagyunk. A víz, a levegő, a tűz, a nap, az ég, az állatok, a növények, egy lámpa fénye, egy gyermek arca, én Istenem! Milyen visszhangot kelt mindez bennem! És mindez milyen jelentős!”⁸

Claudel meglátta, hogy nincs külön anyagi és külön szellemi létünk, a kettő egybe van gyúrva, egyik a másikba szervesen bele van ágyazva. Lelki életünk minden mozzanatában az egész ember működik. Válaszol vagy tagad, javall, vagy elutasít. De ez nincs külön, a lét egészétől elszakadva. Az univerzumnak célja, rendje, értelme és hierarchiája van. A világ ugyanis nem értelmetlen halmaz, hanem egy olyan könyv, amelyben Isten dicsősége van megírva. Olyan képződmény, amelynek rajta kívül álló célja van. Ez a cél egyúttal eredet is: mégpedig mindkettő az Isten. Arra születünk, hogy uralkodjunk a világon, és nem arra, hogy a világ uralkodjék felettünk. Ugyan együtt születünk vele, és derékig benne gázolunk annak konkrétumaiban. De a látható világban Isten kegyelmének képei jelennek meg annak, aki ezt látni akarja. Amikor ő mint költő átöleli ezt a világot, egyben felajánlja annak, akié, az Istennek. Még a történelmet is Isten kegyelmi távlatából volt képes szemlélni.

Pascallal vitatkozva azt írta: „leginkább azt rovom föl neki, hogy gyalázza, kárhoztatja az emberi természetet. Mégpedig nemcsak azt, amit a bűn bemocskolt, hanem azt is, amit Isten teremtett és a kegyelem megdicsőített. Ez nem keresztyénség, ez csak beteges rosszkedv.”

Vajon nem szükséges számunkra is visszaadni az isteni szeretet üdeségét, gazdagságát, a szép és a szeretett súlyát? Amint azt Dávid is tette: „*Az egek hirdetik Isten dicsőségét, kezének munkájáról beszél a menny. Nappal a nappalnak adja át e szót, éjjel az éjjelnek adja tudtul. Nincs szó és nincs beszéd, hangjuk sem hallatszik, mégis eljut hangjuk az egész földre, szavuk a világ végéig*” (Zsolt 19,2–5).

Ha ez így van, akkor a keresztyén önsajnálát nem hasonlít ahhoz, mint mikor a tüdőrákos sajnálja a kimetszett daganatát gyógyulása után? A púpos ember, ha elveszti púpját? Mit sajnálunk? Azt, amitől a kegyelem megszabadított?

4. Nem kell ehhez semmi különlegesség

Ha már a régiekre hivatkoztam, hadd említsem még Szalézi Szent Ferencet is! Ő ugyan sem nem középkori, sem nem modern, hiszen a 17. században élt szintén Franciaországban. Ő a középkor önsanyargatásával, a reformáció és ellenre-

formáció vallásháborúinak türelmetlenségével és az inkvizíció kegyetlenkedéseivel szemben a keresztény humanizmus derűjét, egyensúlyát, nyugodt optimizmusát képviselte.⁹

Az embereket mindig érdekelte és vonzotta mindaz, ami érdekes, különleges, egészen a fantasztikumokig. Ekkoriban is sok jámbor lélek a misztikumban látta eszményképét, és különleges élményekre vágyott. Ahogy Szalézi Ferenc megfogalmazta: a mennyei édességek ízére. Ő ebben a füledt és egzaltált, rendkívüliségre áhító légkörben azt képviselte, hogy vannak Istennek általános, mindenkit mindenütt egyformán kötelező parancsai és áldásai, de vannak különlegesek is. A nagy alkalmak, amelyekkel Istent szolgálhatjuk, ritkák, a kicsinyek ellenben mindennapiak. Nem kell különleges módon keresnünk őket, hiszen mindennap ott vannak a szemünk előtt. „Nem elég nagy a karunk ahhoz, hogy a Libánon cédrusaihoz felérjünk, de megfoghatjuk a völgyek izópjait, hogy áldozzunk és gyógyítsunk velük.”

A becsvágyók áhítatosságánál többre értékelte a szív szelidségét, a lélek szegénységét, az engedelmisség egyszerűségét. „Látogassuk csak a betegeket sietség nélkül!” A higadt nyugalom, az értelmes önfegyelem, a keresetlen nyájasság van olyan érték Isten előtt, mint az, ami csodálatra méltó. Óvott még a túlzott szigortól is, de a könnyed lazaságtól is. Ő maga is idegenkedett, és másokat is óvott a különlegestől, a rendkívülitől. „Soha nem műveltem semmi titokzatosot vagy olyasmit, ami csodálatot kelthetett volna bárkiben. Csak semmi eredetieskedés, semmi kirívó, semmi, ami meghökkenti az embereket, és ámulatra indítja őket.” Tegyük meg a kötelességeinket! Ne hanyagoljuk el a kicsiny dolgokat! Azt kell akarnunk, amit Isten akar. Ha ő azt akarja, hogy egy dologban szolgáljam, nem szabad arra vágnom, hogy én pedig egy másikban szeretném. Ha Isten jóakarata megnyugszik rajtunk, semmi másra nem vágyik a lelkünk. Tegyük meg a kötelességeinket, és akkor helyrebillen az életutunk! Istennek kedvesebb az a szántás-vetés, amit szárazság idején is végzünk, mint az a dús lakoma, amikor az asztal csupa édességekkel van tele.

Emléke úgy maradt fenn kortársaiban, prédikációi hallgatóiban, hogy megrágtá azt, amit mondott. Új szolgálati helyén első dolga volt, hogy rendet rakjon mind a hivatalában, mind a hallgatói fejében, mind a város olyan ügyeiben, amelyek rá tartoztak.

5. Teljes szívedből, minden erődből

Mikor unalmas, lapos és nyögve nyelős a kegyességünk, és egyáltalán mi a kiút belőle, ha ilyen? Vajon nem akkor, amikor mint említettük, megosztjuk szívünket Isten szeretete és szolgálata és a világ szeretete és szolgálata között? Ezt is akarjuk meg azt is. Nagyon szeretnénk Krisztust követni, csak

ne kerüljön sokba! Lemondunk a világi kívánságokról, de mégis kívánjuk is őket. Ahogy Jakab apostol levele jellemzi ezt a lelkiállapotot: „*olyan az ilyen ember, mint a tenger hulláma, amelyet a szél sodor és ide-oda hajt, kétlelkű és minden útjában állhatatlan ember*” (Jak 1,6.8). Még Istentől is hiába kér az ilyen bármit, mert nem kap semmit. Miért is adna neki Isten, hiszen azt sem tudja az ilyen ember, hogy mit is akar igazán. Pedig a megtérésben nem válunk egy csapásra szentté. Az azonban világosan kitisztázódik bennünk, hogy mit akarunk. Azt, amit Isten kínál, és nem azt, amit a világ.

Az Izraelnek adott parancsolatok summáját – „*szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!*” (5Móz 6,5) – a Názáreti Jézus szóról szóra megismételte (Mt 22,37). A rabbik magyarázata szerint ez a parancs a következőket foglalja magában:

Először fordul elő az emberiség történetében, hogy a vallás szeretetet követel híveitől Isten felé, és nem idegenkedéssel és rettegéssel tekint rá.

Mivel Isten csak egy van (a többi annak tekintett istenség valójában nem az), öneki osztatlan hódolat jár.

Az Istennel való pozitív viszony, vagyis a szövetségi szeretet és hűség – mivel Isten is hasonló módon viszonyul Izraelhez –, megköveteli és lehetővé teszi az egész ember teljes odaadását az ő számára.

Izrael Istene, az Örökkévaló egyben a történelem egyetemes uralkodója és irányítója is. De csak a teljes odaadás méltó hozzá. Izrael a maga történetében megtapasztalta az Egyiptomból való szabadulás és a sínai törvényadás tényeiben Isten történelemformáló hatalmát. Istene ezért nem elvont isteneszme, és Isten nem „hallomásból ismert” valaki, hanem népéért önmagát latba vető személyes hatalom.

Isten szeretete azt jelenti, hogy az ember vágyódjon Isten közelsége után, és ne érezze idegennek Isten szentségét, hanem törekedjen annak légkörében otthonosan mozogni. Ez a szentségre való törekvés lényege.

Minderre azonban meg kell tanítani az utódokat is. Ha teljes szívvel, minden erőnkkel szolgáljuk, akkor mind velük, mind a pogányokkal megszerettetjük Isten nevét.¹⁰

Dr. Almási Tibor Máté evangéliuma kommentárjában ehhez hozzáfűzi, hogy a felebarát szeretetének mértéke az önszeretet, amire viszont senkit sem kell tanítani.¹¹

Paul Tillich hozzáteszi: „a törvény mindaddig nincs betöltve, amíg nem örömmel teljesítjük. Az Isten törvénye nem idegen létünk számára, hanem annak természetes kerete, tulajdonképpen beteljesedése. Létünk beteljesedése viszont igazi öröm.”¹²

A teljes szívvel Isten felé fordulásunk lehetővé teszi számunkra az Isten gazdag világában való részesedésünket. Mivel Isten szeretetéből fakadóan meg akarja osztani teremtményeivel azt, ami az övé. Az Istentől való elfordulás viszont ezt szétzúzza. Ez a részesedés Isten világából nem jelent föltétlen állandó feldobottságot. Olyanfajta folytonos örömet, állandó feldobottságot, amely ma odatolakodik akár magának Istennek a helyére is. Jelenti azonban ugyanazt, amit a próféták átéltek. Isten őket bevonta saját körébe. A próféták azt érezték, amit Isten érzett. Azt gondolták, amit Isten gondolt. Azt mondták, amit Isten mondott. Bennük nyilvánult meg Isten gondolata és indulata, ami olykor düh, máskor tanácstalanság, aggodalom, szeretet, irgalom, megvetés volt saját népe, Izrael felé is (Hós 6,4; 11,8; Ézs 1,12–15; 6,8 stb.).¹³ Meg Isten öröme is, amikor népe engedelmisséggel

járt (Neh 8,10; Ézs 55,12–13; Fil 4,4–7). Ennek a részesedésnek ebben az esetben is értéke, sőt méltósága van.

Részünkről a „teljes szívvel” Isten felé fordulás azonban minden esetben csak magának Istennek a szeretetére adott válaszuk. Amikor ő közösségébe meghív, az abba való bekapcsolódásunk egész embert kíván. Mert Isten szeretete betölti az egész létet. Még haragja is ebből a szeretetből fakad. De irgalma, türelme, amely időbeli folytonosságot jelent, a teremtményeket mindenképpen üdvözíteni akaró munkálkodása, amely „lenni hagyja” a másikat, s ezért tud létet ajándékozni teremtményeinek. Ezt fejezi ki a Lélek „fúvása” (Jn 3,8), amely betölti az egész teremtést, mert ennek erejéből fakad a teremtmények élete is.¹⁴ De a vele való találkozás és a vele való megszentelt és folyamatos kapcsolat semmi máshoz nem hasonlító üde örömet, lelki békét és stabilitást eredményez.

A részesedés magában foglalja a földi élet helyére zökkenését éppúgy, mint annak örökkévaló távlatát. Ez pedig az ember számára irigylésre méltó, és nem siránkozásra és panaszkodásra való állapot. Mert az isteni és emberi akarat összhangba kerül egymással, nem pedig egymás kioltására törekcszenek.

6. „Örömmel esek áldozatul”

Ez az alapmagatartás az Újszövetségben nem egyedi. Pál apostol írta a fenti mondatot Filippibe. Azt, hogy ha életét kellene szolgálatának végzéséért feláldoznia, azt sem keserűséggel, hanem örömmel tenné (Fil 2,17). Sőt halálát nem pusztán elmúlásnak, erőszakos halálát nem véletlen kisiklásnak tekintené, hanem egyenesen Isten előtti papi szolgálatnak.

A Zsidókhoz írt levélben ezt találjuk: „*vagyonotok elrablását is örömmel fogadtátok, mivel tudtátok, hogy nektek értékesebb és maradandóbb vagyonotok van a mennyben*” (Zsid 10,34). Az első hívők nemcsak korban, hanem lelkületben is nagyon közel voltak ahhoz a Jézushoz, aki szintén önsajnálattal nélkül önként ment a kereszthalálba az emberekért, méghozzá az érdemtelenekért, de azokért, akik áldozatára rászorultak.

Pál apostol egy helyen azt írta: „*örülök a tiéretetek elviselt szenvedéseimnek, és testem elszenvedi mindazt, ami Krisztus gyötrelmeiből még hátravan, az ő testéért, amely az egyház*” (Kol 1,24). Vajon az apostol nem tudta, hogy Krisztus „*egyetlen áldozatával örökre tökéletessé tette a megszenteltekét*” (Zsid 10,12)? Hogy Krisztus kereszthalálához hozzátenni nem kell, de nem is lehet? De tudta.

Azonban azt is tudta, hogy amíg bűn van a világon, addig szenvedés is lesz. Ahogy Krisztus szenvedett a bűnösöktől és a bűnösökért, – amíg az emberi történelem folytatódik – ez folyton ismétlődni fog azoknak a sorsában, akik Krisztust követik. Akik nem tartják magától értetődőnek a világ lázadó értékrendjét, nem azonosulnak vele, de nem is törődnek bele, hogy az élet romlik körülöttük, az emberi kultúra dekadenssé válik. Aggódnak környezetükért, de főképp azért, mert a legtöbb szenvedés az ember bűnének következménye. Bár nyitottak a körülöttük lévő világra, de azt Isten szemével nézik. Jobban bántja őket az Istennel szembeni ellenségeskedés, mint annak káros következménye. Tudatában vannak, hogy csak úgy lehet segíteni az embereken, ha legalább ők állandóan Istenre figyelnek, és megkérdőjelezhetetlenül Isten oldalán állnak. Ennek minden következményét vállalják: felelősségét,

szenvedését, méltóságát, örömét, békességét. Tudatában vannak, hogy ezek elválaszthatatlanok egymástól. Önmegtartóztató életmódjuk sem öncélú, hanem ennek a szolgálatában áll.

Az apostol nem kiegészíteni akarta Krisztus kereszthalálát, hanem ennek a folytatásában, vonzásában, a vele való azonosulásban tudta magát. A szenvedés és az öröm a mi logikánk szerint szétválík. Ő egynek látta. Nem cserélte volna el az áldozatvállalást és annak örömét azokéval, akik a másik oldalon, Istennel szemben álltak. Pál szerencsésnek látta magát, hogy Krisztus mellett lehetett, vállalva ennek minden velejáróját, feladatát, örömét, terhét, áldozatát, még az ennek érdekében elszenvedett halálát is. Úgy látta: nagyobb a nyeresége, mint a vesztesége.

Mert a becsületességnek, emberségnek, jóakarotnak, irgalom gyakorlásának, egyszóval a Krisztus-követésnek nemcsak terhe van, hanem rangja, méltósága, sőt öröme is. Ahol Krisztus jelen van, nem csupán szenved, hanem tisztulást is hoz, enyhét is ad, gyógyít és megszentel. Jó, ha tudjuk, hogy ennek ára is van, de hatása, áldása, öröme és békessége is.

Aki Krisztust követi, az az embereknek szolgál, ennek következtében elkopik, sőt esetleg teljesen el is használódik. De az is igaz, hogy nem él hiába. Önmérséklete, önfegyelme, önátadása alkalmassá teszi arra, hogy szabad legyen a másik ember, a felebarát, az embertárs, a testvér szolgálatára.

Pál apostolnál erre nézve sem önsajnálatot sem dicsekedést nem találunk. Az, hogy ezt tehetette, dicsőítette Istent, aki önző kegyességéből emelte ki, hogy felismerje ezt a titkot: az az irigylésre méltó és gazdag, akinek lelki egyensúlya, Istenben nyugvó békessége, tőle kapott feladata, Krisztus által biztosított jövője van. És nem az, akinek csak pénze vagy hatalma. Ez ugyanis elmúlik, jelentéktelenné válik, míg amaz megmarad örökre.

Jegyzetek

- 1 Paul Tillich: Rendszeres teológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2002. 179. o.
- 2 Vanyó László: Az ókeresztény egyház és irodalma. Szent István Társulat, Budapest, 1980. 79. o.
- 3 Jos Colijn: Egyetemes egyháztörténet. Iránytű Alapítvány, h. n., 2001. 41. o.
- 4 Paul Johnson: A keresztyénség története. Európa Kiadó, Budapest, 2005. 70. o.
- 5 Vanyó, 595. o.
- 6 Tillich, 299. o.
- 7 Rónay György A kereszti igazsága című könyvéből a Paul Claudel vagy a líra mint liturgia című cikkből idézet. Kairosz Kiadó, Budapest, 1999. 263–265. o.
- 8 Uo., 268–269. o.
- 9 Uo., 82–98. o. – a „Mi és a szentek” című cikkekből.
- 10 Mózes öt könyve és a haftárak – Deuteronomium. Budapest, 1942. 64–93. o.
- 11 Almási Tibor: Máté evangéliuma. Gyuró Technik, Budapest, 1989. 199. o.
- 12 Tillich, 297. o.
- 13 Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája II. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 66. o.
- 14 Wolfhart Pannenberg: Rendszeres teológia I. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 327. o.

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Részletek Oláh Róza misszionárius naplójából (4.)

Oláh Róza (1914–2008)

Misszióúti beszámoló 1942. február 3-tól március 12-ig tartó utazásról

Kedves Bányai néni!

Ismét tollat ragadtam, hogy beszámoljak újabb misszió-utamról.

A missziói körutat csak február 17-én tudtam megkezdeni, mivel az előző utazásom során szereztem egy igen kellemetlen bőrbetegséget, és amíg teljesen ki nem kezeltem magam, addig nem indulhattam el, mert több kárt csináltam volna, mint hasznot.

Február 17-e óta a következő községekben voltam: Újkígyós, Orosháza, Hódmezővásárhely, Makó, Magyarcsanád, Battonya, Mezőkovácsháza, Magyardombegyháza, Kisdombegyháza, Medgyesegyháza, Rétegyháza, Gyula, Sarkad, Méhkerék és Sarkadkeresztúr. Összesen tizenöt község.

A rossz vonatközlekedés és a nagyon megenyhült időjárás miatt kerékpárral indultam el, de igen megszenvedtem miatta, mert a gondozatlan országutakon sok helyen az egész téli hó az útra lett taposva, és a nagy olvadás beálltával a különböző járművek kerekei igen összevágták, ugyanannyira, hogy sokszor a kerékpár alá is kerültem, hol mellette, hol rajta és hol alatta voltam. Rengeteget estem, de Isten mindany-

nyiszor csodálatosan megoltalmazott, semmi komolyabb bajom nem történt. Mindig megfelelő időben befuthattam a kijelölt helyre, ahol azután a testvérek szeretete mindenben gazdagon kárpótolt.

Összesen 159 kilométert tettem meg.

kerékpárral 119 km-t,

vonattal 28 km-t,

gyalog 12-t.

Negyvenhét alkalommal tartottam előadást a következő felosztás mellett:

lányoknak: hétszer,

asszonyoknak: tizenötször,

általános evangelizálást: tizenhétszer,

vasárnapi iskolát: kétszer vezettem,

istentiszteletet: kétszer tartottam,

imaórát háromszor,

ifjúsági órát egyszer.

A mostani utazásom során csupán öt beteget látogathattam meg a rövid idő miatt.

A nők a legtöbb helyen örömmel vesznek tudomást minden általuk végezhető munkáról, viszont nehezen mernek hozzáfogni, mert attól félnek, hogy nem lesznek majd állhatatosak. A legtöbb helyen így beszélnek: „Megpróbálhatjuk, de úgyis tudom, hogy csak egy pár nőegyleti órán jövünk össze ilyen szép számmal, azután ismét csak egy néhányan maradunk, ezért nem érdemes hozzá sem fogni.” Úgy látszik, hogy mindig a restek és a közömbösök döntik el a dolgokat, mert ezek sokkal többen vannak, mint az imádkozó és a dolgozni akaró nők. Isten segítségével azonban mégis sikerült öt helyen nőegyletet szervezni, és pedig Battonyán, Mezőkovácsházán, Magyardombegyházán, Sarkadon és Sarkadkeresztúron. Két helyen pedig leánykört, úgymint Magyarcsanádon és Sarkadkeresztúron.

Több gyülekezetben találtam dolgozó nőket, de igen gyengék és kevés eredménnyel járó munkát tudnak végezni a megértés és kölcsönös megbecsülés hiánya miatt. Vannak többen, akik azt mondják, hogy imaórára, bibliaórára nem érdemes összejönni. Természetesen ezek a gyülekezet és a magánélet komolytalan személyei, de mégis nagyon nagy hatást fejtenek ki, hiszen megerőtlenítik és elfárasztják a dolgozni akarókat is. Az Úr Lelke azonban erősíti a hitben hűségeseket, és én hiszem, hogy nem is fogják félbehagyni a megkezdett munkát. Mindenütt éreztem Istennek csodálatos vezetését és erejét, úgy a nappali összejöveteleken, valamint az esti evangelizálások alkalmával.

A nehéz anyagi helyzet miatt igyekeztem mindenütt kevés időt tölteni, és azt is lehetőleg a legjobban kihasználni. Több helyen emiatt utánpótlást kell szereznem, mert egy nap nem volt elégséges ahhoz, hogy a kívánt munkát megkezd-

hessük, több nem várt ügy miatt. Március második felét utánpótlásokra kell felhasználnom.

Egy különös kéréssel találkoztam ezen a körúton: vannak olyanok, akik nem ismerik a nőszövetség munkáját közelebbről, csak a csekklapról, és kértek, hogy írjam meg a nőtestvéreknek, hogy vagy körlevélben, vagy a *Békehírnök* által mutassák be a misszióknak ezt az ágát is, mert egyesek szeretnék támogatni, de előbb ismerni szeretnék.

Március 7-én este érkeztem haza nagy influenzásan. De legyen hála az Úrnak, ma már elég jól érzem magam. Egy pár napra még idehaza kell maradnom a különböző missziói levelek megírása végett, és azután újból hozzáfogok az abbahagyott munkához.

Az Úr áldását kívánva testvéri üdvözlettel köszönti:

Oláh Róza

Rosserdő, 1942. március 13-án

**

Misszióúti beszámoló 1942. november 23 – december 8-ig tartó utazásról

Kedves Bányai néni!

Legyen hála az Úrnak, újra misszióúti beszámolót írhatok. Van mit írnom.

Isten kegyelméből sikerült a betegápolási tanfolyamot eredményesen elvégezni, és így november 23-tól missziózással foglalkozom. Előreláthatóan tavaszig zavartalanul dolgozhatom a behívás miatt, mert akik a múlt évben elvégezték a tanfolyamot, azoknak is egy jó része még odahaza van.

Misszióútra indultam november 23-án, és hazatértem december 8-ra. Ezen idő alatt a következő községekben tettem látogatást: Békés, ahol az első kerületi gyülekezetben voltam, majd innen átmentem Mezőberénybe a körösvidéki előljárásági ülésre, az ülésről azután egyenesen a biharugrai körzetbe indultam: Zsadány, Biharugra, Körösnagyharsány, Körösszakál, Körösszegapáti, Beregböszörmény, Körmösd, Magyarhomorog és Komádi, tehát összesen 11 község.

Az utazás mindenütt kerékpárral történt. Észrevételeim: a gyülekezetek mindenütt fáradtak és erőtlének. A nőegyletek majdnem teljesen élettelenek, nagyon nehezen lehet felrázni őket a tétlenségből. Bár lehetne a megfelelő módszert megtalálni, amellyel össze lehetne őket tartani, akkor még volna reményem ahhoz, hogy életre kelnek, de így csak vergődnek az élni és dolgozni akarók is. Igen jó szolgálatot tett annak idején a nőegyleti program, amit a *Békehírnökben* közölt a nőszövetség. Ha lehetséges, továbbra is kérnénk ilyen kidolgozott programot nőegyleteink részére. Még ezen a télen újból tervezek egy jövetelt a biharugrai körzetbe, ha majd a rendszeres látogatást az általam ismert összes gyülekezetekben elvégeztem.

Ha az Úr is úgy akarja, napok múlva a bihartordai körzetbe indulok. Kérem a nőtestvéreket, hogy imáikban emlékezzenek meg rólam.

Az Úr áldását kívánva maradtam testvéri üdvözlettel csekély testvére az Úrban:

Oláh Róza

1942. december 12-én

Beszámoló az 1942. december 16-tól 1943. január 28-

ig tartó utazásról

Kedves Bányai néni!

A beszámolóval kissé elkéstem, így két körútról számolok be egyszerre.

1942. december 16-tól 1943. január 2-ig a következő gyülekezetekben tettem látogatást: Darvas, Zsáka, Berettyószentmárton, Bakonszeg, Bihartorda, Nagyrábé, Biharnagybajom, Szerep, Füzesgyarmat, Körösladány és Köröstarcsa, mely összesen 11 gyülekezet. Az utazás kerékpárral történt.

Tapasztalatom szerint a nők közül kevesen éreznek szolgálatra való elhívást. Többeknél még a gyülekezeti órákon való megjelenés is igen fárasztó. A testvérnők nagy része csak vasárnapi hívó, ki saját bajával annyira le van kötve, hogy alig van, aki a betegekkel és a szegényekkel gondolna és látogatná őket. Itt-ott akad néhol egy-két nő, aki fáradtságot nem ismerve, a mai nehéz viszonyok mellett is tud időt és anyagiakat áldozni ott, ahol a helyzet így kívánja. De sajnos nagyon kevés az ilyenek száma.

Igen nagy szükségét látnám egy olyan lap megindításának, ami a baptista hívó nők rendszeres, hetenként vagy havonként megjelenő lapja lenne. Természetesen ez a jelenben még nem valósítható meg, de azért jó volna már előre gyűjteni az anyagot és tervszerűen leosztani, hogy mire a háború elmúlik, a kívánt lap is megszülethessen.

Szeretném, ha ez a gondolat, mint egy indítvány, a nőszövetségi ülésen elő lenne terjesztve.

Most pedig folytatom tovább a beszámolót. 1943. január 2-től 16-ig idehaza voltam, mivel előző utamban igen megfáztam, így csak 16-án indultam ismét útnak, de már nem kerékpárral, hanem vonattal.

Január 16-tól 28-ig az alábbi gyülekezeteket látogattam: Kétegyháza, Medgyesegyháza, Mezőkövácsháza, Magyarombegyháza, Kisdombegyháza, Battonya, Magyarcsanád, Makó, Kiszombor, Szeged és Hódmezővásárhely. Ami szintén 11 községet tesz ki összesen.

Ugyanazon tapasztalattal tértem haza, mint előbbi utamról. Egy év alatt óriási hanyatlás látható. Kivéve a medgyesegyházai nőegyletet és a leánykört, kik ma is ugyanazon szorgalommal és hűséggel teljesítik kötelességüket, mint a háború előtt. Egyéb helyekre igen kívánatos volna a szellemi gyors segítség. Egy élő hitű nőegyleti vezetőre volna legnagyobb szükség, aki biztatná, buzdítaná, bátorítaná és tanácsolná őket, és aki jó példával mindenben elől járna. Azt tapasztalom, hogy amikor közöttük vagyok, mindenben áldozatra készek, minden nemes feladatra vállalkoznak. De ahogy magukra maradnak, ismét átadják magukat a tehetetlenségnek.

Ez a helyzet annyira elkésérít, hogy szinte belefáradok. A lelki kényyszer hajt ugyan a missziómunkára, de ha az imában folytonos támogatást nem kapok, nem lesz erőm sokáig dolgozni.

Én hiszem, hogy Bányai néni átérzi e súlyos helyzetet, és imáiban nem felejtkezik meg rólam.

Az Úr leggazdagabb áldását kívánja egy fáradt szolgatárs.

Oláh Róza

1943. január 29.

M É C S E S A T E I G É D

Dr. Matus István

Te pedig... idővel megtérvén...

Az önuralom és az életmód

„...megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat, mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világon...” (Tit 2,12b)

A jelenlegi helyzet

Ez a tanulmány tanulságos lesz elsősorban azok számára, akik változtatni szeretnének az életük eddigi menetén, életmódjukon. Akik változni szeretnének, mivel van egy olyan tapasztalatuk, hogy ahogy eddig „csinálták”, az valahogyan nem jó. Itt is igaz a mondás, tudniillik hogy a megelőzés végtelenül magasabb érték kategória a már meglévő baj, betegség gyógyításánál vagy szanálásánál. Nem is beszélve a – divatos kifejezéssel – költséghatékonyságról, társadalmi szempontokról. Valóban egy életminőséget, egy minőségi életet tudjunk megélni. Kikerülve a nagy többség dekadens életvitelét, és az ebből adódó bajait, betegségeit és nyomorúságait. És ne csupán jelenséget jelenségre vezessünk vissza, hanem a valós háttérokok feltárásával, lényeglátásával, kritikai gondolkodással tudjuk kikerülni korunk – mármár mondhatni – népbetegségeit, mentális betegségeit. Hiszen igaza van a *Maróti Egon*-féle mondásnak: „*legjobb védekezés a gondolkodás*”. Tehát a primer prevenció, a mentálhigiéné, a tényleges megelőzés a súlyponti gondolatrendszer. Ami pedig az információk akkreditált voltát illeti, szükséges megemlíteni, hogy ezek a legilletékesebb, nemzetek feletti szintű akkreditációval, legitimációval bírnak. Tehát ezek a lépések – ez a cselekvési algoritmus, a radikális életváltozás protokollja – elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy ténylegesen kikerüljünk korunk modern csapdáiból, melyek jelenleg még meglehetősen sokunkat fogva tartanak. Egy szemléletes, ezen a területen meglehetősen életközeli példával illusztrálva: ha mondjuk, primerzöldségárut akarunk termelni, akkor az első lépés a talaj-előkészítés, a talajmelioráció. Így van ez mentális területen is, és ennek felel meg a tudatformálás, a megfelelően helyes szemlélet kialakítása. Tehát minden ott kezdődik, hogy a talaj legyen jól előkészítve. Van egy törvényszerűség, amit ugyanúgy nem lehet átlépni, mint a mezőgazdaságban. Azért, mert akkor az eredmény nem lesz ugyanaz. Mindenkinek szeretnék javasolni, hogy a törvényszerűséget feltétlenül kövesse, ha nincs most teljesen megelégedve a jelen életével, és egy jobb, egészségesebb, s egyben egy minőségibb emberi életet szeretne élni. Az itt megfogalmazódó szemlélet- és információközlés tehát nem véletlenszerű és nem is önkényes. Nem valami paramedicinális, antipszichiátriai megközelítés,

hanem sokkal inkább egy olyan egységes, zárt gondolatrendszer része, mely megközelítés nemzetek fölötti illetékességi „pecséttel”, azaz ENSZ-WHO illetékességgel bír.

Mára már rájöttünk, hogy az embereknek nem csak egy előadásra, tanulmányra van szüksége. Információt annyit kaphatnak, mint a parttalan tenger, lásd a tengernyi népszerűsítő szakirodalom, továbbá most már az internet végeláthatatlan információöze, szakirodalma. Egy nemzetközileg élvonalbeli egészség- és életmódkutató szerint most már nem az információhiánnyal és a tudatlansággal van a baj, sokkal inkább az „összezavarodottsággal”. És erre már nem újabb többletinformáció és szakanyag jelenti a gyógyírt, hanem végre már intuíció, lényeglátás, sőt új szemlélet kell. Annál is inkább, mivel „*minden új egy elfelejtett régi*”, ahogy tartja ezt egy mondás. Bölcs Salamon hogyan is mondta ezt? Nincs semmi új a nap alatt. Az intuíciót a középkorban, a skolasztikában így definiálták: „Közvetlen észlelése annak, ami jelenleg a létező valóság.” Szeretnénk közvetlenül észlelni azt, ami a jelenleg létező valóság? Sokszor a tényektől nem látjuk a valóságot. *Rilke* szerint pedig a „tények és a valóság megkülönböztetése” alapvető fontosságú a reális gondolkodáshoz. *Bolberitz Pál* filozófus professzor szerint szintén alapvető fontosságú a „tények és tények értelmezése közötti különbségtétel” a hiteles gondolkodáshoz. Egy régi keleti mondás szerint „A bölcsesség a megkülönböztetés képessége”. Az ókori héber nyelv és logika ennél tovább megy: „A bölcsesség a jó és a rossz megkülönböztetésének és a jó választani tudásának a képessége”.

Egy régi keleti mondás szerint „A bölcsesség a megkülönböztetés képessége”. Az ókori héber nyelv és logika ennél tovább megy: „A bölcsesség a jó és a rossz megkülönböztetésének és a jó választani tudásának a képessége”.

Szeretnénk ilyen értelemben, ilyen logika mentén bölcsnek lenni? Mivel ma már a legtöbben a legjobb eredményt akarják a legrövidebb idő alatt elérni, ezért nem információra, pontosabban nem sok információra van szükség, hanem – nagyon célzott, nagyon korrekten – kevés információra van szükség ahhoz, hogy tudjam, mit kell tennem a boldogulásomhoz, jólétemhez. Ma ilyen a világ. Egyébként is az infor-

mációk ma nagyon gyorsan változnak. Négy-öt év alatt teljesen megújulnak, megkétszereződik az információk halma, akár egy témakörön belül is. Az agy úgy működik, hogy megszüri ezeket a többletinformációkat, és csak a legfontosabbakat hagyja bent, ami bennünket legjobban érdekel. Az életmód-változtatáshoz alapvetően hozzátartozik, hogy a WHO a közelmúltban egy jelentést adott ki: Mi készítené bennünket a teljes életmód-változtatásra? Nem elég ma már csak azt tennünk, hogy egy kicsit többet mozgunk, egy kicsit többet iszunk sárgarépa- és céklalevet, vagy több fokhagymát fogunk enni. A WHO szerint az elmúlt években gyökeres változások történtek – 2003-as jelentés – a fejlett országok ételtermeléséért, -feldolgozásáért, -raktározásáért és -elosztásáért területén. Ezt érdemes megjegyezni: a fejlett országok termelnek, feldolgoznak, raktároznak és elosztják az ételtermelést. Mindez hogyan történik ma, és hogyan történt régen? Régen az történt, hogy a nagypapa és a nagymama berakták a pincébe, nem a hűtőraktárba, meg befőttként elrakták. Csakhogy a világ alig néhány évtized alatt nagyon változott. A spájzunk most már csak egy szekrény lett, a szupermarketek lettek a mi ételtermeléseink, a mi veremünk meg a befőtteket tároló helyiségünk. Ezekből táplálkozunk, ez a mi ételtermelésünk. Honnan szerezzük be az ételtermeléseket? Mindenki lassan ott vásárol. Gyökeres változás történt a termelésben is, mondja a WHO. Hogyan termelnek ma nagyon sokan? Hidroterápiával, csepegtető öntözéssel, fűrészpörbe beleteszik a palántát, és intenzív hajtattal termesztik. Csak egy baj van, hogy ezek a palánták napfényt nem látnak, illetve a talaj tápanyagjaihoz nem sok közük lesz. Ezek a termékek nagyon szépek lesznek, de a tartalmuk? Semmi köze a napfényhez és a talaj tápanyagjaihoz! Gyökeres változás történt a termelés, feldolgozás, a raktározás, az elosztás területén. Az elosztás? A közellévők még hozzájutnak a friss áruhoz, a távollévők már nem valószínű, mivel az üzemanyagköltség nem térül meg. Mivel gyökeresen megváltozott az egész ételtermelési piac, ezért a WHO szerint ez a változás táplálkozási, valamint életmódbeli szokások gyökeres megváltozásában jelenik meg egyértelműen. Félkész, kész ételek, esetleg akciós áron! Nagyban megváltoztak az étkezési és életmódbeli szokások. Megnövekedett az energiadús ételek száma. Egy alma 50 kalória, egy almásütemény 600 kalória. Tudom, nagyon finom! A kalória megtízszereződik, viszont ezzel megjelennek bizonyos problémáink. Ezek az ételek cukorban, zsírban gazdagok, de hiányosak komplex szénhidrátban, rostban, tápanyagokban, mikroelemekben. Epidemiológiai kutatók kimutatták, hogy megváltozott az ételtermelés-gazdaság, megváltoztak a táplálkozási, valamint életmódbeli szokásaink, emiatt megnövekedett a betegségek számaránya, ezen belül is a krónikus betegségeké, és azok súlyossági foka is. Kimutatták, hogy szoros és tartós kapcsolat van az ilyen étrend és szokásrendszer, illetve a krónikus betegségek között. Keringésrendszeri, daganatos betegségek, anyagcsere- (Diab. mell.), emésztőrendszeri-, mozgásrendszeri stb. És akkor még nem is beszéltünk a mentális zavarokról! Megváltozott az ételtermelési piac, ez más hatások mellett generálja a megváltozott életmódot, és ezek eredőjeként megváltoztak a betegségek. Mintha csak az egész sereg rizikófaktor, kockázati tényező jelent meg egy csapásra a kialakult helyzetben. Már 2003-ban nemzetközi szinten teljesen topon volt az életmód és a testi-

leki betegségek kérdésköre, kölcsönhatásai. Azóta nagyon változott a világ. Ma már a nemzetközi szakmai színterek és csúcstársaságok felelős vezetői nem eufemizálják, nem bagatellizálják a kérdést, mint ahogy ez nálunk és még sok helyen tapasztalható. „Éhínségek és döghalálok lesznek...” – mondja egy több ezer éves irat egyik verse a Mt 24-ben a végidőkre vonatkozóan. A „döghalálok” egyenlő a világvégével. A krónikus betegségek világszerte gyorsan növekednek. Azaz nem tartják stabilan a halálos esetek korábban hirt 60%-át, hanem folyamatosan növekednek, és 2020-ra elérik a 75%-ot. Tehát rohamos növekedés a krónikus betegségek területén. Nagyon aggasztó nemcsak azért, mert a lakosság egyre nagyobb szegmensét érinti, hanem azért is, mivel az egyre fiatalabb korosztályt éri el.

A WHO készített egy összefoglaló-felmérést, majd egy összegzést, és megfogalmazott bizonyos alapvetően szükséges válaszlehetőségeket. Mik ezek a végkonklúziók, válaszlehetőségek? Fejleszteni kell az egészségügyet? Jobb gyógyszereket kell adni az embereknek? Mi a válasz? Most tessék figyelni! A legjobb kórház, a legjobb gyógyszer, a legjobb orvos, legjobb tudomány sem segít ezen a helyzeten, mert csak a tünetet kezeli és nem az okot! Mi az ok? A világ megváltozott, az ételtermelés-gazdaság megváltozott, a teljes életmód, szokásrendszer megváltozott, ezzel együtt a szemlélet, gondolkodásmód is megváltozott. Ez, mint egy áradat, özönvízszerűen áraszt el és tesz tönkre mindent. Hol lehet megállítani a problémát? Az embereknek. Új szemléletet kell formálni, mondja a WHO. Ha ez nem történik meg, akkor például a cukorbetegség rövid idő alatt kétszeresére növekszik. Nincsen olyan egészségügyi rendszere egyetlen országnak sem, még Amerikának sem, amely képes ezt a jelenlegi helyzetet kezelni.

Megoldás: ez a beszámoló radikális változtatásra hív. Kit? Az egészségügyi szakembereket? Nem! Mindenkit! De milyen változtatásra? Olyanra, hogy most már egy órával többet sétálunk? Ez nem változtatás, ez csak javítás! Ez csak tüneti kezelés, ami már kifutotta magát. A gyökeres változás azért szükséges, mert gyökeres változás történt az életmódban is, éspedig nem a jó irányba. Ha alapjaiban elromlott a táplálkozás, az életmód, az életvitel, a gondolkodásmód, a szemlélet, akkor itt az oki terápia: a gyökeres változtatás. Ez a beszámoló nem a félelemkeltést akarja előidézni, nem riogatni akar, hanem egy segélykiáltás csupán, hogy nagy a baj, nagyon nagy a baj! Azt akarja mondani, hogy emberek, nagyon nagy bajban vagyunk. Az egészségügyi rendszer már képtelen segíteni. És aki egyáltalán egészséges akar maradni, az úgy vigyázzon az egészségére, mint még soha, aki pedig meg akar gyógyulni, az most kezdje el, de minél gyorsabban a gyökeres változtatást! Az elmúlt években már gőzerővel ezzel foglalkozik az Egészségügyi Világszervezet, tudniillik az oki terápiával, és nem a tünetivel. Nem újabb medicina, újabb kórház, újabb egyetem stb., hanem „ahol a pulóvert elgomboltuk, odáig visszagombolni”!

T. Colin Campbell az egyik leghíresebb életmódkutató, az egészségtudomány, életmódkutatás „Einsteinjének” is szokás őt nevezni (lásd Kína-tanulmányát). Campbell, akinek a kutatási eredményei teljesen megegyeznek a WHO szemléletével és eredményeivel, azt mondja, hogy „Amerika és a legtöbb nyugati nemzet téved”. Kik tévednek a táplálkozás és az egészség kérdésében? A szakemberek! Tessék kijelenteni,

hogy tévednek, és aztán fejvesztés lesz a következménye! Tévednek az egészség, a táplálkozás és az életmód kérdésében, és ezért súlyos árat fizetnek. Kik? Mi! Ha nem akarunk súlyos árat fizetni, akkor tessék mindent elkövetni, hogy az egészségügyi rendszerbe ne kerüljünk bele! Biztos vannak egészségügyi szakemberek, akik e gondolatokat olvassák. Véletlenül sem akarunk itt senkit és semmit megbántani, végképp nem akarunk hangulatot kelteni. Épp elég baja van a magyar egészségügynek, orvosoknak, ápolóknak, külön is a neuropszichiátriának!

Ne felejtsük el, hogy a kialakult helyzet hatóokai sokkal-sokkal mélyebben keresendők! A hangsúly inkább a gyógyításra és nem a megelőzésre, azaz inkább a tüneti, mintsem az oki megoldásra helyeződött. Azokat, akik ilyenekről mégis beszéltek, negatív tipizálással rögtön egészségprófétáknak, áltudományos sarlatánoknak címkézték. *Agata Trash* szerint túlsúlyosak vagyunk, és összezavartak. „Az emberek ezért súlyos árat fizetnek” – mondja Campbell. A világ változás előtt áll, mondja az idézett szerző. Ha valahol válság van, például megrendül a világ gazdasági, közbiztonsági helyzete stb., ott az emberek mintegy kézi vezérlésre kapcsolnak, és kezükbe veszik a dolgok irányítását. Erre van szükség az egészség területén is. Elérkeztünk a történelmünk egy olyan pontjához, ahol a rossz szokásokat már nem tudjuk tolerálni. Társadalmunk a szakadék szélén van, vagy betegeskedünk, elszegényedünk, vagy radikálisan változtatunk. Mire van szükségünk ehhez? Bátorságra a döntéshez. Az emberek rövid idő alatt kevés, pontos, korrekt információval tudni akarják, hogy mit kell tenniük az egészségük megőrzése, illetve visszacszerzése érdekében. *Hippokratész* mondta: „*Ha nem vagy kész változtatni az életeden, nem lehet segíteni rajtad!*” Krisztus első kérdése a betegekhez ez volt: „*Akarsz-e meggyógyulni?*” Tízből kilenc beteg nem akar változtatni. Inkább halad az árral.

A legtöbb ember akárhány évig, évtizedig rongálta a szervezetét, de most azt várja, hogy egy hét alatt rendbe hozza. Lehetetlen! A lehetetlent várják el, és valójában le is járattuk az orvoslást. Valaki már régebben ezt mondta. „Ez a nemzedék rábizza a testét az orvosra, lelkét meg a papra, újabban talán a pszichiáterre”. Egyszer egy fiatalasszony vasárnap délelőtt ment haza a templomból, és férje megkérdezte: „Milyen volt, drágám? – Nagyon szép volt. – Aztán miről beszélt a pap? – Miről is? A bűnről... – Mit mondott róla? – Hát... ellenezte!”

Amit neki, a páciensnek kellene megtenni, azt nem teszi meg. Amit neki kell megtenni, azt neki kell megtenni! Most már nem vitaminokról, fitokemikáliákról, nem újabb hatékony eljárásokról kell az embereknek beszélni, hiszen ezekről mindenkinek van bőségesen információja, hanem a szemléletről, a radikális változásról, a változás szerkezetéről, irányulásáról.

Tennivalók

A változtatás hat lépése:

1. Meg kell szabadulni az egészségkárosító tényezőktől. Tizenvalahány ilyen van. Itt kell kezdeni.
  - drogok (kávé, tea, nikotin, alkohol),
  - nassolás (tudományos kísérlet: 4 óra helyett 6–9 óra emésztési időre van szükség),

- kevés vízivás (savasodás, elmergeződés),
- hűtött ételek, italok (fagyi),
- étkezés közbeni ivás (levesek is),
- túlzott só használata (a szükséglet négy-ötszörösét fogyasztja az átlagember, vagyis 2 gramm helyett 8–10 grammot. A túlfogyasztás minden grammja 25 mg kalciumvesztést okoz! Úgynevezett rejtett sóbevitel, például péksütemények, tej formájában. Lásd anyatej: 1 liter/350 mg, tehéntej: 1 liter/1500 mg),
- túlzott cukorfogyasztás (12 kockacukor 60%-át köti le a fagocitózisnak, ez 3 dl üdítőben lévő cukormennyiség),
- irritáló fűszerek, ún. stimuláló ételek, KIR-hatás, biológiai hatás.

2. Az önuralom fontossága.

Mit, mikor, mennyit? Mit ne?

3. A helyes étrend.

- Étkezés előtt fél órával 2 pohár víz,
- reggeli: gabonaféle + gyümölcs + olajos mag,
- ebédig öt-hat óra teljen el, addig csak 3 pohár víz.
- vacsorára lehetőleg csak gyümölcs.

4. A testmozgás.

Legalább napi 2-szer fél óra gyaloglás.

5. A lélek egészsége.

A fejlődés legmagasabb szintjeire jussunk el (csak a Teremtő tudta, mi a lelki egészség titka, érdemben csak tőle lehet ezt elsajátítani.)

6. Az állhatatosság, a kitartás elemei, titka

Sok életmódkutató úgy tartotta sokáig, hogy a betegségek 80–85%-áért felelős az életmód, az, ahogyan élünk. T. Colin Campbell mondja, hogy nem a döntő többsége, hanem a 100%-a ugyanabból a forrásból ered. Azaz „minden betegség a helytelen, káros életmódból származik!” Azaz:

1. Az egészségtelen, nagymértékben mérgező étrend.
2. Betegséget előidéző tényezőkben gazdag, egészségtelen életmód.
3. Egészséget elősegítő tényezők hiánya.

Ha ezeket megnézzük, nem jelentenek mást, mint az ún. nyugati életmódot és étrendet. Lehet vitatkozni a szerzővel, lehet ezt egészségprofetizmusnak tartani, áltudományossággal vádolni. Az a helyzet, hogy ez egy cseppet sem változtat a tényálláson. Továbbá azon sem, hogy az Egészségügyi Világszervezet illetékes szakintézményének a véleményével, szemléletével megegyező szakvéleményről van szó.

Egy rövid időre most elhagyjuk a WHO-t, T. Colin Campbellt, az életmódreformot, és áttérünk a pszichoszocio területekre. Megvizsgáljuk, hogy ott szükséges-e szemléletváltás.

Popper Péter: Derű vagy ború? (Szimpatika-cikk)

„*Nem tudom megmondani, mitől lesz valaki optimista vagy pesszimista. Még a világhíres pszichoanalitikus, Alexander is elismerte, nagyon sok mindent megértett az emberi lélek működéséből, de ezt az egyvalamit nem. Vannak*

emberek, akik számára csak a rossznak van realitása, csak ezt tudják megragadni.

A velük történő jó dolgok álomszerűek. Meggyőződésem, hogy egy kultúrában az általános hangulat valóra válik, önmagát beteljesítő állapot, pszichológusként éppen ezért nagyon aggódom, ha azt látom, hogy valakinek ok nélkül kitölti az életét a ráktól való félelem, ugyanis ez egy hívás a betegségnek, ami elősegítheti a megbetegedést, hiszen állandóan erre koncentrál. Ez a hozzáállás nagyon rossz, amit meg kell fogni a gyökerénél. A kérdés persze az, lehetséges-e megfogni a gyökerénél? A mi felelősségünk az, hagyjuk-e, hogy elhatalmasodjon rajtunk a negatív indulat. Egy nagyon okos pap (Luther) mondta egyszer: az átmenetileg felvillanó érzelmekért, gondolatokért nem vagyunk felelősek, ezek ui. olyanok, mint a fejünk felett elröpülő madarak, de azért már felelősek vagyunk, ha ezek a madarak fészket is rakhatnak a fejünkön. Az a kérdés, van-e bennünk annyi önkontroll, hogy befelé figyeljünk, és észrevegyük, amint valami elkezd elhatalmasodni a lelkünkben. A tao szerint a tizemeletes házat is egy sor téglával kezdik építeni, az ezermérföldes út is egy lépéssel kezdődik. Ekkor még változtathatunk rajta, később már aligha...”

Szintén Popper Péter tanulmányából való ez a néhány gondolat: (Az ember fáj a földnek, 2004. május 22.)

„Ezt írta annak idején Vörösmarty, amikor még nem volt repülőgép, rakéta, tank, mérges gáz, nem voltak még világháborúk, totális rendszerek, amikor még az Egyesült Európa csak Napóleon rögeszméjének számított, és senki sem tudta, mi az, hogy globalizáció... Azóta a természet lassan haldoklik körülöttünk. A simli önfenntartásunk legfontosabb eszközévé vált, legyen szó adózásról, életrajzírásról, üzletről. És mégis: ennél keserűbb mondatot azóta sem írtak le. Vagy talán még Mérei Ferenc, aki szerint 'hallgasson a szociálpszichológia, amíg nem magyarázza meg, hogyan volt lehetséges, hogy Krisztus után kétezer esztendővel embermészárszék alakult ki Európa közepén'. A pszichológia hallgat, de én nem! Én azt gondolom, hogy a XX. század, sőt már a XXI. század kezdete is bebizonyította, hogy a civilizáltság, a keresztyén kultúra milyen hihetetlenül vékony máz rajtunk. Hiszen a németek voltak Európa egyik tudományos és műveltségi tartóoszlopa. Itáliába utaztunk, hogy teleszívassuk magunkat a művészetek éltető és csodálatos levegőjével. S ez a humanista csoda vékonyabbnak bizonyult, mint az egynapos jég a Balatonon, amint meglegyintette az örület szele, a gyilkolás lehetőségének a fuvallata, már darabokra is hullott, s feltört alóla a világ legostobább fanatizmusának kénköves büze. Freud szerint a civilizáció akkor kezdődött, amikor az ősember vesztett dühében rikácsolt, de nem csapta fejbe bunkójával a másik embert. Mi, magas kultúrájúak, már újra fejbe csapjuk. Mert a technológia, a tudomány szédületes fejlődését nem követte az emberi intelligencia, erkölcs, érzelmi világ hasonló ütemű fejlődése. Az olló egyre jobban szétmált közöttük. S mihez kezd az emberiség egy intelligenciáját, morálját meghaladó technológiával, például haditechnikával? A helyzet egyre jobban hasonlít arra, amikor egy gorilla kezébe kézigránátot adunk. Végül vagy magát robbantja fel, vagy egész környezetét. Az apostoli korszak óta mennyi idő alatt vált egy üldözött egyház üldözővé? Az egykor keresztyén

Közép- és Kelet-Európa a megkeresztelt pogányok népirodalmává? Nem a beismert észvesztés jele-e, amikor a valóságos Amerikáról kiderül, hogy kinzókamrákat működtet? Nem tűnik-e becsavarodottnak az a bíró, aki egy drogos fiatalembert arra ítél, hogy hónapokon keresztül szobájában egy koporsó mellett aludjon?! Normális-e az a 'jogállamiság', amire hivatkozva sok tíz- és százmillió üti a markát kirúgott, alkalmatlan vezetőknek? Rendjén van-e, hogy negyvenezer elsikkasztásáért börtön jár, de négyszázmillió lenyúlásának nincs következménye? Tévedés ne essék, nem csak mi vagyunk ebben a döglődő kaméleonállapotban. Az emberiség valamilyen világszemlélet-váltás véglegesen átmeneti zúrzavarában él. Egyszerűbben szólva: az emberek többségének ítélőképessége, arányérzéke mintha megbillent volna. Ez az örület fenyegetésének a jele. Örületen én azt értem, hogy a fejekben összekeverednek a racionális és a mitologikus, sőt a mágikus gondolkodás elemei. Félelmetes, amikor egy-egy nép a politikusok által szított olcsó és tetszetős nemzeti, faji mítoszokba gabalyodva mindennapos, racionálisnak tűnő cselekvésekkel tölti ki a legendakört. Olyan, mint az igazi paranoiás reakció: minden részlet logikus, csak az egész abszurd. Mindez még nem a totális elmebajt jelenti, de már jelentős eltávolodást az épeszűségtől. A téboly egyelőre csak a magasabb politikát művelő politikusok megnyilatkozásaiban árulja el magát. Például ahogy egy vezér és haverjai személyes diktatúrára törekednek. A lakosság életérzésében pedig növekszik a kollektív rettegés a kiszámíthatatlan erőszaktól, amit annak idején az anarchizmus soha nem tudott elérni... pénzimádatuk következményeként nap mint nap miniszterelnökök, miniszterek, rendőrkapitányok elszánt maffiózó voltárról lehet értesülni. A keresztyén Európát szajkózó népvézerek számára Pál apostol szavai megmosolyogni való naivitások: 'Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magokat általszegezték sok fájdalommal.' (1Tim 6,10) Füst Milán idéz egy nyolcvanéves aggastyánt, aki a tolvajok falujának a lakója. 'Ilyen vénséges vénember létedre még mindig lopsz? Uram, nálunk mindenki lop. Ha mindig csak tőlem lopnak, éhen halok.'

'A világ érezhetően a megőrülés felé tart – mondja Popper Péter. Ennek egyre több jele regisztrálható. Állítom, hogy a valamikor nézhető, olvasható média ma már azért nem nézhető, olvasható, mert kizárólag perverz eszementek kiszolgálására rendezkedett be, akkor, amikor a hírt mint műfajt csakis a gyilkosságokra és egyéb köztörvényes bűncselekményekre, a botrányokra, ostoba és műveletlen műsztárookra és primitíven tálalt obszcén szexre redukálja.

A reklám már nem árucikket hirdet, hanem vágyak teljesülését igéri, hogy vásárlóközönségét ne csak kiszolgálja, hanem meg is teremtsé.

Nálunk az amerikanizált elmezavar váltja fel a kiháló szovjet típusút, néha még keverednek. Mi ennek az örületnek a lényege? Valami olyasmi, mint amikor apa-anya meghaltak, és a gyerekek magukra maradtak, és rémületük kritikátlanra teszi őket, s azt hiszik, hogy agresszivitásukból biztonság fakad. Hamarosan törni-zúzni kezdenek, mert pusztítani és kegyetlennek lenni a legegyszerűbb... beszéljek érthetőbben? Mint vallástalan ember mégis az Istent siratom, mert úgy lát-szik, ha az erkölcs és spiritualitás gyökereit elvágják, abba minden társadalom egy-két generáció alatt belebolondul,

belezüllik. De aki Isten után kapaszkodik, csak reverendákba, papi civil ruhákba vagy filléres misztikák guruinak köntösébe markolhat, mert a bennük tartózkodók nagy része már régen megbolondult és üzletté meg politikává alakította át egykori képességét a leborulásra. Mi a megoldás? Az euroamerikai kultúrákba és az általuk fertőzött globalizált területeken semmire sincs megoldás... Az én szakmában súlyos lelki betegnek tartjuk azt az embert, aki semmilyen problémáját soha nem tudja megoldani. Eszerint a nyugati civilizáció is az. S amiket problémának nevezünk, azok valójában tragédiák. Ez a beszűkült tudattal csak a pénz kegyelmére áhító világ szükségszerűen embertelenebbé és kegyetlenebbé válik. Talán mégis Pilinszkynek van igaza: 'Nem megoldásokra van szükség, hanem irgalomra.'

Ami a nevelésügyet, oktatásügyet illeti, érdemes megvizsgálnunk erről Konrad Lorenz világhírű pszichiáter, viselkedéstan-szakértő véleményét: „Az egész mai oktatási-nevelési rendszer és iskolarendszer arra az előfeltevésre épül, hogy az embert meg kell tanítsa hatékonyan versenyezni, magát mások fölébe helyezni, másokat legyőzni és hivalkodni tudni fölöttük. Ehhez még hozzájárul az öntudatoságra nevelés, a tudományos magabizás és gőg mentalitásának a kinevelése. És máris együtt van a kóros önszeretetre, nárcizmusra, énközéppontúságra, önzésre nevelés valamennyi előfeltétele és kelléke. Ezek pedig a szeretet kibékíthetetlen ellentétei.”

A gőg kifejeződése az arcon

Hamvas Béla a „Pátmosz”-ban Kierkegaard Szorongás című művéből idéz: „A gondolkodás csak akkor lehet hiteles, ha a büntudatot számon tartja. Az egész újkor pedig a bűn tényének szándékos letagadására épült fel... A modern korban a bűn gondolatát annyira sikerült elkenni, hogy az vagy izgalom vagy botrány lett. Ha az ember azt akarja, hogy boldoguljon és gyarapodjék, ún. harmonikus életet éljen, esetleg karriert csináljon, akkor a konvencionális hazugság-szisztémával ki kell egyeznie. Alkalmazkodni kell, az opportu-

nizmus kötelező! Az alkalmazkodás megtagadása lázadáshoz vezet, amelynek eredménye elmebaj: az alkalmazkodás viszont további opportunizmushoz vezet, amelynek eredménye korrupció, vagyis a másik elmebaj. Szép kis csáva. Több mint amennyit egy pszichológus megbír. Tény, hogy lényünk csak másod-sorban társadalmi. Lényünk, létünk gyökere az igazság, s az ember bármit tesz és mond és gondol, lényét és létét az igazságról letépni nem tudja. Az ember szabadságában áll az igazságot megtagadni, de egyetlen pillanatig sem tud az igazság nélkül élni. Ha már most az ember végső boldogságát nem teszik sem külső javak, amelyeket szerencsejavadknak szokás nevezni, sem a test javai, amelyek a lélek javai, akár az érzéki vagy az erkölcsi tevékenységre törekvő mozzanatot tekintjük, akkor az ember végső boldogságának az igazság szemlélésében kell állnia.”

Bármi, ami az egészséget rongálja, az nemcsak a fizikai erőt, hanem az erkölcsi és mentális képességeket is csökkenti. A jó és rossz között nem fog tudni különbséget tenni. Nehezen tud ellenállni további kísértéseknek.

T. C. Campbell írja: „A rossz szokások zöme az egészségtelen étrendre vezethetők vissza. Minden betegség valójában egy rossz szokásból következik, ez pedig a nyugati életmódból.”

Az önuralom

Egyrészt vannak az egészséget károsító rossz szokások, melyek már legtöbbünk előtt nyilvánvalóak, mondhatni közhelyszerűek, s mégis sokan, legtöbben talán ezek fogságában élünk. Nem tudunk tőlük megszabadulni. Szeretnénk megvárni, hogy hagyjon el magától a rossz szokás bennünket. Mikor hagy el bennünket a rossz szokás „magától”? Életünk végén! Meglehet, hogy minőségileg tönkretett, megnyomorított, megrövidített életünk végén. Merthogy itt is igaz az alapelv, hogy amit nem mi győzünk le, az fog bennünket legyőzni. Ha viszont mi szeretnénk hamarabb a rossz szokásaink felett győzni, akkor az életmód-változtatásban az önuralom, az akaratérő nélkülözhetetlenül fontos. Ma már hatalmas szakirodalma van az életmód-változtatásnak, az egészségvédelemnek és -megőrzésnek. Ezeknél egy hibapont rendre megtalálható. Egy alapvető hiányosság. Egy szemléleti mód, egy gondolkodásmódnak a hiánya. Csak az hiányzik belőle, ami nélkül viszont az egész életmódprogram nem működik!

Mintha csak a cement hiányozna a betonból. Minden van, csak az nincs, ami az egészet összeköti. Az akaratérő az az elem, ami az egészet összefogja, ami nélkül nincs győzelem. Kérdés: megér ennyit a szabadság? Mekkora árat kell fizetnünk a szabadságért? Mit kell „befektetnünk azért, hogy megszabaduljunk?! A rossz szokásaink keményen nyomnak, préselnek le, és mi esetleg elkeseredett, reménytelennek látszó küzdelmet folytatunk ellenük. Vajon mennyit ér a szabadság? Ez alapvető kérdés, megkerülhetetlen. Vajon mik alakítják ki, tartják fenn az uralkodó rossz szokásainkat? A génjeink? Talán a rossz szülői vagy környezeti minták? A sok tekintetben ellentmondásos, rossz társadalmi minták? Ahol ez a harc eldőlt, az az agy első, ún. homloklebeny része, kb. 35%-a a teljes emberi agy össztömegének. Úgy is mondhatnánk, ez az irányítóközpontja az egész lényünknek. A homloklebeny három területét irányítja a mi személyiségünknek.

Ezek rendre:

- az erkölcsiség,
- az akarat
- és a lelkiesség.

Sok példát, kutatási eredményt lehetne itt elmondani. Például ha valakinek megsérül az első agyrésze, mondjuk baleset vagy stroke miatt, akkor jelentősen sérülhet a személyiség is, és – mondjuk – abnormálisan kezd el viselkedni. Az újabb megfigyelések bizonyították, hogy nemcsak baleset vagy érrendszeri történet, hanem bizonyos káros ételek is hasonlóképp károsíthatják az agy eme legfontosabb részét. Megfigyelték például, hogy ha a gyerekek sok édességet, cukrot fogyasztanak, ezeknek is van homloklebenyt befolyásoló, károsító hatása. Hasonlóképp a húskokban is vannak bizonyos aminosavak, károsító anyagok, melyek hasonlóképpen hatnak. Az idegimpulzusok áramlását befolyásolják, gátolják, amik viszont elengedhetetlenül szükségesek a normál agyműködéshez. Ezeket megfigyelték és bizonyították számos kísérlettel.

Azaz ételek, italok, bizonyos szokások közvetlenül befolyásolják a homloklebeny működését, ami pedig a személyiségünk központja. Az állatok ösztönösen cselekszenek. Az embernek viszont van egy egyedi képessége, ami megkülönbözteti őt az állatoktól. Ez pedig ez a központ, a homloklebeny. A majomnak van méreteiben és arányában hasonlóan nagy homloklebenye. De a majomnak is csak kb. fele az ember (37%) százalékos arányához képest a homloklebeny aránya az agy össztérfoogatához, kb. 19–21%. Azaz az ember egy teljesen különböző lény az állatvilágtól. Az emberi személyiség nem evolúciós fejlődés „végterméke”, mert akkor hasonló részarányúnak kellene lennie az állatokéhoz, és nem teljesen eltérőnek attól. A másik döntő szempont, hogy az ember tudatosan dönt cselekvései előtt, az állat pedig ösztönösen viselkedik. Ezt nagyon fontos megjegyezni. Az, hogy mi tudatosan dönthetünk cselekvéseink előtt, egy felbecsülhetetlen ajándék a Teremtőtől! Vajon az életmódra mi az igaz? A tudatosság vagy az ösztönösség? Milyen az életmódunk? Kinek milyen az életmódja? Vajon kik vannak többen? A tudatosan gondolkodók, vagy az ösztönösen élők? Egy életmódszakértő már az 1880-as években leírta, hogy sokan hagyják magukat sodortatni az ösztöneik által. Mennyien vannak százalékos arányszámban kifejezve a „sokan”? Ha sokan, túlnyomó többségben vannak, akik a szokásaik által vezéreltetve élnek, akkor ebből az a tanulság és az első teendő lépés, hogy a szokásainkat az ellenőrzésünk alá kell vonni. Azaz tudatossá kell tenni az életmódot. Hiszen, mint láttuk, amúgy is ez a tudatosság különböztetne meg az állatvilágtól. Sokan hagyják magukat sodortatni az ösztönök, illetve a környezet szokásai által. Vajon mi melyik csoportba tartozunk?

Nagyon lényeges, hogy amikor viszont elkezdünk gondolkodni az életmódunkról, akkor alighanem legtöbben tudjuk, hogy mi döntően melyik csoportba tartozunk. Az ösztönösen vagy a tudatosan élők csoportjába? Kevésbé vagy nagyon hagyjuk magunkat sodortatni?! Itt a kulcsszó

tehát a „tudatosság”, ami markánsan megkülönböztet(het) bennünket az állatoktól. A mi egyéni életünkben ez mennyire különböztet meg? Nagyszerű szlogeneket gyártunk a „környezettudatos” vagy az „egészségtudatos” életre vonatkozóan. A hangzatos jelszavak megvannak, csak érdemben nem történik semmi! Amikor elkezdünk gondolkodni a saját életünkéről, akkor mindenki tudhatja, hogy mi jellemzi azt. A tudatosság vagy az ösztönösség? Az élvezeti cikkek fogyasztásában, a szórakozásban, az öltözködésben, a munkában, egyszóval bármiben, amik szokásszinten jellemzőek bennünket. „*A betegségeknek és a szenvedéseknek leginkább az az oka, hogy az ember a rossz szokásaival mintegy magára hozza a bajt*” – mondja egy életmódkutató.

...sokan hagyják magukat sodortatni az ösztöneik által. ... Ha sokan, túlnyomó többségben vannak, akik a szokásaik által vezéreltetve élnek, akkor ebből az a tanulság és az első teendő lépés, hogy a szokásainkat az ellenőrzésünk alá kell vonni. Azaz tudatossá kell tenni az életmódot. Hiszen, mint láttuk, amúgy is ez a tudatosság különböztetne meg az állatvilágtól. Sokan hagyják magukat sodortatni az ösztönök, illetve a környezet szokásai által.

Megszegi az egészség törvényeit, merthogy mindent törvény szabályoz, még az egészséget is. Egyáltalán nem magától értetődő, mint azt olyan sokan gondolják. Sokak számára akkor értékelődik fel, amikor már nincs vagy pedig

„A betegségeknek és a szenvedéseknek leginkább az az oka, hogy az ember a rossz szokásaival mintegy magára hozza a bajt.”

már erősen fogyóban van. Érdekes, hogy az ember nagyon sokszor világosan tudja, hogy mit kell(ene) tennie, mégsem azt cselekszi. A betegségek és szenvedések túlnyomó többsége az egészségügyi törvények megszegéséből fakad. Érdemes megtudni, hogy életünkben hogyan alakulnak ki, hogyan formálódnak a szokások. Nagyon fontos dolgot szeretnénk most kihangsúlyozni. Azt a képességet, hogy az ember gondolkodhat, választhat, mérlegelhet, dönthet és akaraterővel rendelkezhet ahhoz, hogy döntését véghezvigye, ezek őt erkölcsi lényé teszik. Erkölcsi lényé, aki képes érzelmeit, vágyait, szokásait uralni. Tehát az ösztönt az értelem uralja. Az állatknál csak az ösztön uralkodik. Mégis azt tapasztaljuk, hogy a szokások olyan erősek bennünk, hogy uralnak bennünket. Figyeljük meg nagyon jól, hogy hogyan alakulnak ki a szokások életünkben! Minden egyes gondolat vagy cselekedet, melyet újra és újra megismétlünk, fizikai változást hoz létre az agyban. Egy cselekedet tehát, amit egyszer elkövettünk, azután ismételtetjük, fizikai változást fog létrehozni az agyban. A legújabb kutatások viszont arra is utalnak, hogy ez a

mechanizmus már a gondolatok szintjén is igaz! Tehát egy gondolat, amit megisméltünk, rögtön fizikai változást eredményez az agyban. Nem is szólva, ha eljátszozunk vele, ismételtetjük! Tehát az – akár csak egyszer is – ismételt gondolat és cselekedet máris egy ún. ingerületi ösvényt hoz létre az agyban (az impulzusok áramolnak, és idegösvényt alakítanak ki), azaz beíródik, „nyomatot” fog képezni, egy „nyomvályút”, ami a későbbi gondolatisméltést, cselekedetisméltést – a közutak nyomvályúihoz hasonlóan – egy irányban viszi el,

Minden egyes gondolat vagy cselekedet, melyet újra és újra megisméltünk, fizikai változást hoz létre az agyban. Egy cselekedet tehát, amit egyszer elkövettünk, azután ismételtetjük, fizikai változást fog létrehozni az agyban. A legújabb kutatások viszont arra is utalnak, hogy ez a mechanizmus már a gondolatok szintjén is igaz! Tehát egy gondolat, amit megisméltünk, már rögtön fizikai változást eredményez az agyban. Nem is szólva, ha eljátszozunk vele, ismételtetjük! Tehát az – akár csak egyszer is – ismételt gondolat és cselekedet máris egy úgynevezett ingerületi ösvényt hoz létre az agyban. Az impulzusok áramolnak, és idegösvényt alakítanak ki, azaz beíródnak, „nyomatot” képeznek, valamiféle „nyomvályút”, ami a későbbi gondolatisméltést, cselekedetisméltést egy irányban viszi el, és így teszi könnyebbé. Tehát ha egy információt, egy gondolatot elindítok, és azt akár még tettekre is váltom, akkor az egy idegösvényt fog kialakítani az agyban.

teszi könnyebbé. Tehát ha egy információt, egy gondolatot elindítok, és azt akár még tettekre is váltom, akkor az egy idegösvényt fog kialakítani az agyban. Kérdés: mit gondolunk, legközelebb ezen a pályán fog futni az ingerület az agy-

Az ember csak akkor „szabad” a rossztól, ha meg sem kóstolja, még csak a közelébe sem megy!

ban, vagy egy új pályát fog kijelölni a gondolat és cselekvés ismétlésekor? Ugyanezen a pályán, mert ez már ki van jelölve a gondolatnak és a cselekedetnek. Ez teszi könnyűvé ugyanannak a gondolatnak és cselekvésnek a megisméltését. Tehát ha egy gondolatot elindítunk, és azt tettekké érleljük, akkor azok kijelölnek egy idegpályát. Tehát valamit megtenni egyszer azt jelenti, hogy már nem vagyunk szabadok tőle. Innentől már azon kell dolgoznunk, hogy – esetleg – ezt az idegpályát kitöröljük, hogy szabaduljunk tőle. És minél többször ismételtetjük, annál mélyebb lesz az „ösvény”, és annál könnyebb lesz ennek az információnak haladni az idegpályákon. Tehát minél többször ismételtetjük, annál inkább beíródik az elménkbe.

Nagyon érdekes, a bibliai teremtéstörténetben mondja a kígyó Évának, hogy „próbáld meg”! Csak kóstold meg! Csak egyszer! És ha akár csak egyszer megkóstoltam, már begyűjtöttem rengeteg információt az agyban arról a dologról. Ezernyi információt, amikkel már eddig találkoztam az életben. Mármost minél többet találkoztunk valamivel, annál több információ gyűlt össze róla. Minél többet kóstoltuk meg, annál több az emlékkép erről. Ezernyi változatban el tudjuk képzelni – mondjuk – a dinnyét, tehát ezer információt begyűjtünk egy dologgal kapcsolatosan, és máris azonnal reagálunk, ahogy a szót csak meghalljuk. Ha egy dologról nincs információnk, akkor nem vagyunk kísérhetőek vele! Ez nagyon fontos tétel! De miután van információnk, már nem vagyunk szabadok, hiszen az idegpályák már kijelöltek egy ösvényt, és már állandóan kísérhetőek vagyunk, és minél több az információ, annál nagyobb a kísértés. Lehet, hogy valaki azon dolgozik, hogy minél kísértetőbbek legyünk? Az ösbüneset után azt mondja Isten, hogy „*Íme az ember olyanná lett, mint miközülünk egy: tudja, mi a jó, és mi a rossz*” (1Móz 3,22). A tudni, ismerni azt jelenti, hogy együtt van vele, együtt él, együtt létezik vele, azaz együtt él, együtt létezik a rosszal. Közelébe megy, megkóstolja, és begyűjt egy csomó információt azon nyomban róla. Az ember csak akkor „szabad” a rossztól, ha meg sem kóstolja, még csak a közelébe sem megy!

Különösen fiataloknál jól megfigyelhető, hogy egymást biztatják: „Csak kóstold meg! Legalább csak egyszer! Nem vagy elég bátor és merész!” És megkóstolja, akár csak egyszer is, és máris foglyává válik annak a dolognak!

Minden dohányosnál valahogy így kezdődött. Egy dohányzásról leszoktató tréningen megkérdezzük, hogy „Ki hogy szoktatott rá?”. És nagyon érdekes, hogy szinte mindenki a társaságot hibáztatja, például a katonaságnál vagy az iskolai, kollégiumi életben stb. Ilyenkor meg szoktuk kérdezni, hogy kezdődött.

- Talán megkötözték a kezét, és benyomták a szájába? ... Akkor hogy gyújtott rá?
- Hát... végül rágyújtottam.
- Tehát akkor ön döntött.
- Hát igen, ha így vesszük!

Ne felejtjük el: az ember tudatos lény, mindig dönt cselekvései előtt! Viszont nagyon fontos leszögezni, hogy amikor bizonyos szokásokat kialakít, eközben egy jellemet is formál. Az alkoholist is egy jellemet formál. A dohányos is egy jellemet formál. A sportoló is egy jellemet formál, úgy ismerjük őt, mint aki áldozatokat hoz, küzd, sikerorientált, hogy bizonyos eredményeket elérjen. Mindenki egy jellemet formál. A jellem nemcsak azt foglalja magában, ahogy öltözködünk vagy ahogy beszélünk, hanem ahogy egymáshoz viszonyulunk, ahogy gondolkodunk, ahogy érzünk, ahogy viselkedünk, ahogy teljesítünk, tehát az egész lényünk, egyéniségünk, akik vagyunk lényegében egyenlő a jellemünkkel. Vagyis a szokások által jellemet formálunk. A *Krisztus példázatai* című könyv egy bámulatos idézetet tartalmaz. Az ideglettani kutatások előtt több mint nyolcvan évvel íródtak ezek:

„Ismételt cselekedeteinkkel szokásokat alakítunk ki.” Mi indítja el a cselekedeteket? A gondolat. Utána döntünk. Semmi baj nem lenne a gondolatokkal, ha ezek nem válnának tettekké. Abban a pillanatban, ahogy a gondolatok tettekké váltak, abban a pillanatban ezek megvalósultak. Így múlt időben, befejeztem. Szokásokat alakítunk a cselekedetekkel. A gondolatok és az azt kísérő érzelmek együttesen elindítanak egy cselekvést. A cselekvések aztán szokássá válnak, mivel ismétlődnek. A szokások viszont jellemet formálnak. A jellem pedig meghatározza jelen és örök sorsunkat.

Amikor az önuralomról beszélünk, akkor ennek tulajdonképpen a lényege ez. Tehát itt lényegében arról van szó, hogy az önuralom az, amikor megfeszítjük magunkat, és két hétig, mondjuk, csak leveket iszunk stb. Ennek is köze van az önuralomhoz, de nem egyenlő vele. Mert utána ott folytatjuk, ahol abbahagytuk. Itt nem egészen erről van szó. Itt jellemről van szó. Arról a kincsről, amit nem lehet pénzen megvenni. Az a célunk, hogy lehetőleg sikerüljön mindenkinek megértenie ezeknek a felbecsülhetetlen értékét. Ha ez teljesül, akkor már elértük a célunkat. Az egész élet tulajdonképpen erről szól. A jellemről. Látunk-e kiváló képességű embereket lecsúszni a mélybe? Kérdés, hogy az intelligencia, a tudás elég-e ahhoz, hogy sikeresek és elég erősek legyünk céljaink eléréséhez? Ez csak fele a „történetnek”. Az intelligencia és az érzelmi intelligencia, azaz a jellem jelenti az egészséget, a teljes körűt, az egészségeset, az egészleget! Nincs ugyanis siker, célérés jellemváltozás nélkül, jellemváltozás pedig nincs akarat, erő, önuralom használata nélkül. Hogyha a tömeg befolyása, vagyis az ösztönök irányítanak, akkor a tömeggel együtt fogok haladni, és az ő jellemükre fogok formálódni. És én nem akarom, hogy a tömeg formáljon engem! „Vagy én győzöm le a szokásokat, vagy azok győznek le engem, és pusztulásomat okozzák!” Vagy én befolyásolom a környezetemet, vagy ők befolyásolnak engem.

„Vagy én győzöm le a szokásokat, vagy azok győznek le engem, és pusztulásomat okozzák!”

Egyszer egy továbbképzésen egy előadó a következő példát mondta el: „Tudjuk-e, hogy az egészséges halak merre úsznak a vízben? Felfelé vagy lefelé az árral? Szemben az árral. A betegek és a döglöttek? Együtt az árral, lefelé. Sodorja őket az ár.” Könnyű az árral szemben úszni? Nem, nem könnyű! De ez tesz egyedivé bennünket. Senki nem akadályozhat meg abban, hogy másként gondolkodjam. Ki mire motivált? Muszáj nekem úgy gondolkodni, mint a többieknek? Muszáj nekem úgy élni, mint a többieknek, muszáj nekem sodródni velük? És itt nemcsak evésről, ivásról van csupán szó, hanem munkahelyi viselkedés, társas viselkedés és a többi szokásaink. Muszáj nekünk együtt lépni a sorral, vagy pedig ki is léphetünk? Tehát hogy félreértés ne essék, itt nemcsak csupán evésről és ivásról, egyes káros szokásokról van szó, hanem a jellemfejlődésről. Mindannyian fejlesztünk egy jellemet, ha akarjuk, ha nem. Ezt nem tudjuk kiküszöbölni az életünkben. A kérdés, hogy milyen. Két hatalom irányítja a jellem kialakulását. Az egyik az akarat, másik pedig az

önuralom hatalma. Mindkettő a legfejlettebb agyi szegmensünkből, a homloklebenyből indul ki. Az akarat és az önuralom hatalma. Az önuralom az, amikor én leállítom a cselekvést, és uralkodok a vágyaimon, a rossz szokásaimon. Az önuralom uralja a gondolatokat, az érzelmeket, a cselekedeteket. Az akarat az, amivel ezt elindítom. Ez az „energetikai” faktor, tényező, ami ezt megvalósíthatja.

Az önuralom uralja a gondolatokat, az érzelmeket, a cselekedeteket. Az akarat az, amivel ezt elindítom

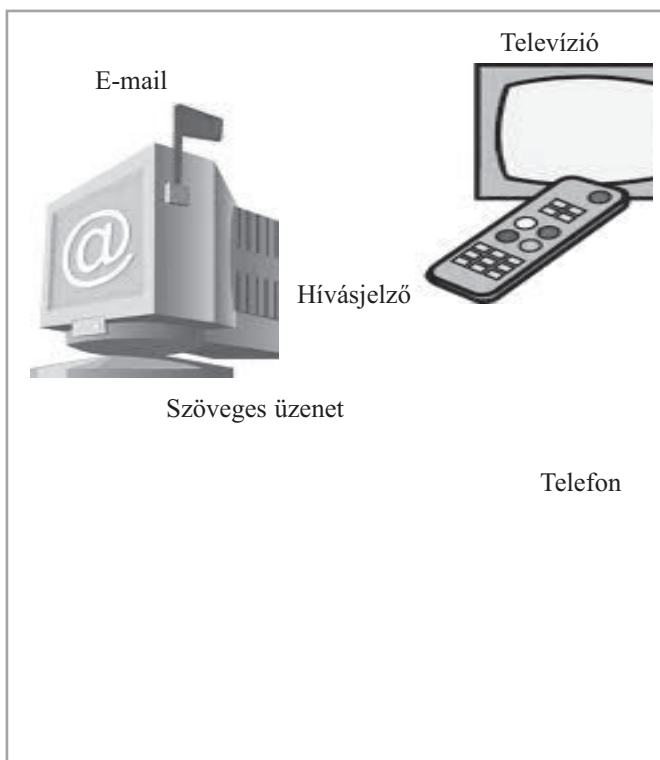
Kutatást végeztek e téren. Patkányokat tettek be a ketreche, és ételt osztottak nekik, minden előfeltétel nélkül. Egy másik patkánycsoportnak viszont csak akkor adtak ételt, ha megoldották az elébe tett labirintust. De hogy megnehezítsék a feladatot, azt tették, hogy ahányszor megtalálták az ételt, annyiszor visszahozták a kiindulási helyszínre, és mindannyiszor megváltoztatták a labirintust. Tehát minden alkalommal nagy „fejtörést” okozott a patkányoknak, hogy megtalálják az ételt, szemben a kontrollcsoporttal, ahol ez az előfeltétel nem volt meg. Ennek a második csoportnak meg kellett küzdeni mindenért. Melyik csoportnak vált a javára az adott feladathelyzet? Annak, akinek nem kellett érdemben gondolkodnia a sikerért, vagy amelyiknek keményen meg kellett küzdeni mindig az elérendő célért? A másodiknak. Vajon miért? Mi ilyen ábrándozóak vagyunk, amikor ezt mondjuk, hogy de jó lenne úgy élni, hogy szinte semmit se kelljen tenni!

Egy föld körüli utazás, kimennék jachttal a tengerre... Semmi gondunk nem lenne. Munka, felelősség, terhek nélküli, könnyű élet? Tehát minden alkalommal megváltoztatták a labirintust, melynek a megoldása volt a célhoz vezető feltétel. A kísérlet végén mind a két csoport állatainak megvizsgálták az agyát. Több száz patkánnyal kísérleteztek. A kísérlet végén az első elkészített felvételek azt a csoportot mutatták, melyek erőfeszítés, előfeltétel nélkül elérték az ételt. Megvizsgálták az idegsejtek méretét és a csatlakozási pontok (szinapszisok) számát. Az tudvalévő ismeret, hogy két idegsejt minél több ponton csatlakozik, annál jobb az információáramlás, -átadás és -feldolgozás az agyban. Mi azt szeretnénk, ha gyors reagálásúak lennénk, jó reflexekkel, éles elmével, jó problémamegoldó képességgel rendelkezni. Megfigyelhető a második csoportról készült képeken, hogy azok a patkányok, amelyek kényszerítve voltak a labirintus megoldására, lényegesen több csatlakozási ponttal rendelkeznek az idegsejtek között, és az idegsejtek lényegesen

nagyobbak is voltak! Kérdés, vajon jó-e az, ha törni kell a fejünket, hogy megoldjuk a feladatainkat ahhoz képest, hogy csak minden úgy az „ölkbe” hullana? Hadd kérdezzünk valamit! A szokás készít-e bennünket arra, hogy gondolkodjunk? Kell-e gondolkodnunk azon, hogy kössük bokára a cipőnk? Nem! Az ösztönös cselekvések nem készítnek gondolkodásra. Jó ez nekünk? Nem, egyáltalán nem! Összegzés: az agyunk bölcs használata – felfogva, mérlegelve, következetesen végiggondolva – növeli az agy kapacitását! Valaki azt kérdezte, hogy mit javasolnánk felejtésre. Erre a válasz valahonnan: *Cavinton*. Nem e szer alkalmazását javasoljuk – elsősorban –, hanem az agyunk használatát, tréningezését, például szövegek memorizálását és sok olvasást.

Összegzés: Az agyunk bölcs használata – felfogva, mérlegelve, következetesen végiggondolva – növeli az agy kapacitását! Valaki azt kérdezte, hogy mit javasolnánk felejtésre. Erre a válasz valahonnan: *Cavinton*. Nem e szer alkalmazását javasoljuk – elsősorban –, hanem az agyunk használatát, tréningezését, például szövegek memorizálását és sok olvasást.

Érdekes, ez a generáció lényegében leszokott az olvasásról. Mindent készen kapunk, megrágott, konzumált formában. Gyorsétterem, félkész, kész ételek, információ interneten, semmit nem kell gondolkodni, a látvány a televízió, nincs szükség képzelőerőre, oktató dolgok, mind készen jön, csak be kell nyomni a gombot, és már el is indult. Nem kell gondolkodni, fejünket törni.

Mindent készen kapunk, megrágott, konzumált formában

A mi életünk is hasonló a labirintushoz. Mindennap új alakzatot, új kihívást kell megoldani ahhoz, hogy elérjük céljainkat. És döntéseket kell hozni. Ha kicsik az idegsejtek, és kevés a csatlakozópont, akkor csak kevés ingerület haladhat, és az is csak lassan. A cselekedeteinkben az idegösvény nemcsak részt vesz, hanem erősödik is. Kellő számú ismétléskor már tudatos döntés nélkül is automatikusan végrehajtható a cselekedet. Ezért van az, hogy dolgokat minden erőfeszítés nélkül, sőt egy idő után már ösztönösen is meg tudunk oldani. Az ismételt cselekedetek mélyen bevésődnek a tudatunkba, és egy idő után ösztönös cselekedetté válnak. Például hogyha a fűvön elkezdünk gyalogolni járni, mondjuk, napokon keresztül, akkor egy ösvényt fogunk létrehozni. Ugyanez történik az agyban is. Ugyanazon a helyen többen elindulunk, vagy többször, akkor ezek egy ösvényt hoznak létre. Kérdés: új ösvényt vágni a fűben könnyebb, vagy a régi ösvényen haladni, a jó régi kitaposott úton? „A járt utat ne add fel a járatanért!” Itt ez a szólás-mondás negatív üzenetet hordoz! Itt nem érvényes, nem hatályos! A szokások, amik jól bevésődnek, ezekre ez egyáltalán nem igaz. Ez igaz például a cipőfűző bekötésére. Vannak-e rossz szokásaink, melyek ösztönösen készítnek a cselekvésre? És amikor már megtettük, megint elbuktunk, pedig nem kellett volna. Van-e kiút, van-e remény, hogy ezektől a mélyen bevésődött szokásoktól megszabaduljunk?

„Minden szokás, ami nincs akaratunk ellenőrzése alatt, egy bizonyos függőséget eredményez, amely gyakran kétségbeejtően ural bennünket.”

Vajon van-e valamilyen megoldás erre? „Minden szokás, ami nincs akaratunk ellenőrzése alatt, egy bizonyos függőséget eredményez, amely gyakran kétségbeejtően ural bennünket.”

Minden szokás, amely nincsen ellenőrzésünk alatt, az olyan erősen ural, hogy gyakran kétségbeejtő. Vagy mi uraljuk a szokásainkat, vagy a szokások uralnak bennünket.

Vagy mi uraljuk a szokásainkat, vagy a szokások uralnak bennünket.

Harmadik lehetőség egyszerűen nincs! A kétségbeejtő helyzet természetesen a rossz szokásoknál áll fenn, ugyanis a jó dolgokat is lehet szokássá tenni. Például a korai fekvést, az optimális vízvívást, a helyes egészségügyi alapelvek gyakorlását stb. Egyszóval az életmódot, a megújulást, a test és lélek egészségét, egészségvédelmet. És amit megtanult, begyakorolt, azt erősen szokássá, pozitív szokássá is tette, gyakorlatilag irányítani fogja az életét. Végre én mondom meg, hogy mit kap a testem, és nem az fogja követelni rajtam. Erős szokások, amikkel küzdünk? Néha kétségbeejtően uralnak bennünket. Például valaki csak egyszerűen indulatos, és mindenféle kis dologra is indulatosan reagál. Ha látnának ben-

nünket ilyen dührohamos állapotban ismerősök, vajon mit szólnának? Az igazi önuralom nem a mértékletesség, amit én használhatok kis mértékben. Sajnos ez nem működik. Az idegpályákban, idegsejtekben mélyen bevészódik, és a legkisebb újbóli ingerre ismételtelen előjön.

Az igazi önuralom azt jelenti, hogy ami káros, attól tartózkodni kell. Lásd egészségkárosító tényezők. A döntéstől kezdve. Miért? Mert tudatosan kezdünk el gondolkodni. Megvizsgáltuk, hogy a szervezetünkre hogyan hat. És ha így hat, akkor ezeket nem szeretnénk. Mi ilyenkor a reakció? Amikor az emberek felismerik, hogy nyomasztja őket egy sor rossz szokás, akkor megijednek. Az igazi önuralom azt jelenti, hogy ami káros, azt nem, és ami hasznos, abból mértékkel...

Az igazi önuralom azt jelenti, hogy ami káros, azt nem, és ami hasznos, abból mértékkel...

A mai nemzedéknek kisebb az akaraterije, mint az elődeiké volt. Vajon mi lehet az oka ennek? Sem az étvágyban, sem az erkölcsiségben nincs önkontroll. Az Írások szerint a végidő egyik jele, hogy az emberek mértéktelessé válnak. Szélsőséges dolgok mindenben. Míg a világ egyik fele éhez, addig mi fogyókúrás tanfolyamokon veszünk részt! Óriási ellentmondás! Az ellentmondások világában élünk. Ez a nemzedék gyengébb. Mi idézi elő az akaratgyengeséget? Az, hogy bizonyos rossz szokásokat ösztönösen ismételtetnek. A mai nemzedéknek megvan az a lehetősége, hogy tömegével, egyszerre mindent ismételhessen. A szokásoknak károsító hatása van. Nemcsak a fizikai egészséget kezdik ki, hanem a szellemi és erkölcsi erőt is gyengítik. Ha egy területen gyengék vagyunk, akkor gyengék leszünk egy másik területen is, és fordítva... Bármilyen rossz szokásnak való hódolás nehezebbé teszi a jó és a rossz közötti különbségtételt és a gonosznak való ellenállást.

Bármilyen rossz szokásnak való hódolás nehezebbé teszi a jó és a rossz közötti különbségtételt és a gonosznak való ellenállást.

A teremtéstörténetben azt olvassuk, hogy az ősellenség azt akarta, hogy az ember az ő csapdájába essen. Elindította egy rossz szokás kialakításának az útját, és azt akarta, hogy ezáltal minden további más rossz szokás is kialakuljon nála, és így teljesen rabságába essen. Ha egyet sikerül bevésni az életébe, akkor a többi is sikerül, ő átveszi az irányítást az élete felett. Ádám és Éva döntően lelki lények voltak, hihetetlen magas érzelmi és értelmi intelligenciával. Elbuktak, és ekkor az érzelmek, a rossz szokások kezdtek el kiteljesedni rajtuk. Emiatt változott meg Ádám viselkedése Éva felé és a Teremtő felé. Testies, állatias lényvé alacsonyodott le, egy másik dimenzióba lépett le.

Ezért van a sorrend is. Jézus tanítja, hogy először a test rendbetételével kell kezdeni, és utána jön a lélek rendbetétele.

Jézus negyven napig böjtöl. Pál apostol azt mondja: a testemet megzabolázom... Az *enkrateia* szót használja, azaz azt mondja, hogy önuralmat gyakorolok. Az önuralomnak át kell hatni az egész életünket: evést, ivást, pihenést, munkát. Kizárólag az önuralom az alapja az elérhető győzelemnek. Nincs győzelem önuralom nélkül. Nincs jellem önuralom nélkül. Ha nekem a Mester a példa, akkor láthatom, hogy ő negyven napig böjtölt, és megszerezte az önuralmat a további győzelmeihez! Aki szeretne a Mester lábnyomában járni, annak követnie kell az ő példáját. Ellenőriznie kell a szokásait. Az életmódreform ábécéje egy rendszer kialakítása, amely egészséges szemléletű. Test, lélek és értelem vagyunk. Egészségünk megőrzése érdekében szükségünk van minden dologban önuralomra. Ha használjuk, akkor megnyertük, ha nem, akkor elveszítjük. Az első jellemtulajdonság, ami jellemünkről tanúskodik: szelidség és alázatosság. Akik akarják a kapcsolatukat rendezni, e nélkül a jellemtulajdonság nélkül nem tudják. A bűnbeesés egyik legszomorúbb következménye, hogy az ember elveszítette az önuralmát. Evés, ivás, munka. Hogyan nyerhetjük vissza a helyes rendet? Akaraterővel.

Hogyan erősíthetem? Megszabadulhatok-e rossz szokásaim rabságából?

Vágyainkat az akaratunk uralma alá kell rendelni! Ez tehát a megoldás. Az akaratunkat pedig Isten uralma alá. Akkor győzhetünk. „...az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitelét nem találom.” (Róm 7,18) – mondja Pál. Milyen nyomorultak is vagyunk mi ekkor. Miért? Mert ez hiányzott, mert saját akaraterőből próbáltunk sikert. Egy emberfeletti küzdelembe lépünk bele, és ehhez nincs meg az emberfeletti erőnk. Az étvágy az egyik legerősebb vágya az embernek, ezért itt kell kezdeni. Hogyan lehet akkor győzni? Az akarat uralja a vágyat, és az akaratot Isten akarata alá kell rendelni. Uralom a vágyaimat, az akaratomat pedig átadom Istennek, hogy ő segítsen engem kiszabadulni a vágyak uralma alól. Ez az egyetlen út, hogy meg tudjunk szabadulni rossz szokásainktól.

1. Meg kell fogalmazni az alapelveket, és ezeket szigorúan, következetesen végigvinni!
2. Az étrend a lehető legegyszerűbb kell hogy legyen!
3. Legyünk rendszeresek mindenben!

Az új életmód: ezt kell szokássá tenni! Egyedül a test és lélek orvosa adhat csak győzelmet. Jézus az evangéliumok leírása szerint egy csomó akaratgyenge emberrel találkozott, akik tönkretették az életüket. Amikor ő emberekkel találkozott, akkor legelőször a testet gyógyította, azért, hogy képessé legyen a lelki értékek, a lelki természet befogadására. Nagyon sok ember ma is tönkreteszi a testét. És felülről jövő segítség nélkül sajnos nem fog menni a gyógyulás. Csak a lélek orvosa adhat győzelmet a szenvedélyek felett, amelyek a testet tönkreteszik. Mindent biztosít viszont ahhoz, hogy az ember tökéletes jellemre tegyen szert. „*Ne tévelyegjetelek, Isten nem csúfoltatik meg; mert a mit vet az ember, azt aratádjia is.*” (Gal 6,7)

Egy jó tanács azoknak, akik úgy döntenek, hogy Isten segítségét akarják igénybe venni: Isten a bűnbánat után csak a

megújulási szándékból fakadó kéréseket támogatja. Isten nem támogatja a botladozásokat!

Isten a bűnbánat után csak a megújulási szándékból fakadó kéréseket támogatja. Isten nem támogatja a botladozásokat!

Nagyon sajnálatos, hogy tudatlanságból vagy felelőtleniségből az emberek lejáratták a keresztyénséget. A keresztyénség nem az, amit csináltak belőle! A keresztyénség egészen más. A Mester, aki megtanította az elvűséget és a következetességet, a Mester, aki azt mondta: legyetek az én tanítványaim! És ne olyan vallásos emberek, akik mikor a templomból kimentek, azt csináltok, amit akartok!

Mount Zion Baptista Gyülekezet, Seattle, Washington (1890)

Erről így soha nem beszélt. Arról szól, hogy emberek elhatározzák, hogy elveket fognak követni, és ehhez kéri Isten segítségét. Akikből hiányzik az elkötelezettség és jellem-szilárdság, azok sohasem fognak győzni. A jellem-szilárdság pedig azt jelenti: elvű leszek, nem leszek befolyásolható. Ha elhatároztam magam, akkor nem engedem sem a környezetet, sem a vágyaimat, hogy befolyásoljanak. Itt már többről beszéltünk, mint evésről és ivásról. Itt arról szoltunk, hogy igazándiból mindenki kialakít egy jellemet. Hogyan ismernek meg bennünket az emberek? Mint következetes, elvű embereket, vagy akiket bármikor és bárhol lehet befolyásolni? Mikeás próféta írja: elesek, felállok, elesek, felállok, de azt mondom, hogy az Úrra nézek, ami azt jelenti, hogy imádkozom, hogy szabadíts meg engem. De ő ki tud engem végleg szabadítani ebből az elesés-felállás állapotból. „De én az Úrra nézek, várom az én szabadításom Istenét; meghallgat engem az én Istenem! Ne örülj, én ellenségem! Elestem ugyan, de felkelek, mert ha még a setétségben ülnék is, az Úr az én világosságom!” (Mik 7,7–8) Megpróbáltuk már egyszer, ötször, számtalanszor, nem sikerült. Amíg fölkelünk, addig

van segítség! Amikor föladjuk, akkor már nincs segítség. Az Úrra nézek... – mondja Mikeás próféta. Milyen gyakran? Szüntelen! Ez egy olyan küzdelem, amiben egyetlen percet sem lehet egyedül maradni. Akik nem győznek a kisebb dolgokban, azoknak nem lesz erejük a nagyobb dolgokban sem győzni. A mindennapi élet változó labirintusában.

Egyszer egy filozófiaprofesszor azzal kezdte az egyetemi előadását, hogy fogott egy befőttesüveget, és megtöltötte azt 5–6 cm átmérőjű kövekkel, majd megkérdezte hallgatóit:

– Ugye, tele van az üveg?

– Igen! – hangzott a válasz. Ezután elővett egy apró kavicsokkal telt dobozt, és elkezdte beleszórni a kavicsokat az üvegbe. Miután az apró kavicsok kitöltötték a kövek közötti üres helyeket, megint megállapították, hogy az üveg tele van. Ezután a professzor elővett egy homokkal teli dobozt, és elkezdte betölteni a homokot a befőttesüvegbe. A homok természetesen minden rést kitöltött.

– És most? – kérdezte a professzor. – Vegyék észre, hogy ez az önök élete! A kövek a legfontosabb dolgok: Isten, a családjuk, az egészségük, a gyerekeik stb. Ha minden mást elveszítenének, életük akkor is teljes maradna. Az apró kavicsok azok a dolgok, amelyek még erősen számítanak, mint a munka, a ház, az autó stb. A homok: az összes többi, a jelentéktelen apróságok. Ha a homokot töltik be először, akkor nem marad hely a kavicsoknak, és a köveknek. Ugyanez történik az életükkel is. Ha minden idejüket és energiájukat az apróságokra fordítják, akkor nem marad hely azoknak a dolgoknak, amelyek igazán fontosak. Fordítsanak időt és figyelmet azokra a dolgokra, amelyek alapvetőek a boldogság szempontjából! Keressek Istent, és szánjanak reá kellő időt, hiszen ő áll az első helyen! Egyébként is a Bibliában ő a „kő”, a „kőszikla”. Ezután törődjenek a társukkal, játsszanak, beszélgessenek a gyerekekkel! Fordítsanak energiát az egészségükre! Inkább az egészségre költsenek, mint a betegségekre! Legyen idejük a hozzátartozóikra, barátaikra! És mindig lesz idő dolgozni, takarítani, bevásárolni, rendet rakni! Először a kövekre figyeljenek, azokra a dolgokra, amik igazán számítanak! Életük, családjuk jövője függ ettől! Állítsanak fel prioritásokat, fontossági sorrendet! A többi csak kavics és homok.

Üzenet: Fordíts időt és figyelmet azokra a dolgokra, amelyek alapvetőek a boldogságod szempontjából! Keresd az Istent, és szánjál reá kellő időt, hiszen ő áll az első helyen! Egyébként is a Bibliában ő a „kő”, a „kőszikla”. Ezután törődj a pároddal, játssz, beszélgess a gyerekekkel! Fordíts energiát az egészségedre! Inkább az egészségre költs, mint a betegségekre! Legyen időd a hozzátartozóidra, barátaidra! És mindig lesz időd dolgozni, takarítani, bevásárolni, rendet rakni! Először a kövekre figyelj, azokra a dolgokra, amik igazán számítanak! Életed, családod jövője függ ettől! Állíts fel magadnak prioritásokat, fontossági sorrendet!

Szebeni Olivér

Az utolsó szó

Régebbi hitvallásainkban, vagy inkább lelkigondozói (pasztorációs) iratainkban, nem szerepel a külföldi iskolákban talán negyedszázada előforduló *tanatológia*. A meglehetősen ritka, de éppen nem kizárt, kötetlen felekezeti beszélgetések keretében előfordult, hogy az egymás iránt nyílt és jó szándékú érdeklődést tanúsító lelkipásztorok figyelme beszélgetés közben a végső dolgok felé fordult. Különböző felekezetek gyakorlatában eltérő a helyzet. Például „a halottak szentségének” kiszolgáltatói az „utolsó szó” közlésében több aktivitást mutatnak. A római katolikus többségű államokban az egyszerű és mélyen vallásos emberek valós életveszélyt vagy haláltusát látva felkiáltanak: „Hívd a papot!” A pap meg is érkezik, a haldoklóhoz kevés személyes szót szól, vagy egyáltalán semmit. Előírt ceremóniához folyamodik, megkeni a súlyos beteget az utolsó kenettel, keresztet vet, elmondja latinul „Az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében” mondást, és távozik. Sok ember egész életében kéri Istent, hogy tegye lehetővé: ne kelljen távozni az életből a „holtak szentségének felvétele nélkül”.

A protestáns népegyházak nem hivatkoznak szentségekre, ritkábban fordul elő, hogy a földi léttől búcsúzóan az egyház képviselője bármit is mondjon. Előfordult, hogy az evangélikus lelkész úrvacsorát vitt a súlyos beteghez. A református pap kezéből vett úrvacsora után a beteg jobban lett, felkelt és még évekig élt. Az evangélikálok, – vagy inkább pontosítsunk úgy, hogy a szélsőséges közösségek tagjai – hisznek valami „próféta” csodatévő erejében. A 2009 decemberében elhunyt *Orel Roberts* a „lelkileg bővölködő életről” tanította, hogy „jelek és csodatételek” igazolják. Imádságra a halálból is vissza lehet kapni a beteget. Ezzel szemben sértő közömbösség szintén tapasztalható: „Hadd temessék el a halottak a halottaikat!” Akadt, aki kijelentette, hogy az ő gyülekezetében senki nem hal meg. Más, méltatlan szavak sem voltak ritkák halálhír hallatán: a koros ember „élt már eleget”, itt volt már az ideje a halálának. A halála megkönnyebbülés az eltartóknak. Vagy a fiatal özvegyet és árvákat hagyó hióbbíret így kommentálták: „Érintette az Úr büntető keze”. Álnokul hivatkozik Jézus Krisztusra, aki ilyenkor azt mondja: ő sem ment Lázárhoz, amikor beteg volt (Jn 11,6).

Festményen láttam a kivégzéshez vezényelt miseruhás, feszületet tartó papot; egyszer hallottam egy kirendelt lelkészeletről, aki az Úr imádságát olvasta a Bibliából, mielőtt az elítéltet a hóhérnak kiszolgáltatták. A kivégzettek tömege felett könnyesen imádkozó rabbi körül SS-katonák gúnyolódtak, miközben tudta, hogy utoljára ő is a nyitott tömegsírba zuhan átlőtt nyakszirtjével.

Te mit mondasz egy haldoklónak? – kérdezték tőlem.

Elszorult szívvel érzem, erre nézve szegényes a teológiai irodalmunk, és miután oly gyakran szólunk az élőkhez, sürgetve döntésüket, az embert, aki a földi lét kapujához közeleg,

immár kifelé menet elfelejtjük és magára hagyjuk. Pedig szinte minden esetben értékes információkat szerezhetünk egy ilyen beszélgetésen. Más tekintetben pedig arról győződhetünk meg, hogy a súlyos beteg őszintébb, mint egész életében. A harmadik tény a betegre nézve pótolhatatlanul fontos eligazítás lehetősége. A lelkipásztor empátiája kíséri át a lét határán a beteget. Ennek jelentőségét senki sem vitathatja.

Egyszerű tanácsaink ilyen esetekben: *Gyakran térjen be a lelkész a nagybeteghez, és imádkozzon vele!* Ez talán a legáltalánosabb ajánlat, amit mondhatunk a lelkipásztoroknak.

Úgy véljük, hogy *aki találkozott Istennel az életében, annak semmi szüksége nincs külön lelkigondozásra a halála előtt.* Kellő időben mindent rendezett, a halál után már egyébként nincs lehetőség további rendezésre. Csakhogy ki tudhatja, *milyen minőségű a nagybeteg személyes kapcsolata Istennel?* Senki sem mérheti, tesztelheti csalhatatlan hitelességgel a lelkiségét. Másrészt ne feledjük, hogy a haldokló még nem ment túl az élet határán, ennél fogva *van lehetősége rendezésre* (vö. Krisztussal megfeszített lator).

Amikor a hívő ember megtért, újjászületett, és betöltötte a Szentlélek, annak nincs halálfélelme, boldogan készül haza. Minden rendben van – így oktatott ki egy fiatalember, akinek még talán a feje sem fájt soha. Szavait hallgatva azt gondoltam, hogy jó lenne vele 25 év múlva újra találkozni. (Vajon elég bátor lennék saját szavaival szembesíteni őt? Ahogy magam ismerem, soha nem voltam ennyire bátor.)

A keresztyén világnézethez tartozik *a földi felkészülés a halál utáni létre.* A halál mindenkire személyválogatás nélkül érvényes kilátás, de a halált újabb események követik: számonkérés, ítélet, üdvösség vagy kárhozat. Ezek mind alapvető keresztyén tanítások. *Billy Graham* több mint húsz éve könyvet írt saját halálának közelségéről. Egy ismerőse haldoklás alatti szavait idézi példa gyanánt: „*Tudom, hová megyek, ne gyászolj!*”

Jakab apostol ajánlja, hogy hívjunk lelki támogatót a beteghez (Jak 5,14). A szenvedővel együtt érző, igazi lelkipásztori gondozás kimeríthetetlen példatárából a szerző nyolc epizódot idéz. Valamennyiből kitűnik a segítő szándék, és érdemi választ kíván adni a kérdésre, hogy mit mondhatunk egy súlyos betegnek.

A Pestről jött vendég prédikátort a gyülekezet helyi vezetője szombaton este invitálta egy nagyon súlyos beteghez, aki évek óta nem lépett ki a betegszobájából, de szellemileg ép volt és kimondhatatlanul boldog, ha a vendéget hozzá vezették. A vendéglátó mondta, hogy kerülünk, fordulunk, időre visszaérünk a vacsorához. Az ott töltött órák sem telnek haszontalanul. Akadt olyan, aki a tervet elutasította, és nem volt hajlandó menni. A helyi vezető nem kapacitálta tovább.

Az egyik pesti vendég elmondta, hogy őt is hívták nagybeteghez, és elment. Borzasztóan zavarban volt, hogy mit

mondjon vagy tegyen. Attól is félt – nem is kicsit –, hogy a betegség esetleg ráragad. Na, ez kell csak neki! Úgy látszik, nem tudta, hogy nem minden betegség ragályos. Míg tépelődött, eszébe jutottak Jézus Krisztus búcsúbeszédei, kinyitotta az Újszövetséget, és felolvasta: „*Ne nyugtalankodjék a ti szívetek...*” A súlyos beteg éjszaka ezt az első verset ismételtette a kórterem ágyán az ápolónője szerint. Mondta, mondogatta, már eszméletlenül is, amíg mondhatta. Porig sújtott férje és két kis árvája a sírkövére ezt az ígét íratta fel. Számára ez volt az utolsó, a prédikátornak pedig az első bibliai idézet, amit életében először alkalmazott, amikor szemtől szemben állt egy haldoklóval.

Sürgős életmentő műtét alatt a serdülő kisfiú szíve leállt. Az orvosok azonnal az élesztéséhez fogtak. A kisfiú halálközeli állapotáról nem is hallott addig, de átélte: gyönyörű völgyben haladt előre, és nagy sereg követte őt. Néhány ismerős arcot is felismert közülük. Ő azonban a csapat élén haladva nem hátra, inkább előrenézett, a völgy nem túl távoli vége felé, ahol ragyogó világosság tündökölt, és különös módon sugárzott felé a vonzó, nagy fény. Nagyon jó volt menni, csak menni a ragyogó világosság felé, mintha a fény felől a szeretet is áradt volna. Addig ilyen szép hegyek között, füves völgyben csak egyszer járt, Tahi táborban. Csakhogy az a völgy nem kelet felé tájolódik. A szívleállás utáni völgy mégis a Tahi hangulatát hozta. Csodálatos énekkar hangja zengett. Váltig kereste emlékezetében az éneket. Ismerte, mert ő is együtt énekelt a láthatatlan kórossal, mégsem tudja, hogy a sok száz ismert ének közül melyik lehetett. Nem a csoport énekelt, a hegyek felől mindkét oldalról hangzott a gyönyörű kórus, az erdő, a fák, a virágok énekeltek, a fényből áradó szeretet is énekelt. A szép harmónia kellemesen betöltött mindent. Megnyugtató volt az összhang. Az ének szövegének sajátossága alig elképzelhető volt. A gyermek az otthon gyakorolt két nyelven egyszerre értette. Mindez csodálatosan szép, értelmes, titokzatos, sőt üdvösséges volt, valóságos istenélmény.²

– Gyere vissza! Maradj itt köztünk! Nem akarunk elveszteni! Még olyan fiatal vagy! – ébresztgették, és ezt már magyarul hallotta. Valamennyi felszólítás izgatott volt és serkentő. Neki szinte jobban esett volna, ha végigmehetett volna a völgyön, és ott marad.

A határon túli idős magyar hívő, a gyülekezet első tagjai közül, évek óta feküdt a betegágyán. A fia volt a helyi prédikátor, ami önmagában nagyon boldoggá és elégedetté tette. Úgy érezte, értelmesen élt, nem hiába. Az Úrtól kérte feleségét, és azt is megadta Isten, hogy tudta a fiáról, kicsinykorától, Isten szolgálja válik belőle. Röviden szólva, *ő boldog beteg volt*. Ha meglátogatták, nem kellett mondania a látogatóknak semmit, mert ő beszélt arról, hogy milyen szép volt az élete. Mekkora csodát tett vele Isten! Átvonult a front, de őket Isten keze minden tekintetben megvédte. A házat, a családot, de a falut is megvédte őmiattuk. Nem telepítették ki a faluból. Most olyan sokat fáj mindene. Nem ez fáj, vagy az fáj, hanem egyszerűen az egész teste, ő maga a fájdalom. Így fejezte ki: „Fájok!”

Az ágy mellett a szekrénykén Biblia, mellette egy könyv. Ha jól emlékszem, fekete, kemény kötésű. A könyvet *Balog Miklós* testvér írta a társaival.³ A szerzők közül az egyik

éppen a látogatója. Három színnel is aláhúzta a könyv sorait. „Hogy tudták a testvérek előre az én fájdalmaimat? Pontosan azt a vigasztalást írták le, amire jelenleg szükségem van. A Biblia után ezt olvasom naponta és már évek óta. Tudja, testvér, ha már nem segít a gyógyszer, nagy szüksége van az embernek lelki erősítésre. Látja, most sem fáj már annyira. Még az ételt is kívánom.”

Csak féltestvérek voltak, bár Krisztusban egészen. Életük során semmikor sem éreztették egymással, hogy az egyik szülő a másiknak mostohája. Boldogan adtak hálát, hogy van egy „igazi testvérük”. Ez a korról egyre inkább a kórteremben realizálódott az orvos jelenlétében, aki régebben bátorította őket a gyógyulással, ám most azt mondta az idősebb testvér ágyától távolabb: „Nem vagyok biztos, hogy ki tudom gyógyítani”.

Még kétszer-háromszor találkoztak a kórházban. Az volt a különös, hogy a beteg soha nem panaszkodott. Az ápolónők felfekvési sebeit gyógyították, és kérdezték: Hol fáj? Nagyon fáj? De ő csak azt mondta: Egyáltalán nem fáj. Nem zúgolódt, nem panaszkodott, hanem mindent megköszönt, és mindig mosolygott, ha szóltak hozzá.

Az embernek nagyon nehéz beszélni azzal, akit szeret, látni a halálos ágyán. Mást nem tud mondani: „Bízzál Istenben, aki nem hagyott el soha, és veled marad a legvégső percig!” Talán valami nagy, szép, nagyszerű szónoklatot mondanánk, de több szavunk nincs. Érezzük, hogy amit mondunk, mennyire csekély. Csakhogy vegyük tudomásul: ennyi elég. Nem a mi retorikánk hatásos, hanem az Isten csodálatos kegyelme.

Az utolsó látogatáskor az ápolónő jött: „Még ilyet soha nem láttam! Tessék elképzelni, mosolyogva halt meg.”

Már a fiát sem ismerte meg – többen így kommentálták az állapotát a gyülekezetben: „Soha nem volt egészen rendes.” A prédikátora erősítette, hogy bármennyi lenne is a dolga, ma bemegy hozzá a kórházba. Gyülekezeti tag fia, kímélte volna a prédikátort: „Ma még három helyen hirdeti az ígét a testvér. Ne fáradjon a mamával, hiszen meg sem ismeri.” Utóbb bementek hozzá mindketten.

A mama a zárt osztályon feküdt. Nem akartak hozzá kettőt beengedni egyszerre, csak kivételesen, mert a prédikátor szent szolgálatára hivatkozott. Egy fehér ruhás ápoló bement a két látogatóval, mindenre készen. A beteg senkit sem ismert meg, zavartan beszélt. A látogató szavai: Jézus Krisztus, gyülekezet, Biblia, szinte ismeretlenek voltak előtte. Néha szólt, de jobb lett volna, ha nem teszi. Távol volt már, nagyon távol. Az ápoló jelezte, hogy lassan kifelé kellene mennünk. Akkor a prédikátor imádkozni kívánt. Imapozitúrába helyezkedett, de egy pillantását még a betegre vetette, és látta, hogy ő is összekulcsolja a kezét, szemét becsukva lehajtja a fejét. A prédikátor után az idős asszony fia imádkozott, kissé elkeseredetten, ahogy látja édesanyja teljes összeomlását. Ezután következett a csoda. A beteg is imádkozni kezdett. Megszólította Istent, hálát adott a gondoskodásért, és kérte, legyen kegyelmes hozzá végső óráiban. *Mindent helyesen mondott, nem kevert össze szavakat, mondatokat. Isten igazolta, hogy képes megdicsőülni még zavart elmeállapotában is.*

Családtaghoz szólni, útra készíteni különösen nehéz. A házastárs, a szülő és a gyermek az elképzelhető

legnagyobb veszteség. Azt gondolom, hogy megáll itt minden emberi tanács, a bölcs némán áll az „utolsó ellenség” előtt (1Kor 15,26).

Egy fiatal, pályakezdő prédikátor nagyon jó kapcsolatban állt kis, négytagú családi körével, miután a feleség édesanyja hozzájuk került. Példás és nagyon szerető szívé, egyszerű, hívő asszony volt és boldog nagymama. Élete során nagyon sok megpróbáltatást látott, de mindig hűen ragaszkodott Jézus Krisztushoz. Le kell írnom az igazat, bármennyire szokatlan és ritka: *a fiatal prédikátor házaspár nagyon szerette az idős asszonyt*. Hosszú ideig lehetne sorolni érdemeit, bizonyoságtévő szeretetét, áldozatait. Megtört arcán a ritkán látott mosolyt, amikor önvádoló kisebbségi érzését leküzdve szólt néhány bátorító szót Istenről, Jézus Krisztusról, az áldott megváltóról, akihez vágyódik, kedvenc hasonlatával élve: „Mint az érett gyümölcs a fán. Már készül lehullani.”

Az a fiatal prédikátor a hivatását mindennél jobban szerette. A gyülekezeti munka apró részletét többre nézte, és egyetlen pillanatot sem áldozott föl a családjá érdekében sem. Egy betervezett tanácskozásról lemaradni nem csak illetlenség, el sem képzelhető. A drága mama azon a vasárnap délelőttön nem ment be az imaházba. Egyetlenegyszer nem, mióta hívő volt. Orvos jött hozzá reggel, és kegyetlen kínjai ellen morfint adott. A család az imaházban volt, de a beteghez bement egy hívő ember, mivel a prédikátor vő nem ért rá. A gyülekezet legegyszerűbb, legtanulatlanabb férfit, akire egy imaórát sem bíztak, bement. Úgy érezte, neki ott szolgálnia kell. Az utolsó igehirdető volt a súlyos beteg asszonynál, aki délután a helyi kórházba, reggel fél nyolckor pedig a proszekturára került.

Ahhoz, hogy a nagy útra felkészítsünk bárkit, nem kell különleges tudás, csupán készség és engedelmisség a készítésre. Latinul sem kell feltétlenül tudni: „Mama nekem, holnap neked” (*Hodie mihi, cras tibi*)! Az összefüggés ezzel a holt nyelvvél azért vetődik föl, mert ez az egyszerű testvér a szerzetesrendek feloszlása előtt egy kolostor konyhájában „vízhordó” (aquator) volt. Ott sem találták semmi másra alkalmasnak.

A rákbeteg pszichiátriára került. Kérdeztük a prédikátort, hogy miért oda, hiszen nem oda tartozik a betegsége után. Azt felelte, hogy az indoklás nem publikus. A beteg évtizedek óta sokat szenvedett a bajaitól. Különben nagyon komoly hívő volt, a lakásában rendszeresen találkozott egy imakör. Eredetileg is egy másik hitvallású gyülekezetből jött közénk. Úgy gondolta, hogy itt neki külön küldetése lesz, és többen ezt el is fogadták tőle. Nem is ritkán, bár mindenképpen évekként előbb, a gyülekezetet állandóan kritizálta. Bírálta a lelkiséget, példázta a „sem hideg, sem hev” állapotot (Jel 3,15). Vajon miért jött ide, ha ennyire elégedetlen velünk? Amikor bírt, kiállt bizonyoságot tenni. Gyakran személyesen még a neveket is emlegette a határosság fokozására. A jelenlévők megtérését sürgette, névről imádkozva értük. Valósággal „kiimádkozta őket”. Ám senki nem volt, aki erről a szokásáról lebeszélte volna. Egyszer aztán mondogatni kezdte, hogy nagyon sokat szenved. A szenvedését a legnagyobb ellenségének sem kívánja. Ő „megbeszélte már Istennel”, hogy melyik évben vegye el az életét. Az év elején voltunk. „Csak a napot nem beszéltem még meg” – zárta le szánalmas panaszát és a titokzatos tartalmú mondatot. Egy bejáratos szomszédja rátalált a szobájában. Az ágya mellett hevert eszméletlenül. A barbi-

turátos doboz kiüresítve ott volt nem messze eldobva a földön. A mentő kórházba vitte, kimosták, és a pszichiátriára vitték. Azon év meg nem beszélt napján, ősszel, a kórházi ágyról ment haza. A távozást nem kellett volna annyira sürgetnie.

Az öngyilkosok, ha visszahozzák őket, szörnyű büntudatot éreznek. A lelkigondozóknak méltányolniuk kell a beteg viselkedését. Ha büntudata van, vagy bármennyire fáj a szíve, vagy a lelke, a terapeutának tudnia kell, hogy nemcsak a születés, a küzdelem, a szenvedés, de a halál is hozzátartozik az életünkhöz, és a halál érkezését bánattal fogadjuk. Úgy mondhatnánk: „Ez természetes dolog”. A szenvedőt meg kell értenünk, mert ő az a testvér, akinek legnagyobb szüksége van a megértésünkre. A mai kor embere megtanult enni, inni, nyerni, élvezni, de nem tanult meg lemondani és szenvedni. Csak olyanok képesek az utóbbiakra, akik látták a golgotai kereszten értük szenvedni Jézus Krisztust.

Az öngyilkosságok statisztikai ollója nyílik. Egyre inkább a két szélső korhatár terhelődik, a serdülő ifjúság és a hatvan-hetven éveseké. A számlált esetek arra a fontos és döntő serkentésre ösztönöznek, hogy törődjünk mindkét korosztállyal. Aki az Úr nevét képes előttük említeni, az legyen képes és köteles enyhíteni az utolsó perc küzdelmét! Nem szakmai oktatás képesít arra, hogy tegyük, a hit képesít a vigasztaló szóra. Senkinek sem tudunk az elvesztésére számítani vagy arra felkészülni. Istennek mindenkivel terve volt, nemcsak a modorossal, jó barátal. Nem a hivalkodó „hívő” az, akinek a szava hiteles, hanem a megértő testvér szava. Legyünk megértő testvérek!

A mélydepressziósokat, idegbetegeket, zavarodottakat, szellemi fogyatékosokat könnyű távol tartani magunktól, hacsak nem a családunk tagjai. Kezelné őket, foglalkozni velük, vigasztalni azokat, akikről más lemondott, kiterjeszteni rájuk felelős gondozásunkat, vagy ha mást nem, mindezt legalább *megpróbálni*, emberséges, komoly feladat. Küldetés kell hozzá. Az igei értelemben vett pasztorációhoz tartozik. A keresztyénség a mostani század roppant küzdelmét, élethalálharcát nem fegyverekkel, megtorlásokkal, drákói törvényekkel, hanem közvetlenséggel és önzetlenséggel vihethető győzelemre.

Mennünk kell, szólnunk kell! Nem maradhatunk sem tétlenek, sem némák. Az ember egy súlyos beteghez, haldoklóhoz Istennel indul bizonyoságot tenni. Istentől kér erőt, szót és üzenetet. Soha nem az óramutató szabja ki, mikor menjen, meddig maradjon, hanem a sürgető szükség és a belső készítés. Nem az erő, nem a leleményesség bátorítja, „nekünk ez a dolgunk” – még ez sem. *Isten csodálatos kegyelmében van a nagy titok*, amit érzünk, és amit éreztetünk azokkal, akinek a *következő lépéssel érinteniük kell a halál Jordánjának jéghideg vizét*. Mielőtt érintik, kézbesítjük nekik az égi posta utolsó küldeményét.

Jegyzetek

1 Billy Graham: Facing death and the life after. Grason MN, 1987.

2 R. A. Moody Life after life című könyvét magyarul 2001 tavaszán ismertették. A nagyon gyakori „nagy fény felé közeledés” tapasztalatát a keresztyének Istennel, Jézus Krisztussal, a Szentháromság mindent átfogó nagy szeretetével azonosították. Hazánkban az új évezred első éveiben 3500 hasonló élményt jegyeztek fel orvosok.

3 Balog Miklós: Imádkozunk! 1980.

Kapitány Zsolt

A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben (2.)

C) A Szentháromság, mint minta

1. Megfelelések a Szentháromság és a gyülekezet között¹

A háromegy Isten mint a legfőbb valóság fogalma fontos következményekkel jár az *egy és a sok* viszonyának alapvető kérdésére nézve. Az *egy* a sokkal szemben felfogás filozófiai értelemben univerzális megközelítés, mely az *egy* elsőbbségét hangsúlyozza a sokkal szemben. S ezalatt azt érti, hogy a sokféleség szerencsétlen állapot, s meg kell tőle szabadulni.² Míg a pluralista felfogás szerint a sok a kívánatos az eggyel szemben, és éppen az egység a hátrányos.³ Érdemes megjegyezni, hogy gyülekezeteinkben e kettő hogyan érzékelteti hatását, néhol a teljes egységre való törekvés, s benne egy sajátos szubkultúra kialakítása a cél, míg máshol pedig a teljes pluralizmus, sokféleség a cél. S az elsőből kifejlődhet az antikultúra, míg a másodikból az összevisszaság és identitás-nélküliség.

A háromegy Istenben az egység és a sokféleség, ekviprimális, egyformán elsődleges, s ebből az következik, hogy a Szentháromság az alapja mind az egységnek, mind a sokféleségnek. Volf mindehhez alázattal füzi hozzá: „Az egyház szentháromsági mintára való felfogása pusztán teológiai következetesség, miközben reméljük, hogy a valóság sem mond ellent neki.”⁴

Ily értelemben, a gyülekezeten belüli kapcsolatokat is az egység és a sokféleség egymás mellett való megférése hathatja át, kell hogy áthassa.

2. A megfelelés alapja

Nem mondhatjuk, hogy a gyülekezeten belüli kapcsolatok alapja azért lehet a Szentháromság, mert mindkettőben egy kapcsolódik a sokhoz, többhöz.

Mint ahogy Volf is mondja, a megfelelés alapja a bemelegítés lehet, „»Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében« végzett bemelegítéssel Isten lelke egyszerre vezeti el a hívőt a szentháromsági és az egyházi kommunikációba.”⁵

Azt láthatjuk, hogy a keresztyének fokozatosan ismerték fel a gyülekezet szentháromsági jellegét. Az 1Kor 12,4–6 a gyülekezetben lévő kegyelmi ajándékok révén beszél a Szentháromság személyeiről, a 2Kor 13,13-ban pedig Pál az üdvözlések után írja a záró áldásban a Szentháromság személyeit. A felismerés az Atya, a Fiú és a Szentlélek munkálkodásán alapul, és az Újszövetség hármasságformuláiban nyilvánul meg. „Ha a keresztyének beavatása szentháromságos esemény, akkor a szentháromság az egyház [gyülekezet] valóságára nézve meghatározó. Mivel az egy-

házaknak a Szentlélek erejében máris közösségük van a háromegy Istennel, a Szentháromság rendjének való megfelelés reménységük tárgya, s ezért feladatuk is.

A szentháromsági és az egyházi kapcsolatok közötti megfelelés nemcsak formális, hanem egyenesen ‘ontológiai’, mert megváltástani alapja van. Jézus főpapi imája, amelyben kéri, hogy tanítványai egyek legyenek, ‘ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek’ (Jn 17,21), hit és keresztség által közvetített kommuniót feltételez a háromegy Istennel, és annak eszkatologikus beteljesülését várja.”⁶

Perichoresis

A perichoresis szó arra utal – melyet a 4. században kezdtek el használni –, hogy miképp viszonyul egymáshoz a Szentháromság három személye. „A perichoresis fogalma lehetővé teszi, hogy megtartsuk a személyek önállóságát úgy, hogy közben mindegyik személy osztozik a másik kettő életében.”⁷ Az „életközösség” képe gyakran használatos ennek kifejezésére, melyben mindegyik személy megtartja saját identitását, de eközben áthatja a többi, és a többiek is áthatják őt.

Amint az isteni személyek, hasonlóan a gyülekezetben élő személyek sem létezhetnek egymástól való elszigeteltségben. Keresztyénné, érett és önálló hívő emberré a kapcsolatainak keresztül lehet az ember, s ezt a kölcsönös adásban és az elfogadásban nyilváníthatja ki és erősítheti meg. A hívő ember a kapcsolataiban másokkal együtt, másokból és másokért él.

A szentháromsági személyek egymásban kölcsönösen lakoznak, s mégis különbözőek. Az Atya és a Fiú egymásban van, a Jn 17,21, mint már említettük, arról beszél, hogy az Atya és a Fiú egymásban vannak, és a hívők bennük vannak. Ez az ige az Atya és a Fiú egymásban való létét mondja el és azt is, hogy mégis különböznek.⁸

„Örök szeretetük ereje által az isteni személyek annyira meghitt közelségben léteznek egymással, egymásért és egymásban, hogy maguk alkotják meg önmagukat ebben a páratlan, semmihez sem hasonlítható, tökéletes egyesülésben.”⁹ A Szentháromság isteni személyeinek egymásban való létezésének szigorúan nézve nincsen ilyen megfelelője az emberi kapcsolatokra nézve. Az ember csak valamit tud adni önmagából, és ugyanígy csak egy darabot képes fogadni a másik emberből, s ugyanez a viszonyulás igaz arra a közösségre, aminek mi magunk is részesei vagyunk.

3. Különbözőségek

A Szentháromságon belül az isteni személyek relációjában, valamilyen viszonyban vannak egymással. Ebben a viszonylétben van hasonlóság a gyülekezetben s benne az

emberi kapcsolatokban. Mint fentebb már említettük, a hívó emberek nem élhetnek egymástól való elszigeteltségben. A különbség a Szentháromság és a gyülekezeti közösség között abban van, hogy az emberek akkor is „személyek maradnak, ha egymástól elszigetelve élnek, míg a szentháromsági személyek elképzelhetetlenek a legfelső kommunió nélkül”.¹⁰ Különbözőség még az is, hogy az emberek bár meghatározzák egymást, de ők maguk nem egyenlők a kommunióval, a Szentháromságnál azonban ez igaz. A Szentháromság maga a kommunió. A gyülekezeti közösség csak részlegesen felelhet meg a szentháromsági személyek egymás közötti tökéletes szeretetének. „Az egyházi közösség mindig átmenetet képvisel a szentháromsági személyek egymás közti szeretetének való megfelelés történelmi minimuma és eszkatologikus maximuma között.”¹¹

Meg kell még említeni két fontos különbséget a Szentháromság és a gyülekezet s a benne levő kapcsolatok között. A egyik az, hogy a Szentháromság Isten tértől független, mindenütt jelenvaló. A fizikai korlátok nem szabnak neki határokat. Az emberi közösségekre azonban ez nem lehet igaz, hiszen meghatározott helyen tartózkodnak együtt az emberek.¹²

A másik különbség pedig az idő kérdése. Az ember számára az idő egy múló jelenség, míg maga a Szentháromság az időtől függetlenül, azon felül létezik. A mi közösségeink, gyülekezeteink, kapcsolataink meghatározott időben, meghatározott ideig léteznek, amíg itt e földön élünk.

Összefoglalva tehát azt mondhatjuk el, hogy a Szentháromság és a gyülekezet közössége, kommuniója között nem egyezés van, hanem hasonlóság van és kell hogy legyen.

A hasonlóság a személyek különbözősége és egymással való egysége, az egymástól való függés, a kölcsönös megosztás és az önfeltárás.

A különbség, hogy bár az emberek meghatározzák egymást, de ők maguk nem a kommunió, az emberek nem tudnak teljes mértékben egymásban létezni, s az ember a tér és az idő által határolt lény.

D) Kapcsolatok a gyülekezetben

Ebben a fejezetben a gyülekezetbeli szoros testvéri egymáshoz való kapcsolódásról kívánunk írni. Arról, hogyan viszonyuljunk mint testvérek egymáshoz, milyen igazságok vezessenek bennünket, mire alapozzuk kapcsolatainkat.

A jó kapcsolatok kialakulásához, formálásához, megszilárdításához és helyreállításához szükség van arra a tudatra, hogy a kapcsolatoknak értelmük van. Hogy egy kapcsolat megéri azt a fáradozást, amit érte teszünk.

Isten a gyülekezeti közösségben valami egyedülálló lehetőséget adott az emberi kapcsolatok kiteljesedésében, olyan kapcsolatok lehetőségét adta meg, mely bátorító, gyógyító, helyreigazító erővel hat a kapcsolatokban élőkre.

Egy kutatás azt kívánta vizsgálni, hogy mi is az, ami képes az embert boldoggá tenni. Ez a kutatás arra a megállapításra jutott, hogy alapjában véve nem a siker, a gazdagság, a jó előmenetel vagy az irigylésre méltó tulajdonságok a boldogság alapjai, hanem sokkal inkább a kapcsolatok, s még inkább a közeli kapcsolatok a boldogság alapjai.¹³

A kapcsolatok kialakulásának egyik helye a gyülekezet, Lawrence Crabb a következőket mondja azzal kapcsolatban,

hogy mire van szükség a mai modern társadalomban: „A modern civilizációban a közösségek kialakulására van a legnagyobb igény – igazi közösségekre, ahol Isten szíve ad otthont, ahol alázatos és bölcs emberek irányítják az őket követőket, és ahol a bizakodó küszködők beleszállnak a többiekbe, és így haladnak együtt az úton.”¹⁴

Isten a kapcsolatainkban a megismerést, a problémafeltárást, a tudatosságot és az önfegyelmet is felhasználja a változáshoz: Mindannyian érzékeljük azt, hogy nem vagyunk tökéletesek, s szükségünk van arra, hogy jobb emberré váljunk. Egy hívó ember azzal segítheti hozzá a másik embert, hogy változhasson, ha megengedi azt, hogy a másik ember betekintést nyerjen valódi életébe, s ez a benne levő élet átsugározhasson a másik emberbe. Mindez a közösségen belül valósulhat meg. Ahol az egyik ember a másik emberhez, Krisztushoz tatózásán keresztül kapcsolódik. Ezen a kapcsolódáson keresztül valami többet tapasztalhat meg az ember Isten természetéből.

Ha igaz, hogy másokon keresztül Istent megtapasztalhatjuk, akkor életünk minden területén nagyon nagy segítség lehet a testvéri közösség.

Isten három dologgal segít bennünket, hogy hasonlóvá váljunk Krisztushoz:¹⁵

Először megmutatja, hogy Krisztus örömét leli bennünk.

Azáltal hogy:

Elfogad olyannak, amilyenek vagyunk.

Meglátja bennünk, hogy mivé válhatunk.

Másodszor kutatja bennünk azt a jót, amit tőle kaptunk.

Azáltal hogy:

Megőrzi nyugalmát a rossz láttán.

Mindvégig hiszi, hogy a rossz mögött jóság van.

Harmadszor kíméletesen rámutat arra, ami rossz és fájdalmas.

Azáltal hogy:

Kegyelmének megmutatására használja fel azokat az alkalmakat, amikor nehézségekkel küszködünk.

A második megállapításban, a „rossz mögött a jóság van” kifejezés alatt nem valami az emberben levő alapvető jóságra gondolunk. Amikor a rossz mögötti jóságra tekint az ember, akkor az azt jelenti, hogy miközben a rosszat látja, aközben nem feledkezik el arról, hogy a másikban a jót, a krisztusit keresse. Crabb ezt a következőképpen fogalmazza meg: „akkor van értelme a rossz megmutatásával felrészni az embereket, ha észrevétejtjük Isten kegyelmét, és jobban belátjuk, mire képes ez a kegyelem.”¹⁶

1. Krisztus örömét leli bennünk

Az emberi kapcsolatokban azt tapasztalhatjuk, hogy ha valaki felületesen ismer bennünket, jó véleménye lehet rólunk. S talán bennünk van az a félelem, hogy ha mélyebben, ha igazán megismer, ha meglátja bensőnket, akkor már nem leli örömét bennünk, s nem látna bennünk jót.

Ebből következően kialakulhat az, hogy magunk se hisszük el, hogy lehet bennünk valami jó, valami örömteli. De az is lehet, hogy elhiszük, hogy van bennünk valami jóság, de az a bennünk rejtőzködő rosszhoz képest elenyésző. A hívó embernek nem mindig könnyű elhinni azt, hogy Krisztusban való megváltása által valami teljesen új kezdődött el benne (Fil 1,6; 2Kor 5,17–18).

Talán nehezen hisszük el azt, hogy inkább a jóság az, ami meghatározza, kik is vagyunk valójában, mint a bennünk lakó rossz.

A Sátán arra törekszik, hogy elbizonytalanítson az Isten által kijelentett igazságokban, s arra törekszik, hogy a hibákra és a tévedésekre mutasson rá. Arra, hogy ilyen rossz és megbocsáthatatlan tévedéseket, bűnöket hívő ember nem tesz. S mindezzel kétségbe vonja azt, hogy Istennél van bocsánat.

Krisztus nélkül az ember jóságára való hivatkozása nem több mint a humanista filozófia tanítása. Mely azt mondja, hogy az ember alapvetően jó, s csak a rossz környezet miatt lakik bennünk a rossz.

A keresztyének helyesen elutasítják, hogy az ember alapvetően jó lenne, de nem szabad az elől elzárkózni, hogy a Krisztus által megváltott emberben nem lehetne jó. Ez a hívőkben lakozó jóság nem emberi érdem, hanem Krisztus megváltó munkájának eredménye, melyet az ember önként elfogadhat.

A hívő embert éppen ezért nem töltheti el büszkeség, hogy kérkedjen jóságával és igaz cselekedeteivel. De az sem uralkodhat el rajta, hogy önmagát megvesse, és ne fogadja el, hogy Isten minden nehézsége ellenére végtelenül szereti. „Hálát érzünk azért, amilyené tett minket, mindig szem előtt tartva, milyenek voltunk és mit érdemelnénk.”¹⁷

A jóra való hajlam abból táplálkozik, hogy bocsánatot nyertünk. Szükségünk van arra, hogy Isten előtt el tudjuk engedni magunkat, tudjunk előtte leplezetlenül állni. Szükségünk van arra, hogy az Atya nem állandóan korholni és kritizálni akar, hanem meglátni bennünk a jóra való törekvést. S hogy ő arra törekszik, hogy életünk kiteljesedjen, s hogy ő biztosan meglátja bennünk a jót akkor is, ha az csupán szikrányi is.

Ennek az Istentől jövő elfogadásnak hatásában, a csak tőle való függés tekintetében észre tudjuk-e venni a jót a másik hívő emberben akkor is, ha a rossz a helytelen cselekvés mögött rejtőzködik? Fontos kérdés, hogy mint keresztyén ember a másik keresztyén emberre tudunk-e olyan elfogadással tekinteni, mint amilyen elfogadással tekint Krisztus (Róm 15,7).

Crabb igen komolyan és jogosan teszi fel a kérdést, hogy az egyik keresztyén ember örömmel tud-e tekinteni a másikra, testvéreire, azzal a tudattal, hogy látja maga előtt, mivé is válhat a másik Krisztus erejével.¹⁸

Az ilyenfajta hozzáállás azt a fajta bizalmat, előrelátást jelenti, hogy keresztyén testvérünk növekszik, növekedhet. Ha mindez nincs meg bennünk, akkor nem tudunk igazi krisztusi életet élni. „Ha nem engedjük másoknak ily módon megízlelni, milyen is az, amikor Krisztus örömét leli bennünk, akkor hiábavalók az ügyes módszerek, a bölcs tanácsadók, a leleményes értelmezések, de még a biztató szavak is.”¹⁹

Ha nincs meg bennünk az az öröm, akik vagyunk és akiké válhatunk a jövőben Krisztus által, akkor a más emberek megváltoztatására való törekvésünk energiái kevésnek bizonyulnak majd.

2. Keresni a jót

Keresni a másikban a jót annyit jelent, hogy saját erőnk megfeszítésével is küzdünk azért, hogy meglássuk benne mindazt, amit Krisztus megváltása eredményezett.

Ha az a szándékunk, hogy egy kicsit is megízleltessünk Isten jóságából, akkor segíteni kell a másikat abban, hogy felismerje, mi is az, amire ott mélyen legbelül vágyik. S hogy

hiszünk abban, hogy Isten lelke által előrébb juthat.

Ha két ember között probléma alakul ki, ennek a problémának sok oka lehet, s ha ezekre a problémákra rámutatunk, akkor az jó irányba viheti a kapcsolat alakulását. Amellett, hogy az okokat meghatározzuk, s talán ezzel a megoldás útja is elének tárul, nem szabad elfelejteni, hogy a Szentlélek az, aki alapvető résztvevője kell hogy legyen az emberi kapcsolatoknak, problémák megoldásának, változások előidőzésének.

Ha rossz szándékok mögött az ember a jót keresi, akkor az a másik ember javulására válhat. Egy ember keményebbé válik, ha a vele kapcsolatban levő másik ember csak a hibák keresgetésével foglalkozik. Míg ha a jót keresi, s a gonoszra kedvességgel válaszol, akkor az jobbat vált ki. Ez a fajta őszinte és sokszor nehéz keresés a másik ember Krisztusban levő identitásában való megerősödését segíti. Crabb nagyon őszintén és mélyrehatóan ezt így fogalmazza meg: „Tudnom kell, hogy hiszel bennem. Annyi hibámat tárom fel előtted, hogy ha továbbra is kitaróan keresed bennem a jót, akkor talán képes leszek elhinni, hogy van bennem valami jó is.”²⁰

3. A rossz néven nevezése

Egy közösségen belül nemcsak befogadásra van szükség, hanem a rossz néven nevezésére is. A szoros bensőséges kapcsolatok segíthetnek abban, hogy megérezzük a jót, s abban is, hogy felismerjük és legyőzzük a rosszat. Ehhez azonban szükség van a megbocsátás átélésére. S arra is, hogy tudatosuljon bennünk, a bűnök elszakítanak bennünket Istentől, önmagunktól és másoktól. Isten a kapcsolatokat helyre akarja állítani, s ezekhez a helyreállítási folyamatokhoz alkalmanként feltárja előttünk a rosszra való hajlamainkat. A rossz hajlamok oda vezetnek, hogy Istennel, önmagunkkal és embertársainkkal szemben bűnöket követünk el.

Mikor Isten megmutatja az emberben (bennünk) lévő rosszat, akkor azt nem azért teszi, hogy ne feledjük el, hogy még mindig milyen gyarlók és rosszak vagyunk. Hanem azért, hogy tudjuk, Isten olyan jó, hogy ezek ellenére szeret, mellettünk áll. Sőt azt is tudja, hogy jobbá válhatunk. „Amikor azért tárjuk fel a hibáinkat, hogy fény derüljön Isten szeretetének mélységére és az örökké tartó boldogság ígéretére, akkor a megrendülés hasznos folyamat.”²¹

Az, ahogyan a saját rossz hajlamaink feltárására tekintünk, ha helyesen tesszük, lehetővé teszi, hogy más emberek zavart lelkét is megértsük (Mt 7,3–5).

Ahhoz, hogy két ember nehéz helyzetekben is egymás hatékony segítője legyen, nem szükségeltetik, hogy egyik fél a mély lelki folyamatok szakképzett ismerője legyen.²² Természetesen nem feltétlenül hátrány a pszichológiai, lelki folyamatok ismerete, de a hétköznapi emberekben is megvan az, amivel mások életét megváltoztathatják. Ezt Crabb összekapcsolódás szóval fejezi. Az összekapcsolódás, ami azt jelenti, amikor két ember lelkének legigazibb része találkozik, s az egyik emberből átárad a Szentlélek ereje a másikba. „Mások életének érdemleges megváltoztatásához nincs feltétlenül szükség tanácsra, bár az iránymutatás és a feddés is szerepet kaphat. A siker nem az új felismerések függvénye – bár az önismeret, mely véget vet az önelégültségnek, és az élet újszerű felfogásához vezethet, rendkívül fontos –, hanem az összekapcsolódásé, melynek során két ember ugyanazt az élményt éli át, közösen.”²³ Az ilyenfajta összekapcsolódás nem könnyű, nem is megy egyik napról a másikra. A későbbiekben részletesen tárgyalni fogjuk a kap-

csolatelmélyülés folyamatát.

Az eddigiekben Isten és ember kapcsolatáról szoltunk, megemlítve, hogy Isten milyenek képzelte az emberi kapcsolatokat. Szoltunk arról is, hogy a gyülekezetben belül a Szentháromság személye közötti kapcsolat lehet példa előttünk. A szentháromsági kapcsolatban tökéletes egység és a személyek különbözősége együttesen van jelen.

Szoltunk még a személyek közötti kapcsolatról, arról, hogy Krisztus örömét leli bennünk, hogy feladatunk a másik emberben a jó keresése. Továbbá azt is megállapítottuk, a rossz néven nevezése is része a kapcsolatoknak.

A következőkben a lelkipásztor és a gyülekezetvezető szerepéről kívánunk szólni, valamint arról, hogy milyen lehet a vezetés a gyülekezetben.

III. A lelkipásztor és a gyülekezetvezető a gyülekezetben

E dolgozat témája a lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben. E témát csak a magyarországi és a Magyarországi Baptista Egyházhoz tartozó baptista gyülekezetekkel kapcsolatban kívánom vizsgálni.

Mindahhoz, hogy a lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolatáról beszélni tudjunk, szükségünk van arra, hogy e két gyülekezeti tisztséget valamilyen módon meghatározzuk.

A jelenleg érvényben levő, a 2007-es Országos Közgyűlésen jóváhagyott *Szervezeti és működési szabályzat* nem tartalmazza sem a lelkipásztor, sem pedig a gyülekezetvezető munkakörét és feladatait. Egy utalás azonban található a *Szolgálati rendtartásra*, mely e két szolgálati feladat és más fölavatott és megválasztott tisztségviselők megválasztását, munkaköri leírását, és feladatait hivatott szabályozni.²⁴ Azonban ez idáig még nem készült el a *Szolgálati rendtartás*, így pontos, az egész egyház által elfogadott szabályozást nem tudunk közölni. Mégis szükséges valamilyen módon körülhatárolni, hogy a lelkipásztor és a gyülekezetvezető milyen szolgálati helyen, pozícióban, és milyen feladatokkal van a gyülekezetben. Maguk a gyülekezetek többféleképpen gondolkodnak a lelkipásztor és a gyülekezetvezető szerepéről és feladatáról.

Arra mindenképpen szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy ezen dolgozatnak nem célja a lelkipásztor és a gyülekezetvezető munkakörének és feladatainak meghatározása, pontosítása. Ilyen jellegű meghatározáshoz összetett és szerteágazó feladatokat kellene rövid, tömör, általános érvényű, mégis gyakorlati módon használható ajánlasként közreadni. E feladat ellátására azonban jelen dolgozat írójának sem megfelelő tapasztalata, sem a széles körű felméréshez, kutatáshoz elegendő ideje nem áll rendelkezésre.

A) A lelkipásztor

A lelkipásztor meghatározásával kapcsolatban a 1967-es *Baptista egyházszervezeti szabályzat*ból idézünk, mely jelenleg már nem hatályos, de mégis ez az egész egyházra kiterjedő irat, mely tartalmazza a lelkipásztor meghatározását, és valamilyen mértékben iránymutatónak tekinthető még.

„A lelkipásztor a gyülekezet első, fölavatott tisztségviselője, aki megválasztása alapján minden külön felhatalmazás nélkül, hivatalából eredendően: ígét hirdet,

bemerít, kiszolgáltatja az úrvacsorát, megáldja a házasságra lépőket, bemutatja az újszülötteket, levezeti a temetési istentiszteleteket; vezeti a gyülekezetet; képviseli a gyülekezetet az egyházvezető szervek és a világi hatóságok előtt.

Baptista lelkipásztorrá az a gyülekezeti tag avatható föl (első szolgálati helyen) vagy választható meg (a további szolgálati helyeken), akinek erre a szolgálatra nyert isteni elhívásáról a gyülekezet meggyőződött és *teológiai végzettséggel rendelkezik; aki teljes jogú magyar állampolgár* [a kiemelt feltételek jelenleg nem szükségesek a lelkipásztorrá avatáshoz – kiemelés tőlem]; akinek erkölcsi és állampolgári magatartása kifogástalan; és házastársa is baptista gyülekezeti tag.”²⁵

Ezen alapszabályban a lelkipásztor feladatait és munkaterületeit a „*Szolgálati levél*” határozza meg. Mely a következőket foglalja magában:

„Istentől nyert elhívásom alapján a tiszta evangéliumot hirdetem, s ezáltal az üdvösség útjára vezérem a reám bízottakat, és az élet minden területén becsületes és szorgalmas helytállásra nevelem őket;

mindenkor gondoskodom a gyülekezet (körzet) istentiszteleti rendjébe tartozó összes szolgálatok pontos ellátásáról, a gyülekezet és a gyülekezetbe tartozó családok, betegek lelkigondozásáról;

felügyelek a gyülekezet (körzet) jó rendjére, erkölcsi tisztaságára, és mind az egyházvezető szervek, mind az állami hatóságok iránti felelősségtudattal a Baptista hitvallás és a Baptista egyházszervezeti szabályzat, valamint az állami törvények értelmében irányítom a gyülekezetet.”²⁶

B) A gyülekezetvezető

E tisztség meghatározásánál nem tudunk olyan kézzelfogható leírásra hivatkozni, mint a lelkipásztor esetében. *Győri Kornél Szolgatársban* megjelent cikke elején hivatkozik arra, hogy a baptista egyház Diakónusbizottsága azt tapasztalta, hogy a gyülekezetvezetővel kapcsolatban „szinte nincs két gyülekezet, amelyben egyformán értelmeznék ezt az új szolgálati munkakört”.²⁷

A gyülekezetvezető mint tisztség 1991-ben jelent meg a gyülekezetekben. Győri Kornél 1996-ban a következőket írja: „Mivel a rendszerváltás után eddig megjelent szabályok minden tartalmi meghatározás nélkül említik a gyülekezetvezetőt, a gyülekezetek legtöbbje az előző, 1967-ben elfogadott Alapokmányoknak a helyi megbízottal kapcsolatos leírását alkalmazták reá. Több helyütt azonban az egységes értelmezés híján megindultak a helyi értelmezések, s ezek általában a legegyszerűbb utat követve magát a tisztségmegjelölő szót értelmezték.”²⁸

A 1967-es *Szervezeti és működési szabályzat* a következőket határozta meg a „helyi megbízott”-ról:

„1. Helyi megbízottá csak olyan teljes jogú gyülekezeti tag választható meg, aki valamilyen eddig betöltött gyülekezeti tisztségben közmegebecsülést szerzett. (Előnyben részesítendő a presbiterek és a diakónusok.)

2. A helyi megbízott feladatai:

a) A lelkipásztor akadályoztatása esetén a lelkipásztor vagy a vezetőség megbízása alapján a gyülekezet hivatalos képviselője az egyházi szervezetek és világi hatóságok előtt;

b) A gyülekezeti alkalmazottak munkaügyi, társadalom-

biztosítási stb. iratainak aláírása.

3. A helyi megbízott közvetve a gyülekezet és a vezetőség, közvetlenül a lelkipásztor irányítása és útmutatása szerint látja el feladatát. Végzett munkájáról szükség szerint, de évenként legalább négyszer beszámol a vezetőségi és gyülekezeti tanácskozásokon.”²⁹

Ahol nem a korábbi „helyi vezető” tisztsége szerint próbálták meghatározni a gyülekezetvezető tisztségét, ott magából a szóösszetételből indultak ki. S elkezdtek értelmezni a vezető szót a lelkipásztor szó viszonylatában. S arra a megállapításra is jutottak némelyek, hogy a gyülekezet első számú vezetője nem a lelkipásztor, hanem a gyülekezetvezető. A kérdés nem könnyű, és mint már fentebb említettük, nem is tekintjük feladatunknak e probléma megoldását, a kérdés eldöntését. Annyit azonban megjegyezhetünk, hogy a gyülekezetvezető a helyi viszonyokat jobban ismeri, jobban tudja, hogy mik a gyülekezet és az adott közeg sajátosságai, gyökerei.

A baptista egyház Diakónusbizottsága 2008-ban a következő ajánlást adta ki a lelkipásztornal és a gyülekezetvezetővel kapcsolatban:

„A gyülekezetvezető és a lelkipásztor a gyülekezet első számú vezetői. A feladatokat megosztják egymás között. Míg a lelkipásztor az igehirdetés mellett hivatásának megfelelően a lelki és a pásztorolási feladatok jelentősebb részét végzi, addig a gyülekezetvezető elsősorban a gazdasági, szervezési kérdésekből vállalja fel a nagyobbik részt. Ajánlatos, hogy ezt a funkciót felavatott személy, presbiter vagy diakónus lássa el... A gyülekezetvezetőnek *elsődlegesen koordinátorszerepe* van. Nem áll a presbitertársak és diakónustársai felett, hanem ő az a személy, aki összefogja, összehangolja munkájukat.”³⁰

Az eddigiekben próbáltuk bemutatni, hogy a lelkipásztor és a gyülekezetvezető milyen feladatokat kellett hogy ellásson ez ideig, s milyen feladati megközelítések lehetségesek. A továbbiakban röviden azt szeretnénk bemutatni, hogy milyen szerepet tölthet be a vezetés a gyülekezetben.

C) Vezetés a gyülekezetben

Egy közösségen belül a vezetőknek kulcsfontosságú szerepük van. Ha egy gyülekezetben a dolgok haladnak előre, vagy éppen az ellenkezőjét látjuk, akkor az okok valószínűsíthetően a gyülekezet vezetésében, a lelkipásztor és a gyülekezeti munkásokban keresendők.

„Az Úr Jézus úgy látja a vezetők nélküli népet, mint a pásztor nélkül való juhokat (Mt 9,36). A vezetőkben kell először meglenni annak az elkötelezettségnek, odaszenteltségnek, amire szeretnénk a gyülekezet minden tagját eljuttatni. A biblikus vezetők nem uralkodnak a nyájon (1Pt 5,3), hanem legeltetniük kell, mindenben önmagukat adva példaként.”³¹

A baptista gyülekezeteken belül a gyülekezetek egész közösségének fontos szerepe van abban, hogy kik lesznek a vezetők. Éppen ezért fontos, hogy megmaradjon a gyülekezetnek azon szabadsága, hogy megválassza, kiképezze, kipróbálja, felhatalmazza, s ha úgy szükséges,

akkor visszahívja az alkalmatlanná vált szolgálókat.

1. Mi a vezetés?

A vezetés mások befolyásolása, hogy egy kitűzött célt közösen elérjenek közös megoldás találásával.

A vezető az az ember, aki képes elérni, hogy a közösség tagjai:³²

elkötelezetten együttműködjenek vele, egy közös cél elérése érdekében, képességük, energiáik felhasználásával.

A vezető és a vezetettek közötti jó kapcsolat egyik feltétele az, hogy mindazokban, akik a kapcsolatban részt vesznek, kialakuljanak a szerepek teljesítéséhez szükséges ismeretek, kompetenciák. Ha ez nincs meg, akkor a vezetés csak erőfőlényből álló kényszerítés lehet.³³

Egy másik fontos előfeltétel szükségeltetik a vezetés megfelelő működéséhez, ez pedig az, hogy „a vezetés során a vezetett elfogadja a közte és vezetője közötti egyenlőtlenséget”.³⁴

Ez utóbbi feltétel bizonyos kérdéseket felvet. Hogy helyes-e kimondani, hogy a gyülekezetben egyenlőtlenség van? Nem mond-e ez ellent az evangéliumi szellemű keresztyén vezetésnek? A gyülekezetben egyenlőség van abban a tekintetben, mint ahogy Pál apostol is mondja, „*Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban*” (Gal 3,28). Ez azonban nem jelenti azt, hogy a gyülekezetben nem lehetnek funkcióbeli és szerepbeli egyenlőtlenségek. A páli levelek egy része gyülekezeti munkásokhoz szól, valamint a Jel 2,1-ben a hét csillag a hét gyülekezet vezetőjére vonatkozik³⁵, ez megkülönböztetés, s ilyen értelemben véve egyenlőtlenség. Természetesen, mint ahogy már korábban is utaltunk rá, ez a fajta „alá-főlérendeltség” nem szabad hogy elnyomást, uralkodást eredményezzen.

Klein Sándor szerint a vezetés³⁶ művészet, tudomány és szakma is, melyet még egy meghatározással mindenképpen ki kell egészítenünk, hogy a vezetés szolgálat is.

A vezetés művészet: mert a sikeres vezető született tehetség (Isten által adott ajándék).

A vezetés tudomány: mert a sikeres vezető megtanulta a vezetési ismereteket, és elsajátította a vezetői készséget.

A vezetés szakma: mely két összetevőből áll:

irányítás: a vezető az az ember, aki megmondja az embereknek, hogy mit csináljanak,

politika: a vezető a közösségen belüli és kívüli kapcsolatokat épít ki, és ésszerű kompromisszumokat köt.

A vezetés szolgálat: Istentől a vezetőre bízott feladat, melyben Isten szolgálata a másoknak való szolgálaton keresztül valósul meg.

A gyülekezeti vezetést a szolgáló vezetés³⁷ kell hogy meghatározza (Mk 10,43–45). A szolgáló vezetők azok, akiknek a vezetésben a többiek szolgálata magától értetődő, természetes dolog, akik azért akarnak vezetni, hogy szolgálhassanak.

Két területen gondoskodik a szolgáló vezető a rábízottakról:

1. Gondoskodik a vezetettekről.

2. Gondoskodik arról, hogy a közösség betöltse küldetését, elérje célját.

Az első annak az átéléséből ered, hogy a vezető tudja,

hogy milyen hatással van a vezetettek, rábízottak életére.

A második azt jelenti, hogy a jó vezető azonosul a közösség céljaival és küldetésével.

2. Vezetési stílusok

A vezetői stílus a vezető mások által érzékelt viselkedésmintája, mely szavakban és tettekben nyilvánul meg. Így gyülekezeti környezetben is a vezetőnél elsődlegesen nem az a fontos, hogy milyennek gondolja magát, hanem az, hogy milyennek látják a rábízott közösség tagjai. A vezetéselmélet szakemberei több szempont szerint különböztetik meg a vezetői stílusokat, modelleket. Amit a következőkben közlünk, az az egyik legelterjedtebb osztályozása a vezetői stílusoknak.³⁸

Kurt Lewin vizsgálata alapján a három vezetői stílust a következők jellemzik.³⁹

A tekintélyelvű vezetői stílus:

Tekintélyi elvekre épül.

A vezető személyét állítja előtérbe, akit a célkiválasztás, döntés-utasítás, ellenőrzés feladata egyedül terhel.

A vezetettek kevés önállóságot és kezdeményezési lehetőséget kapnak. Feladatuk a parancsok, az utasítások pontos végrehajtása.

Minden fontosabb irányelvet a vezető határoz meg, a közösség nem szólhat bele a döntésbe.

A vezető kezében van a közösség sorsa.

A vezető számára megterhelő is lehet, mert minden tőle függ.⁴⁰

A demokratikus vezetői stílus:

A vezető és a vezetettek együttműködésén alapszik.

A vezető a célok meghatározásába, a feladat kitűzésébe és az eredmény értékelésébe egyaránt bevonja a vezetetteket.

A stílus jellemzője a rendszeres kommunikáció, a meggyőzés és a vezetettek nagyfokú önállósága.

A kezdeményező szerep megoszlik a vezetők és a vezetettek között.

A „laissez faire” (mindent ráhagyó) vezetői stílus:

A dolgoknak szabad folyást engedő, engedékeny módszer.

A célok kitűzését követően nem határozza meg részletesen a feladatot, nem ellenőrzi és nem számoltatja be rendszeresen a végrehajtókat az elvégzett feladatokról.

Nagyfokú önállóságot, „szabad kezet” ad a feladatok megválasztásában és a végrehajtás folyamatában.

Ez a vezetői stílus a vezető nagyfokú személyi presztízsére és a beosztottak magas szintű öntudatára számít.

A közösségben az egyének egyedül, illetve csoportosan dönthetnek bármiben, a vezető a döntésekben csak minimális mértékben vesz részt.

A három vezetői stílussal kapcsolatban azt jegyezhetjük meg, hogy hatékonyság szempontjából a „laissez faire” a legcsekélyebb, míg a demokratikus vezetés által közepes hatékonyság érhető el. A „laissez faire” vezetői stílussal a feladatok iránti érdeklődés minimális, és az elvégzett munka minősége sem jó. A tekintélyelvű vezetés a feladatvégzés szempontjából a leghatékonyabb, azonban ez a hatékonyság csak akkor tartható fenn, ha a vezető jelen van. A demokratikus vezetésben a vezetettek jól érzik magukat, az adott feladatok

iránt az érdeklődés nagyobb, mint a másik két vezetői stílusnál. A közösségben sokkal inkább a „mi” van jelen, mint az „én”, fontosabb az egymással való törődés. A demokratikus vezetés során a kreativitás jobban felszabadulhat.

3. Melyik vezetői stílus alkalmazható a gyülekezetben?

Kérdés lehet, hogy a gyülekezeti vezetésben mely módszer alkalmazható, s a gyülekezet vezetői mennyire tudnak egységessé lenni ebben a kérdésben.

Azt láthatjuk, hogy a gyülekezeti vezetésre (és általában véve is) a „laissez faire” vezetői stílus a legkevésbé alkalmas. De hogyan tekinthetünk a tekintélyelvű és a demokratikus vezetői stílusra? Vajon csak az egyik alkalmazása engedhető meg, vagy lehetséges mindkettő?

„Tény, hogy az evangélium szelleme kizárja az autokratikus (egyeduralmon alapuló) vezetését a gyülekezet gyakorlatából. Viszont az apostoli tanítás és az apostoli gyülekezet szervezete tiltakozik a szélsőségesen demokratikus (népuralmi) berendezkedés ellen is. Ezért *e két alkotmányformának találkoznia kell egy arany középponton – abban az egyedülálló igazságban, hogy Jézus a »fej«* (Ef 4,15).⁴¹

A tapasztalat azt támasztja alá, hogy ha egy közösségben csak a demokrácia van jelen, akkor ott a rend veszélyben van. Azonban a helyesen értelmezett és megvalósult demokráciának is a rend az alapja és a biztosítéka, mert ha ez nincs meg, akkor maga a demokrácia semmisül meg.

A gyülekezeti demokrácia különbözik a polgári demokráciától, mégpedig abban, hogy míg a polgári demokráciát a nép uralma határozza meg, addig a gyülekezeti demokráciát Isten uralma határozza meg. Krisztus uralkodik a gyülekezetben, s ha valaki más akar uralkodni, akár a lelkipásztor, akár a gyülekezetvezető, akár valamely kisebb csoport vagy az egész gyülekezet, akkor már nem Krisztus uralma van a gyülekezetben.

„A demokráciának egyik vezérmotívuma a többségi elv, amely szerint mindenben a többség akarata dönt. Ez helyes is. De ha a többségből szemmel láthatóan hiányzik a Szentlélek, a krisztusi indulat: akkor ez a többség már nem számít többségnek Isten országában! ... Isten gyülekezetében nem lehet Isten akaratától független népakarat.”⁴²

A gyülekezetben belül Isten különböző személyeket hív el különböző tisztségekre. Egy gyülekezetben belül lehet tisztség nélkül is szolgálni, munkálkodni, azonban nem lehet irányítani, vezetni tekintély nélkül. Ha nincs meg a gyülekezetben belül a tekintély, akkor az kihat mind a gyülekezet lelki életére, mind pedig rendtartására. A Szentírás több helyen is védelmet nyújt a gyülekezet munkásainak mind erkölcsi, mind pedig anyagi szempontból (Mt 10,14; 2Thessz 3,14; 1Tim 5,17; 1Tim 5,19; 2Tim 4,14–15; 1Kor 9,14; 1Tim 5,18; 1Thessz 5,12–13).

„A tekintély bizonyos mértékben hatalmat is jelent – ha nem is a szó szoros értelmében –, amikor vezetésről és irányításról van szó. De amint vissza lehet élni a demokráciával, éppúgy vissza lehet élni a hatalommal is. Ezért a Krisztus gyülekezetében a hatalom gyakorlása szintén a teokratikus kormányzás elve alapján történik: hatalom, de nem uralkodással, hanem szolgálattal: »aki a legnagyobb közöttetek, olyan legyen, mint a legkisebb, és aki vezet, olyan legyen, mint aki szolgál« (Lk 22,26).”⁴³

Azok a személyek, akiknek tekintély adatott a

gyülekezetben, nem téveszthetik szemük elől, hogy a tekintélyük azért adatott, hogy a gyülekezetnek szolgáljanak azzal, hogy azt pásztorolják, és nem azért, hogy azon uralkodjanak (1Pt 5,3). Ez a megállapítás igaz a gyülekezeti vezetők egymás felé megnyilvánuló kapcsolataira is, hogy a lelkipásztor ne akarjon uralkodni a gyülekezetvezetőn és fordítva.

A gyülekezetben a demokratikus és a tekintélyelvű vezetési stílus megfér egymás mellett. Tom Marshall úgy véli, hogy a szituációtól függ, hogy mely vezetési stílus alkalmazása a helyes. Szerinte amikor jól mennek a dolgok a gyülekezetben, vagy éppenséggel komoly problémák vannak a gyülekezetben, akkor van szükség centralizált, tekintélyelvű vezetésre. Míg a két szélsőség között általában a demokratikus, együttműködő vezetés az eredményesebb.⁴⁴

Meg kell jegyezni, hogy komoly konfliktusokhoz vezethet, ha a lelkipásztor és a gyülekezetvezető különböző helyzetekben kíván élni a tekintélyelvű és demokratikus vezetési stílussal.

A gyülekezet vezetői olyan személyek, akik beindítanak folyamatokat, melyekkel kapcsolatban szeretnék, ha megvalósulnának a gyülekezetben. A vezetők feladata, hogy ezek a célok a gyülekezet előtt láthatóak és egyértelműek legyenek. „A gyülekezet nem egy halmaz, hanem egy irányba rendezett közösség. Az irány: Isten akaratának teljesítése ebben a világban.”⁴⁵

D) Vezetői tulajdonságok

Ebben a szakaszban a lelkipásztorral és a gyülekezetvezetővel szemben támasztott szolgálati kritériumokat szeretnénk bemutatni a megfelelő igeszakaszban található elvárásokkal s néhány mai megfogalmazású tulajdonsággal.

„Az újszövetségi gyülekezetekben a presbiteri tisztségen belül, annak mint egy speciális karizmához kötött részterületként jelentkezett más jól ismert fogalmak körében a pásztor (Ef 4,11).”⁴⁶ Ennek értelmében a lelkipásztor egy a presbiterek közül, tehát a lelkipásztorra a presbiterekre vonatkozó kritériumok kell hogy érvényesek legyenek.

A gyülekezetvezetői tisztség esetében nem tudunk visszautalni egy bibliai helyre, mivel, mint már fentebb említettük, ez a magyar baptizmusban jelen levő tisztség. Ezt a tisztséget általában presbiter vagy diakónus látja el, némely esetben avatatlan személy. A kritériumok gyülekezetvezető esetében az avatottakra vonatkozó kritériumoknak felelnek meg.

A presbiter és a diakónus kritérium között csak egy jelentős különbséget vélhetünk találni, ez pedig hogy a diakónusoktól nem várattatik el a tanításra való alkalmasság.

Mint fentebb említettük, a gyülekezetvezető pontos szolgálati leírása jelenleg még nincs rögzítve, így igen eltérő vélemények vannak arra, hogy a gyülekezetben milyen feladatokat kell ellátnia. Hiszen gyülekezetvezető lehet presbiter és diakónus is. Bibliai ígéretekre alapozva azonban e két szolgálati tisztségnek más feladatok adattak.

A presbiterek elsődleges feladata a gyülekezet lelki vezetése, míg a diakónusoké a gyakorlati szolgálatokban helytálló végrehajtó tevékenység volt, melyet az apostolok, később a presbiterek irányítottak.⁴⁷

E néhány megállapításból is látható, hogy miért is nehéz

a gyülekezetvezető munkaterületének a helyes és pontos meghatározása. Annyi azonban bizonyos, hogy a gyülekezetvezető egy a gyülekezet első számú szolgálói, vezetői közül.

1. Bibliai követelmények a vezetőkkel szemben

Az Újszövetségben arról olvashatunk, hogy a gyülekezet vezető személyeinek bizonyos tulajdonságokkal, életvitellel, felelősségvállalással kellett rendelkezniük. Elsősorban Pál apostol leveleiben találjuk meg összegyűjtve, hogy melyek voltak azok a feltételek, amiket a gyülekezetek vezető embereinek teljesíteniük kellett. A továbbiakban a Biblia presbiterekre vonatkozó minősítési követelményeit kívánjuk bemutatni *dr. Almási Tibor* csoportosítása alapján.⁴⁸ A diakónusok minősítési követelményei egy jelentős kitélben térnek el, ez pedig a tanításra való alkalmasság.⁴⁹

Lelki minősítés

(generális – minden gyülekezeti tagra érvényes):

- újjászületett (Jn 3,1–5),
- bemeztett (Mt 28,19–20),
- Szentlélek által vezetett (Róm 8,14).

Jellembeli minősítés:

- feddhetetlen (1Tim 3,2; Tit 1,6) (ἀνεπίλημπος)
- józan (1Tim 3,2) (νηφάλιος)
- mértékletes (1Tim 3,2) = megfontolt, értelmes, fegyelmezt, szerény (σώφρον)
- illedelmes, „ékesen rendes” (1Tim 2,9), tiszteletre méltó (1Tim 3,2) (κόσμιον)
- igazságos (Tit 1,8) (δίκαιος)
- kegyes (tisza), Istennek tetsző (Tit 1,8) (ἔσιος)
- „jó szeretője” (Tit 1,8 – csak itt!) (φιλάγαθος)
- vendég/idegen szerető (Tit 1,8; 1Tim 3,2) (φιλόξενος)
- szelíd, türelmes, méltányos (1Tim 3,3) (ἐπιεικής)
- (versengéstől) harctól mentes (1Tim 3,3) (ἄμαχος)
- nem haragos, nem hirtelen haragú (Tit 1,7) (μη ὀργίλος)
- nem ijeszt meg, nem ver, üt – kézzel vagy szájjal (1Tim 3,3; Tit 1,7) (μη πλήκτης)
- nem pénzszerető, mohó, kapzsi, pénzsóvár (1Tim 3,3) (ἀφιλάργυρος)
- nem haszonleső, „aljas módon nyereségvágyó” (1Tim 3,3 – csak Károli)
- nem önkényes, elbizakodott, önelégült (Tit 1,7) (μη αὐθάδης)
- nem ittas, ittasságban féktelen, mértéktelen (1Tim 3,3; Tit 1,7) (μη πάροινος)
- „jó bizonyága (legyen) a kívülállótól” (1Tim 3,7) (μαρτυρίαν καλήν)
- tiszteletre méltó, tiszteletet érdemlő (Tit 2,2) (σεμνούς)
- nem „kétnyelvű”, kétfelé beszélő, kétkulacsos (1Tim 3,8) (μη διλόγους)
- nem patvarkodó, rágalmozó(an perlekedő) (1Tim 3,11) (μη διαβόλους)
- hív (mindenben) (1Tim 3,11) = bizalmat vagy hitet ébresztő, megbízható, hű (πιστος)
- Isten sáfára (Tit 1,7) = a gazdaság felelős irányítója

(először próbaként otthon, aztán az Úr házában) (οἰ κονόμος)
 – kívánni (kell), vágni (1Tim 3,1) = törekedni a
minősítés, a *szolgálat* elérésére (ὀρέγω)
 – *nem uralkodni* a gyülekezeten (1Pt 5,3) = erőszakosan
 hatalmában tartani (de vezetni!) (κατακυριεύω)
 – *példaképe* a nyájnak (1Pt 5,3) (τύπος)

Magánéleti minősítés (férj, feleség, gyermekek):

A férj
 – a maga házat jól igazgatja (1Tim 3,4) (προϊστήμι)
 – egy feleségű férfi (1Tim 3,2; Tit 1,6) (μῶς
 γυναικὸς ἄνδρα)
 A feleség (alkalmatlanná teheti férjét a szolgálatban!)
 – tisztességes (1Tim 3,7.11) (σεμνός)
 – nem patvarkodó (1Tim 3,11) (μὴ διαβόλους)
 – józan (1Tim 3,11) (νηφαλίους)
 – mindenben hív legyen (1Tim 3,11), bizalmat, hitet
 ébresztő, megbízható, hű (πιστός)
 A gyermekek (az apa alkalmatlanságát *jelezhetik* a szol-
 gálatában)
 – engedelmségben tartja őket (1Tim 3,4) (τέκνα
 ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ)
 – „minden tisztességgel” (1Tim 3,2) = „tiszteltre méltó,
 szent”
 – gyermekei „hívók” (Tit 1,6) (τέκνα ἔχων πιστά)
 – nem *kicsapongók* (Tit 1,6), „lázádo, zendülő”
 (ἄσωτία)

Szolgálati minősítés:

– Szentlélektől elhívott (ApCsel 20,28)
 – tiszta igei látás, és mellette való kitartás (Tit 1,9a)
 – tanításra alkalmas (1Tim 3,2), „aki ért a tanításhoz”,
 „tanításban járatos” (διδασκτικὸς)
 – „intésre” és „meggyőzésre” alkalmas (παρακαλειω,
 ἐλέγχω)
 – ne legyen „új ember” (1Tim 3,6) – újonnan megtért
 (μὴ νεόφυτος)
 – Isten ekklezsiájának legeltetésére (alkalmas) (ApCsel
 20,28) (ποιμάνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ)

2. Alkalmassági tulajdonságok

A fentiekben felsoroltuk a gyülekezet vezetőitől a Szentírásban elvárt tulajdonságokat. A következőkben némiképp szeretnénk aktualizálni a mai korra ezeket.

A gyülekezet vezetőinek egészséges, érett személyiségre van szükségük, olyan embereknek kell lenniük, akik tevékenyen gondoskodnak környezetükről, személyiségük egységes. Továbbá képesek arra, hogy pontosan érzékeljék mind az őket körülvevő világot, mind pedig önmagukat.

Jim Conner szerint a keresztyén lelki vezetők mélyen elkötelezett keresztyének elsősorban Isten, de a gyülekezet felé is. Conner a következőket mondja arról, hogy milyen jellemvonásokkal kell rendelkeznie azoknak, akik Isten által rájuk bízott feladatuk alapján egy gyülekezet vezetői:

1. Őszintén elkötelezettek Isten számára.
2. Becsületesek, egyenes lelkűek.
3. Szolgák, nem uralkodnak.
4. Világosan látják, hogy a keresztyén életvitelben mi a fontos és mi nem.

5. Ismerik képességeiket és kegyelmi ajándékaikat.
6. Kiegyensúlyozott magánéletük van.
7. Gyülekezetük felől hosszú távú tervekben gondolkodnak.
8. Az egész gyülekezetet, a gyülekezet minden tagját számon tartják.
9. Sosem elégszenek meg a status quóval.
10. Szem előtt tartják a gyülekezet szükségleteit.
11. Ők szabják meg az irányt, a tempót és a megatartást, példát mutatnak.
12. Inspirálják a gyülekezetet, megmutatják azt, hogy mivé válhat.
13. Becsületesek a gyülekezeti tájékoztatásban.
14. Amit tesznek, dicsőséget hoz Istennek.

További húsz vezetői jellemvonást találhatunk *Hegyi Andrásnak A gyülekezet építése* jegyzetében,⁵⁰ melyek a vezetői összeszedettségét mutatják:

1. A jó vezető szereti az embereket.
2. Figyelmes, tud hallgatni.
3. Könnyen barátkozik.
4. Nehézségek nélkül elnyeri az emberek bizalmát.
5. Jól kommunikál.
6. Eléri, hogy az emberek bízzanak abban, amit tesznek.
7. Engedi, hogy mások arassák le a babérokat.
8. Kérdező ember.
9. Nyitott új ötletekre.
10. Helyes önismerete van.
11. Nem keseredik el egyhamar.
12. Rugalmas.
13. Becsületes.
14. Érett személyiség.
15. Bátor.
16. Keményen dolgozik.
17. Ismeri a határokat.
18. Fegyelmezett.
19. Van látása.
20. Van humora.

Ezeket a feltételeket lehet tovább folytatni, de így is láthatjuk, hogy mennyi elvárás nehezedik a gyülekezet vezetőire. Úgy véljük, hogy minél több van meg ezekből, annál alkalmasabb lehetnek vezetői tisztségük betöltésére. Fontosnak tartjuk azt újfent kihangsúlyozni, hogy a vezetőnek legyen reális önismerete, tudja, milyen erősségei és milyen gyengeségei vannak! Gyengeségeiben lássa meg, hogy rá-szorul Isten kegyelmére és az ő erejéből megvalósulható változásra! Továbbá erősségeiben pedig lássa meg, hogy Isten az, akinek elsődlegesen hálával tartozik!

E) A vezetők kísértései

Fontosnak tartjuk még megemlíteni a vezetőkkel kapcsolatban a kísértéseket, melyek mellett nem szabad elsiklani, félretolni őket. Éppen ezért a jó kapcsolatokra nagy szüksége van egy vezetőnek. Alapvető fontosságú Istennel való helyes, rendszeres őszinte kapcsolata, s szintén szükséges más emberekkel való szoros kapcsolata (házastárs, barátok,

lelkigondozó, szupervizor).

A vezetőknél azért is kell különösen figyelmet fordítani erre a témára, mert ha egy vezető bukik el valamely kísértésben, az sok ember számára megütközést okozhat, s a gyülekezet hitelét és missziói tevékenységét is tönkretelheti hosszú időre.

Szintén csak felsorolás szinten szeretnénk megemlíteni a vezetőkre leselkedő kísértéseket:⁵¹

1. Szex
2. Hatalom
3. Depresszió
4. Gyülekezet bírálása
5. Túlérzékenység
6. A felelősség nem vállalása
7. Apátia, unalom
8. Alkalmatlanság érzése
9. A cél összezavarása az eszközökkel
10. A szervezetet nem működteti vagy nem helyesen működteti.

F) Kihívások

A lelkipásztornak és a gyülekezetvezetőnek tisztában kell lennie azzal, hogy speciális kihívásokkal kell szembenézniük. Szolgálatuk végzésben egyidejűleg kell elkötelezni magukat az igazság védelmére és az emberek szeretete mellett. *Jim Petersen* találóan fogalmazza meg e kettősséget: „Az igazság szeretet nélkül rombol. A szeretet igazság nélkül félrevezet.”⁵² Tudniuk kell, hogy saját példaadásukkal hatnak a legmaradandóbban.

Nem szabad elfelejteniük, hogy a gyülekezetben belül a hagyomány és az újabb kori kihívások között feszültségek lehetnek. Nekik mégis az a feladatuk, hogy fenntartsák a közösséget, s ezzel együtt előrehaladást, fejlődést szorgalmazzanak. Nem hagyhatják figyelmen kívül, hogy a gyülekezet önkéntesen követi őket. A komoly döntések konfliktusokat eredményezhetnek, a konfliktusok sebeket, sérüléseket okozhatnak. Éppen a konfliktusok kezeléséhez szükség van felülről jövő bölcsességre. Ha mégis sérülés történt, akkor az sokszor hosszadalmas folyamat.

A gyülekezet vezetőinek ezekkel a kihívásokkal a gyülekezettel kapcsolatban szembe kell nézniük. De azt sem szabad elfelejteni, hogy mindezek a kihívások a vezetésben kettejük között is megjelenhetnek. A kihívások a kettejük közötti kapcsolatot erősíthetik. Ugyanakkor a komoly ellentétekben, nem megfelelő viszonyulásban, gyengíthetik is kettejük kapcsolatát.

G) A vezetők lelki növekedésének alapjai

Minden felelős Krisztust követő alapvető igénye kell hogy legyen a növekedés, a fejlődés utáni vágy. A vezetőknél a kihívások, a példaértékű élet, az előrelátás következtében ez még erősebb kell hogy legyen. Ennek érdekében a vezetőnek áldozatokat kell hoznia, s ez lehet fájdalmas és nehéz is, de eredménye gyümölcsöző mind a saját, mind a közösség életében. Tudatos képzésre és gyakorlásra van szükség, nem csupán próbálgatásra. Fontos, hogy e képzés, gyakorlás alapvetően a jellemformálására irányuljon. Tudatában kell lenni annak, hogy a lelki növekedés kihat a mindennapi életre.

S a vezetőknek nem szabad elfelejteni, hogy a lelki növekedést Isten adja, de maga a változás függ a személytől és a környezetétől is.

A következőkben a lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolatát mint interperszonális kommunikációt kívánjuk bemutatni, mely ha helyesen van értelmezve, lelki növekedést eredményez.

Jegyzetek

1 *Miroslav Volf* „Megfelelések” alfejezetét foglaljuk össze röviden. Ölelés és kirekesztés. Harmat, Budapest, 2001. 130–133. o.

2 „...univerzalizálni, totalizálni, globalizálni, egalizálni, emancipálni és forradalmasítani kell” – Uo., 130. o.

3 „Az egység uralma – az egy tudományé, egy párté – »szerencsétlen állapot, amelytől meg kell szabadulni: detotalizálni, decentralizálni, differenciálni, pluralizálni, tradicionálizálni, régiósítani, individualizálni kell.«” – Uo.

4 Uo., 131. o.

5 Uo., 131. o.

6 Uo., 131. o.

7 *Alister E. McGrath*: Bevezetés a keresztény teológiába. Osiris, Budapest, 2002. 234. o.

8 „Az egymásban lét nem szünteti meg a Szentháromság pluralitását, mégis, a személyek között fennálló különbözőség ellenére a személyek szubjektivitása átfedi egymást. Minden egyes isteni személy szubjektumként cselekszik, és a másik személyek is szubjektumként cselekszenek öbenn; ezért fogalmaz – János közvetítésével – Jézus ilyen paradox módon: *hé emé didakhé uk esztin emé* (‘Az én tanításom nem az enyém’ – Jn 7,16). Ennek a kijelentésnek csak akkor értjük teljes teológiai súlyát, ha nem oldjuk fel a feszültséget ‘enyém’ és ‘nem enyém’, az egyik oldal és a másik oldal között, hanem mindkettőt egyformán hangsúlyozzuk. A személyes egymásban léten belül az ‘enyém’ egzsersmind ‘nem az enyém’, anélkül hogy megszűnne az ‘enyém’ lenni, amiképp a ‘nem enyém’ egzsersmind az ‘enyém’ anélkül hogy megszűnne ‘nem az enyém’ lenni.” – Volf, 141. o.

9 Volf a 41. oldalon idézi Jürgen Moltmann. *Trinity*, 174. o.

10 Uo., 139. o.

11 Uo.

12 Igaz ez még akkor is, ha léteznek virtuális közösségek, hiszen ezek a közösségek is valamilyen térben találkoznak, még ha ez a tér virtuális is csupán.

13 *Les & Leslie Parrott*: Kapcsolatklínika. Harmat, Budapest, 2007. 9. o. Itt a szerzőpáros hivatkozik a következő tanulmányra: David G. Myers, *The pursuit of happiness*. Avon Books, New York, 1992.

14 *Lawrence Crabb*: Kapcsolódás. Harmat, Budapest, 2005.

15. o.

15 Crabb, 31. o. alapján

16 Uo., 32. o.

17 Uo., 34. o.

18 „Ujjongunk-e afeletti örömeinkben, hogy mások mire lehetnének képesek? Mennyi időt szentelünk annak elképzelésére, hogy mi minden lehet a másik emberből? Le tudnánk-e írni szavakkal, milyen lesz hús és málva a lázadó fiunk vagy elidegenedett házastársunk vagy éppen a minden káán csomót kereső barátunk, ha enged Isten lelkének?” – Uo., 36. o.

19 Uo.

20 Uo., 39. o.

- 21 Uo., 41. o.
 22 Természetesen ez nem jelenti azt, hogy nincs olyan eset, amikor ne lenne szükség szakképzett segítőre, de talán kevesebbszer, mint azt gondolnánk. Crabb Kapcsolódás című könyvének végén foglalkozik, azzal, hogy mely esetekben szükséges szakképzett segítő. 247–248. o.
 23 Uo., 51. o.
 24 Országos Missziói Közgyűlés, Budapest, 2007. 151. o. (Ez a közgyűlési könyv tartalmazza a Magyarországi Baptista Egyház legfrissebb *Alapszabályát* és *Szervezeti és működési szabályzatát* is.)
 25 A Magyarországi Baptista Egyház alapokmányai. (Szerk. Győri Kornél.) Interpress Kiadó, Budapest, 1974. 111. o.
 26 Uo. 155. o.
 27 Győri Kornél: A gyülekezetvezető státusa, feladata és hatásköre a gyülekezetben. *Szolgatárs*, 1996. 6. szám, 9–12. o.
 28 Uo.
 29 A Magyarországi Baptista Egyház alapokmányai, 151. o.
 30 A Magyarországi Baptista Egyház Diakónusbizottsága: Avatottak szolgálata gyülekezetünkben. *Békehírnök*, 2008. 14. szám, 116–117. o.
 31 *Hegyi András*: A gyülekezet építése. BTA-jegyzet, Budapest, 2005. 4. átdolgozott kiadás, 109. o.
 32 *Klein Sándor*: Vezetés- és szervezetpszichológia. Edge 2000, Budapest, 2007. 29. o.
 33 *Csepeli György*: Szociálpszichológia, Osiris, Budapest, 2001. 368. o.
 34 Uo.
 35 *Almási Tibor*: A jelenések könyve I. kötet. GyuRó Art-Press, Szokolya, 1998. 60. o.
 36 Klein, 32. o.
 37 E témában jól használható, gyakorlatias könyvek: *Tom Marshall*: Vezetők és vezetés. Zúgó Szél Alapítvány, Budapest, 1999. *Ken Blanchard & Mark Miller*: A titok. Új Remény Alapítvány, 2007. *Daniel Goleman*: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Edge 2000, Budapest, 2004.
 38 További osztályozásokat találhatunk Klein 58–67. oldalain.
 39 Csepeli, 374–375. o.
 40 *Hézszer Gábor*: A pasztorálpszichológia gyakorlati kézikönyve. Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. 102. o.
 41 *Somogyi Imre*: Kié a hatalom a gyülekezetben? Budapest, Békehírnök Kiadó, 1989. 9. o.
 42 Uo., 10–11. o.
 43 Uo., 15. o.
 44 Marshall, 71. o.
 45 Hegyi, 110. o.
 46 Almási Tibor: Az újszövetségi gyülekezet struktúrája, működése és vezetése – mai tanulságokkal. In *A baptista ekkológiája alapjai és újkori kihívásai*. BTA, Budapest, 2007. 121. o.
 47 Uo., 116. o.
 48 Uo., 109–113. o.
 49 Azt azonban megjegyezzük, hogy diakónusok is végezhetnek tanítói szolgálatot, lehetnek a tanításra alkalmasak. Lásd István védőbeszédét (ApCsel 7,1–53).
 50 Hegyi, 115–116. o.
 51 Uo., 121. o. alapján.
 52 *Jim Petersen*: Az evangelizálás mint életstílus. Kn., hn., én. 65. o.

(Folytatása következik)

Vidám sorok

(Keserédesen vidám sorok)

A tökéletes lelkész

Egy számítógépes felmérés kimutatta, hogy a tökéletes lelkész pontosan 18 percet prédikál. A bűnt elítéli, de azt senkiben fel nem ismeri.

Naponta reggel hattól éjfélig dolgozik, de a telefont hajnali ötkor is szívesen felveszi.

Ellátja a templomi teendőket, vilányt szerel, kertészkedik és szépen takarít.

Hetente 20 000- Ft-ot keres, jól öltözködik, értékes könyveket vesz, és a kocsija sem utolsó. Minden héten 15 000- Ft-ot oszt szét a szegények között.

Emellett 28 éves, de 30 éves lelkipásztori gyakorlattal rendelkezik.

Nagyon szereti a fiatalokat, és minden idejét az idősekkel tölti.

A tökéletes lelkész mindig mosolyog, mert odaadó munkájához az erőt kitűnő humorérzékéből meríti. Naponta tizenöt gyülekezethez tartozó családot, ugyanennyi kórházban fekvő beteget és magányos gyülekezeti tagot látogat meg. Minden idejét az egyháztól elhidegült hívek pásztorlásával tölti, és mindig az irodában van, ha keresik.

***

Nehéz mindenkinek a kedvére tenni, sőt szinte lehetetlen. Így van ez a papoknál is, akik bármit tesznek, valakiknek biztosan nem felelnek meg.

Ugyanis ha a lelkész a szokottnál tíz perccel hosszabban prédikál, akkor bőbeszédű, ha hangosabban beszél, akkor ordibál, ha normálisan beszél, akkor az ember nem ért semmit.

Ha saját autója van, akkor világias beállítottságú; ha viszont nincs autója, akkor nem halad a korrallal.

Ha az egyházközség tagjait látogatja, akkor szimatol, ha családokat látogat, akkor nem törődik a családjával, ha otthon van, akkor miért nem látogat családokat.

Ha a pénzről beszél, akkor pénzsóvár,

ha a templom javára gyűjt, akkor kihúzza az emberek zsebéből a pénzt.

Ha nem rendez ünnepséget, akkor nem történik semmi, ha ünnepséget rendez, akkor nem tud nyugton maradni.

Ha az istentiszteletet pontosan kezdi, akkor siet az órája, ha később kezd valamit, akkor feltartja a híveket.

Ha a templomot renováltatja, akkor feleslegesen szórja a pénzt,

ha nem építkezik, akkor hagy mindent tönkremenni.

Ha fiatal, akkor nincs tapasztalata,

ha idős, akkor „Mikor megy már nyugdíjba?!”

Ha meghal, akkor nincs, aki pótolja.